

श्री लुद्धिसागरसूरि अथभाषा-अंथांक १०८.

शास्त्रविशारद जैनाचार्य योगनिष्ठ श्रीमद् लुद्धिसागरसूरि
विरचित.

पत्रसद्दुपदेश.

भाग ३ न्ने.

छपानी प्रसीद्ध करनार,

अध्यात्मज्ञान प्रसारक भंडण.

डा. वकील मोहनलाल डिभयंठ.

मु. पादरा.

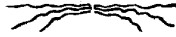
किंमत ०-६-०.

श्री लुद्धिसागरसूरि अथभाषा—अथांक १०८.

शास्त्रविशारद जैनाचार्य योगनिष्ठ श्रीमद् लुद्धिसागरसूरि
विरचित.

पत्रसङ्ग्रहपट्टेश.

भाग ३ ज्ञे.

छपावी प्रसिद्ध करनार

श्री अक्षय्यात्मज्ञान प्रसारक मंडल.

छा. वकील मोहनलाल छिमयंद.

मु. पाहरा.

प्रथमावृत्ति.

विक्रम सं. १९६३

पू. १०००

सं. १९२६

किंमत ०-६-००.

વડોદરા રાવપુરામાં લુહાણામિત્ર સ્ટીમ પ્રિ. પ્રેસમાં ઠા. અ'બાલાલ
વિકૃલભાઈએ માલીકને માટે છાપ્યું. તા. ૩૧-૬-૧૯૨૬.

નિવેદન.

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિ અંથમાળા અંથાંક ૧૦૮ તરીકે આ અંથ વાંચક સન્મુખ મુકતાં ઘણાં હર્ષ થાય છે.

આ અંથમાં શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી મહારાજે પોતાના શિષ્ય-વર્ગ તથા શ્રાવકોને પ્રસંગોપાત્ લખેલા પત્રોનો સમાવેશ થાય છે. જ્ઞાની પુરૂષોની પ્રાયઃ ઘણીખરી પ્રવૃત્તિઓ ઉપકારક અને આત્માને હિતકારક જ હોય છે. ગુરૂશ્રીના પત્રોમાં પણ તેમજ છે. તેઓશ્રીના ન્હાના સરખા પત્રમાં પણ સદ્ઉપદેશ, આત્મભગવૃત્તિનાં ઉપદેશક સૂત્રો, વૈરાગ્ય, ત્યાગ, પ્રભુભક્તિ, આત્માની પિછાન અને સમાજ સુધારણાની લાગણીઓ ઉભરાતી અવલોકાય છે. આવા પત્રો જ્ઞાન-સુઓને ઘણાં લાભ, અને સદ્બોધ આપી શકે છે અને એજ દષ્ટિથી આ પત્રોનો સંગ્રહ પ્રકટ કરવામાં આવ્યો છે.

આવાજ ઉપયોગિ પત્રોનો સંગ્રહ સં. ૧૯૦૪ માં પત્રસદુ-પદેશ લા. ૧ તરીકે આ અંથમાળાના મણકા ૪૭ તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો. જે લગભગ ૨૫૦ પૃષ્ઠો છે, અને તે ઘણા જ્ઞાનસુઓને ઉપકારક અને માર્ગદર્શક થઈ પડ્યો છે તેમજ તેની માંગણી પણ સારી થઈ હતી.

આ પછી પત્રસદુપદેશ લા. ૨ સં. ૧૯૭૬ માં અંથમાળા ૬૩ માં મણકા તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો, જે લગભગ ૫૭૫ પૃષ્ઠો છે. તેમાંના પત્રો ઘણા ઉપકારક જણાયા છે. અને તે પણ ઘણા વિદ્વાનોને માર્ગદર્શક થઈ પડ્યો છે. આ પ્રકારના પત્રોમાં ગુરૂશ્રી સાદી ભાષામાં વાંચનારને આધ્યાત્મજ્ઞાન, શાંતિ, વૈરાગ્ય, ધર્મજ્ઞાન, આચાર પ્રતિપાલન, અને આત્મબળનાં અણુમૂલાં સિદ્ધાંતો.

(૨)

આપી દે છે. તેથી જાણુ પત્રદ્વારા તેઓ પોતેજ જ્ઞાસુ વાંચકને ઉપદેશામૃત પાઈ રહ્યા હોય નહિ ? એમ લાગે છે.

આ પછી હમણાં આ પત્રસદુપદેશ ભા. ૩ એ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે. આ ગ્રંથમાં ગુરૂમહારાજે પોતાના પટશિષ્ય આચાર્યમહારાજ શ્રીમદ્ અજિતસાગરસૂરિજી પર લખેલા પત્રો તથા ગુરૂભક્ત માણસાનિવાસી શ્રેષ્ઠિવચં શ્રીયુત્ વીરચંદ્રમાઈ કૃષ્ણાજી ઉપરના ઉપદેશક પત્રો તથા મહેસાણાનિવાસી ગુરૂભક્ત શ્રીયુત્ મોહનલાલ નગીનદાસ ભાંખરીઆ પરના પત્રો તેમજ અન્ય પત્રો જે પ્રસંગોપાત્ ઉપદેશ અર્થે લખેલા તેનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

શ્રી અજિતસાગરજીસૂરિધરજી સ્થાનકવાસી દિક્ષામાં હતા તે વખતના ગુરૂશ્રીના તેમના પરના પત્રો પણ આમાં લેવામાં આવ્યા છે. સ્થાનકવાસીમતના સાધુઓ પ્રતિ પણ ગુરૂશ્રીએ કેવી સહિષ્ણુતા રાખી ગુણાનુરાગ બતાવ્યો છે તે આથી પ્રતિત થાય છે, અને પોતાના ગુણાનુરાગના મહાન્ ગુણથી આકર્ષાઈનેજ સ્થા. પંથના સાધુ અમીધરજી રૂપિરાજ ગુરૂશ્રીના શિષ્ય બની આજે તેમના પટધર આચાર્ય તરીકે ભારતવર્ષમાં પ્રસિદ્ધ છે.

રા. જયંતિલાલ ઓચ્છવલાલ મહેતા બી. એ. એલ. એલ. બી. (તે વડોદરાના પ્રસિદ્ધ હાઈકોર્ટ જજ શ્રીયુત્ દામુભાઈ ઠાઠાભાઈ મહેતાના ભત્રિજા અને જાણીતા સાક્ષરવચ-ગુર્જર સાહિત્ય પરિષદના મૂળ ઉત્પાદક શ્રીયુત્ રણજીતરામ વાવાભાઈના જમાઈ) પરનો એક પત્ર પ્રકટ કરવામાં આવ્યો છે. આ જયંતિલાલમાઈનો ગુરૂશ્રી પર અનન્ય ભક્તિભાવ હતો. તેઓ જૈન ન હોવા છતાં પણ એક વિદ્વાન અને તત્ત્વજ્ઞાનના શોકીન, અને ગુરૂશ્રીના આધ્યાત્મજ્ઞાનના પૂર્ણ પ્રસંશક હતા ને છે. તેઓ પરના પત્રમાં એક આદર્શ ગ્રહસ્થના ઉચ્ચ જીવનના આદર્શો દર્શાવ્યા છે. જૈનેતરે પ્રતિ પણ ગુરૂશ્રીના આવા સદ્ભાવનાં સહજાવધિ દર્શાવે તેવી આ એક છે.

(૩)

એકંદરે આ પત્રો વાંચવાથીજ તેમાંનો સદ્બોધ ગંભિરતા, જ્ઞાનસુવાસ, અને ઉપયોગિતા વાંચકવર્ગને જણાઈ આવશે.

ગુરૂશ્રીએ સ્વર્ગગમન પહેલાં-સંસારની અસારતા, પોતાના નિકટ આવતા અવસાન માટેની મર્મભરી ચેતવણીઓ તથા સૌને ચે મૃત્યુ માટે તૈયાર રહેવાની સૂચનાઓવાળો લંબાણુ પત્ર સૌથી પ્રથમ આપ્યો છે. તે પ્રત્યેક જૈન જૈનેતર જ્ઞાસુઓને એક સરખો ઉપયોગિ માર્ગદર્શક અને હિતકર થઈ પડ્યા વિના રહેશે નહિ. પોતાને માટે સ્વર્ગપંથની તૈયારી તેમજ તે સંબંધની પોતાને થતી આગાહીનું દર્શન આમાં કરાવી પોતાનું કર્તવ્ય પોતે બળવે છે તેમજ સૌને બળવવા ફર્માન હઈ પોતાનું કર્તવ્ય પૂર્ણ થયું જણાવી પોતે પરલોક ગમન દુઃક સમયમાંજ કરવાના છે તે સ્પષ્ટ જણાવી દે છે. આ પરથી તેમની આત્મિક શક્તિની પ્રતિતી થાય છે. અને સાચા આત્મજ્ઞાનીઓ મૃત્યુ જેવા મહાભયને કેવી નિર્ભયતાથી, અરે આનંદપૂર્વક ભેટે છે તેનું દર્શન થાય છે.

મૃત્યુ એ જ્ઞાનીઓને માટે મહોત્સવ સમાન છે, મદ્યોને, એક વિદ્યાર્થી પરિક્ષા પાસ કરી ઉપલા વર્ગમાં ચઢે તે વખતે થતા આનંદ જેવું છે, અને ઉન્નતિક્રમમાં આગળ વધવામાં મદદકારક-કારણભૂત છે, વસ્ત્ર પરિવર્તન સમાન. શરીર બદલવાનું છે. આમ મૃત્યુને નિર્ભયતાપૂર્વક ભેટવાની-મૃત્યુને અનુભવવાની-મૃત્યુને માણવાની તૈયારી શ્રી ગુરૂશ્રીએ કરી હતી તે આ પત્રથી સ્પષ્ટ થાય છે. વિરલા આત્મજ્ઞાની-ત્યાગી-આખી શિવાય કેાઈએ આવામૃત્યુનાં સહાસ્યવહને સ્વાગત્ કયાં બાણ્યાં નથીજ. આ પત્ર અવસ્ય સૌને ઘણો હિતકર થઈ એમ બાણી તેને પ્રથમ દાખલ કરવામાં આપ્યો છે.

હેલ્લો પત્ર કાવીઠાનિવાસી ગુરૂભક્તો શ્રીયુત્ રતનચંદ્રભાઈ લાધાજી તથા શ્રીયુત્ જવેરભાઈ ભગવાનદાસ તથા ત્યાંના શ્રી સંબંધે ગુરૂશ્રી પર લખાયેલો છે. જે કે આ ગ્રંથમાં તો ગુરૂશ્રીએ લખેલાજ પત્રો પ્રકટ કરવા એઈએ, પણ આ પત્રમાં ગુરૂભક્ત શ્રાવકે, પોતાની

(૪)

ભક્તિ અને ગુરુત્વં બહુમાન કેટલે દરજે દર્શાવી શકે છે તે તેમજ તેથી અન્યજ્ઞાસુઓને તે અનુકરણિય ધર્મ પડશે એમ ધારી તે પત્ર આ ગ્રંથમાં દાખલ ઉચિત ધાર્યું છે.

એકંદર આ ગ્રંથમાં પ્રકટ કરવામાં આવેલા પત્રો, સૌને સાધત વાંચી વિચારી તે પ્રમાણે આચરણમાં મુકવા નિમિત્તરૂપ બને એમ ઇચ્છાય છે.

છેવટે આપો ઉપકારક ગ્રંથ પ્રકટ કરવામાં કારણભૂત પરમ-પૂજ્ય ગુરુમહાજ પ્રાતઃ સ્મરણીય ધીમહિ બુદ્ધિસાગરજી મહારાજને। ઉપકાર માની શાશનદેવ આવા ઉપકારક અનેક ગ્રંથો પ્રકટ કરવાનું બળ શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારકમંડળને આપો એમ ઇચ્છી વિરમીએ છીએ.

પાદરા. }
૧૯૮૨ જેઠ સુદ ૮ }
તા. ૧૮-૬-૨૬ }

વકીલ મોહનલાલ ડીમચંદ.

અં ૩૧૦ પ્ર૦ મંડળ.

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडल तरङ्गिणी

श्रीमद् पुष्टिसागरसारञ्च ग्रन्थभाषाणां
प्रमट् थयेत्ता ग्रन्था.

अंशंक.	पृष्ठ.	किंमत.
* १ अध्यात्म व्याख्यानभाषा.	२०६	०-४-०
* २ लज्जनसंग्रह भाग २ जे.	३३६	०-८-०
* ३ लज्जनसंग्रह भाग ३ जे.	२२५	०-८-०
* ४ समाधिशतकम्	६१२	०-८-०
* ५ अनुभवपञ्चिशी.	२४८	०-८-०
* ६ आत्मप्रदीप.	३१५	०-८-०
* ७ लज्जनसंग्रह भाग ४ जे.	३०४	०-८-०
८ परमात्मदर्शन.	४००	०-१२-०
* ९ परमात्मन्येति	५००	०-१२-०
* १० तत्त्वभिंडु.	२३०	०-४-०
* ११ गुणानुराग (आवृत्ति णील)	२४	०-१-०
* १२-१३ लज्जनसंग्रह भाग ५ जे तथा ज्ञानदीपिका.	१००	०-६-०
* १४ तीर्थयात्रानुं विमान (आ० णील)	६४	०-२-०
* १५ अध्यात्मलज्जनसंग्रह	१६०	०-६-०
* १६ शुद्धोध. आ० २	२६०	०-८-०
* १७ तत्त्वज्ञानदीपिका	१२४	०-६-०
* १८ गड्डीसंग्रह ला. १	११२	०-३-०
* १९-२० श्रावकधर्मस्वरूप भाग १-२	४०-४०	०-१-०
* २१ लज्जनसंग्रह ला. ६ जे.	२०८	०-१२-०
* २२ वचनामृत.	४३०	०-१४-०
२३ योगदीपक.	३०८	०-१४-०

(૬)

૨૪ જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા.	૩૦૮	૧-૦-૦
* ૨૫ આનન્દધનપદ (૧૦૮) સંગ્રહ.	૮૦૮	૨-૦-૦
૨૬ અધ્યાત્મ શાન્તિ (આવૃત્તિ પીઠ)	૧૩૨	૦-૩-૦
૨૭ કાવ્યસંગ્રહ ભાગ ૭ મો.	૧૬૬	૦-૮-૦
* ૨૮ જૈનધર્મની પ્રાચીન અને અર્વાચીન સ્થિતિ	૬૬	૦-૨-૦
* ૨૯ કુમારપાલ (હિંદી)	૨૮૭	૦-૬-૦
* ૩૦ થી ૩૪ સુખસાગર ગુરૂગીતા.	૩૦૦	૦-૪-૦
* ૩૫ ષડ્દ્રવ્યવિચાર.	૨૪૦	૦-૪-૦
* ૩૬ વિભાવપુરવૃત્તાંત.	૬૦	૦-૪-૦
x ૩૭ સાબરમતી ગુણશિક્ષણ કાવ્ય.	૧૬૨	૦-૬-૦
૩૮ પ્રતિજ્ઞાપાલન.	૧૧૦	૦-૫-૦
* ૩૯-૪૦-૪૧ જૈનગચ્છમતપ્રબંધ, સંઘપ્રગતિ, જૈનગીતા.	૩૦૪	૧-૦-૦
૪૨ જૈનઘાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા. ૧		૧-૦-૦
* ૪૩ મિત્રમૈત્રી.	૧૭૦	૦-૮-૦
* ૪૪ શિષ્યોપનિષદ્.	૪૮	૦-૨-૦
૪૫ જૈનોપનિષદ્.	૪૮	૦-૨-૦
૪૬-૪૭ ધાર્મિક ગદ્યસંગ્રહ તથા પત્ર સદુપદેશ ભાગ ૧ લો.	૬૭૬	૩-૦-૦
૪૮ ભજનસંગ્રહ ભા ૮	૬૭૬	૩-૦-૦
* ૪૯ શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભા. ૧	૧૦૨૮	૨-૦-૦
x ૫૦ કર્મયોગ.	૧૦૧૨	૩-૦-૦
* ૫૧ આત્મતત્ત્વદર્શન.	૧૧૨	૦-૧૦-૦
+ ૫૨ ભારતસહકારશિક્ષણ કાવ્ય.	૧૬૮	૦-૧૦-૦
* ૫૩ શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભા. ૨	૧૨૦૦	૩-૮-૦
૫૪ ગહુલ્લી સંગ્રહ ભા. ૨	૧૩૦	૦-૪-૦
* ૫૫ કર્મપ્રકૃતિટીકાભાષાંતર.	૮૦૦	૩-૦-૦
૫૬ ગુરૂગીત ગુહલ્લીસંગ્રહ.	૧૬૦	૦-૧૨-૦

(૭)

૫૭ ૫૮ આગમસાર અને અધ્યાત્મગીતા.	૪૭૦	૦-૬-૦
* ૫૯ દેવવંદન સ્તુતિ સ્તવન સંગ્રહ.	૧૭૧	૦-૪-૦
૬૦ પૂજાસંગ્રહ ભા. ૧ લો.	૪૧૬	૧-૦-૦
૬૧ ભજનપદસંગ્રહ ભા. ૯	૫૮૦	૧-૮-૦
૬૨ ભજનપદસંગ્રહ ભા. ૧૦	૨૦૦	૧-૦-૦
૬૩ પત્રસદુપદેશ ભા. ૨	૪૭૬	૧-૮-૦
૬૪ ધાતુપ્રતિભાલેખ સંગ્રહ ભાગ ૨	૧૮૦	૧-૦-૦
૬૫ જૈનદષ્ટિક્ષે ઈશાવાસ્યોપનિષદ ભાવાર્થવિવેચન.	૩૧૦	૧-૦-૦
૬૬ પૂજાસંગ્રહ ભાગ ૧-૨	૪૧૫	૨-૦-૦
૬૭ સ્નાનપૂજા.		૦-૨-૦
૬૮ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજી અને તેમજી જીવનચરિત્ર.		૦-૪-૦
૬૯-૭૨ શુદ્ધોપયોગ વિ. સંસ્કૃત ગ્રંથ ૪	૧૮૦	૦-૧૨-૦
૭૩-૭૭ સંઘકર્તવ્ય વિ. સંસ્કૃત ગ્રંથ ૫	૧૬૮	૦-૧૨-૦
૭૮ લાલ ભાગ્યપતરાય અને જૈનધર્મ.	૧૦૦	૦-૪-૦
૭૯ ચિન્તામણિ	૧૨૦	૦-૪-૦
૮૦-૮૧ જૈનધર્મ અને પ્રિસ્તિ ધર્મનો મુકાબલો તથા જૈનપ્રિસ્તિ સંવાદ	૨૨૦	૧-૦-૦
૮૨ સત્યસ્વરૂપ.	૨૦૦	૦-૬-૦
૮૩ ધ્યાનવિચાર.	૮૫	૦-૮-૦
૮૪ આત્મશક્તિપ્રકાશ.	૧૪૦	૦-૪-૦
૮૫ સાંવત્સરિક ક્ષમાપના.	૮૦	૦-૩-૦
૮૬ આત્મદર્શન (મણીચંદ્રજીકૃત સબ્જયો) નું વિવેચન,	૧૫૦	૦-૪-૦
૮૭ જૈનધાર્મિક શંકાસમાધાન.	૫૫	૦-૨-૦
૮૮ કન્યાવિક્રય નિષેધ	૨૦૦	૦-૧-૦
૮૯ આત્મશિક્ષા ભાવનાપ્રકાશ.	૧૧૫	૦-૭-૦
૯૦ આત્મપ્રકાશ.	૫૬૫	૧-૮-૦
૯૧ શોક વિનાશક ગ્રંથ	૮૦	૦-૧-૦

(૮)

૯૨ તત્ત્વવિચાર.	૧૨૫	૦-૬-૦
૯૩-૯૭ અદ્યાત્મગીતા વિ. સંસ્કૃત અંથ.	૨૦૫	૧-૦-૦
૯૮ જૈનસૂત્રમાં મૂર્તિપૂજા.	૯૬	૦-૩-૦
૯૯ શ્રી યશોવિજયજી નિબંધ	૨૧૦	૦-૬-૦
૧૦૦ ભજનપદ સંગ્રહ ભાગ ૧૧	૨૨૦	૦-૧૨-૦
૧૦૧ „ ભાગ ૧ આ. ૪થી	૨૦૦	૦-૮-૦
૧૦૨ ગુજરાતપૃહ્લક વિજયપુર વૃત્તાંત	૩૦૦	૧-૪-૦
૧૦૩-૪ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજી વિસ્તૃત જીવનચરિત્ર તથા દેવવિલાસ	૨૩૦	૦-૧૨-૦
૧૦૫ સુદ્રિત જૈન શ્લોકો અંથગાઠડ		૧-૮-૦
૧૦૬ કક્કાવલી-સુબોધ	૪૬૦	૧-૮-૦
૧૦૭ સ્તવન સંગ્રહ (દેવવંદન સહિત)	૨૭૫	૦-૧૦-૦
૧૦૮ પત્ર સદુપદેશ ભાગ ૩		
૧૦૯ શ્રીબુદ્ધિસાગર સૂરિશ્વર સ્મારક અંથ (સચિત્ર)	૨૩૦	૦-૧૨-૦

* આ નિશાનીવાલા અંથો શિલકમાં નથી.

x આ અંથો પ્રીટીશ કેળવણી ખાતાએ મંજૂર કરેલા છે.

÷ આ અંથો શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકારના કેળવણી ખાતાએ મંજૂર કરેલા છે.

અંથો મળવાનાં ઠેકાણાં

૧ વડીલ મોહનલાલ હીમચંદ—પાદરા (ગુજરાત)

૨ શા. આત્મારામ ખેમચંદ—સણંદ.

૩ શા. નગીનદાસ રાયચંદ ભાખરીયા—મહેસાણા

૪ શા. ચંદુલાલ ગોકળભાઈ—વિજયપુર

૫ શા. રતીલાલ કેશવલાલ—પ્રાંતિજ

૬ શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરિ જૈનસમાજ—પેથાપુર

૭ શા. મોહનલાલ નગીનદાસ ભાંખરીયા—

૧૯૨-૯૪ બબર ગેટ, ડોટ, મુંબાઈ.

પત્રસદુપદેશ

ભાગ ત્રીજો.

સદ્ગત્ ગુરુશ્રીનો છેલ્લો ઉપદેશપત્ર.

મું. વીજપુર લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી. પાદરા તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુ ભક્તિકારક સુશ્રાવક વકીલજી શા. મોહનલાલ હીમચંદભાઈ તથા ભાઈ મણીલાલ તથા ભાઈ રતીલાલ વીગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. પહેલાંના કરતાં હાલ કંઈક શરીર ઠીક છે. ગામની બહાર ઠલ્લે જવાય છે. બનશે તો થોડા દીવસમાં ખીજે ગામ હવા ફેર કરવા જઈશું. શરીર હવે પહેલાંના જેવું સાડું રહેતું નથી અને હવે ઘણું ખરું પ્રુક સુધારવાનો બોલે આંખો થઈ ગયે છે. આત્મશાંતિ વર્તે છે. અશાતાને મધ્યસ્થભાવે ઉપયોગ દ્રષ્ટિએ લોગવાય છે. સમ્યક્ દષ્ટિના બળે જ્ઞાની પોતાના આત્માને પોતાના સ્વરૂપમાં રમાવે છે અને મૃત્યુકાલે પણ મૃત્યુભય રાખી શકતો નથી. સર્વ થકી મહોટામાં મહોટો પુરુષાર્થ કરવાનો એ છે કે મૃત્યુભયની વૃત્તિઓને છૂટી લેવી તથા જીવવામાં ને મરવામાં તે તટસ્થ દષ્ટા તરીકે વર્તે છે ને સાક્ષીભાવ ધારણ કરે છે. તેથી તે દેહાદિકની સાથે બંધાતો નથી. અને તેથી આવતા ભવમાં તે જાતિસ્મરણજ્ઞાનને શીઘ્ર પ્રાપ્ત કરે છે. પુનર્જન્મનો જેને પૂર્ણ નિશ્ચય થયો છે તથા કર્મનો જેને નિશ્ચય થયેલો છે તથા જેનો આત્મા શરીરમાં રહેલો છે અને શરીરને થોડા જેવું માનીને તેને વાહન તરીકે માને છે તે દેહાદિકમાં

(૨)

બંધાતો નથી અને મરણકાલે તેની આંખો વિગેરે બંધ થાય, કાન બંધ થાય, બાહ્ય ઈંદ્રિયોનું ભાન તે વખતે ના રહે તોપણ અંતરથી તે મરણકાલે જાગૃત રહે છે અને તે મરણકાલે આત્માની અનંત-ઘણી શુદ્ધિ કરે છે. આત્મા અમર છે અને તે દેહોના સંબંધમાં વર્તતો છતાં પણ સર્વથી દેહાતીત છે એવો પૂર્ણ નિશ્ચય થાય તો મ્હોટામાં મ્હોટો મૃત્યુભય ટલી જાય. મૃત્યુ શરીરનું થાય છે અને મૃત્યુ આત્માની ઉચ્ચ દશાની શ્રેણીઓમાં ચઢતાં આગળના ઉચ્ચ દેહો ધારણ કરવાને માટે ઉપયોગી થાય છે અને આગળ આત્માની પરમાત્મદશા પ્રકટ કરવામાં આ દેહો પુરૂષાર્થ ન થતો હોય અને જે કાર્ય સિદ્ધ ન થતું હોય તે ધીજ દેહો કરવા માટે વચ્ચે રહેલું દેહનું મરણ ઘણું ઉપયોગી થઈ પડે છે. એવું આત્માર્થી જ્ઞાની ભક્ત પુરૂષ માટે સમભય છે. જ્ઞાની પુરૂષો જીવનથી હર્ષ પામતા નથી અને મરણથી શોક કરતા નથી. તેઓ જીવતાં છતાં અમુક દૃષ્ટિએ દેહ પ્રાણનું મૃત્યુ અનુભવે છે અને તેથી દેહ અને પ્રાણ વીગેરે સાધનેને વ્યવહાર ઉપયોગી ગણી તેની સારસંભાળ કરે છે પણ જ્યારે તેનો નાશ થવાનો હોય છે ત્યારે ઘણા આત્મભાવમાં જાગૃત થાય છે, આત્મ ઉપયોગી થાય છે. અને પહેલેથી તેમનો તેવો આત્મ-ઉપયોગ વર્તવાથી મરણ કાલે દુઃખ પડે છે અને બાહ્ય ઈંદ્રિયોનું ભાન ભુલાય છે તોપણ અંતરથી જાગૃત હોય છે. જેમ સ્વપ્નમાં દેહ અને ઈંદ્રિયોનો સંબંધ ચિંતવન પરત્વે સાક્ષાત્ નથી દેખાતો છતાં દેહ અને ઈંદ્રિયો ન્યારી રીતે આત્મા પોતાનું ચિંતવન કરે છે, વિચાર કરે છે. તેવી રીતે દેહ અને પ્રાણનો જ્યારે અવસાનકાળ થાય છે ત્યારે ઉપયોગી આત્મા અશાતા વીગેરે વેદનીને મુખ્યત્વે વેદતો છતાં પણ અંતરમાંથી જાગૃત રહે છે, અને બાહ્ય ઈંદ્રિયોના ભાને ભાનવાળો નહીં છતાં પણ અંતરથી ભાનવાળો રહે છે, કારણકે તેણે પહેલાંથી ઉપયોગ વડે આત્માને તેવી ગતી આપી હોય છે. તેથી સમ્યક્જ્ઞાનીનું સમાધી મરણ થાય છે. અને તે ઉપયોગ પુર્વક દેહને છંદી શકે છે અને તે ધીજ ભવમાં જાય છે તોપણ પોતાનું ભાન કાયમ રાખે છે. એકવાર સમ્યક્દૃષ્ટી થઈ તો તે પછી જીવ

(૩)

ગમે ત્યાં જાય તો પણ પોતાના આત્માનો વીકારાજ કરવાનો અને અંતરની પરમાત્મ દશા પ્રકટ કરવાની પ્રગતીને પ્રગટ કરવાનોજ તેમાં શંકા છેજ નહીં. મરણ એ વૈરાગ્ય દેનાર શિક્ષક છે. જ્ઞાનીઓને તેથી તે ઉપકારક થાય છે. કારણકે તેનાથી તેઓ પરમાત્માની વીશેષ ભક્તિ કરે છે અને આત્મધ્યાનમાં પણ વીશેષ પ્રગતી કરે છે. નાનું બાળક જેમ ભય પામે છે ત્યારે માતાની અને પિતાની સોડમાં ભરાય છે તેમ વૈરાગી આત્મા મૃત્યુના ભયથી પરમાત્મસ્વરૂપની નજીકમાં જાય છે ને પરમાત્માનું શરણ અંગીકાર કરે છે અને અંતરમાં પરમાત્માનો અનુભવ કરીને પછી તે નિર્ભય બને છે. મૃત્યુ અગર જીવન એ બેના સમયમાં મોઢ વૃત્તીનેજ ભીતી છે અને તે મોઢ વૃત્તીજ નવા નવા ભયને ઉત્પન્ન કરે છે અને તેથી આત્મા ઠંકાય છે. જ્ઞાની મહાત્મા ઉપયોગ મુકે છે અને તે મૃત્યુ ભીતીના આચ્છાદનો દુર કરે છે અને ઉપયોગથી સુર્યની પેઠે જળાહળે છે. પ્રભુની આંખી થયા વીના મૃત્યુ ભય ટળતો નથી. નીરૂપાધીક દશા જ્ઞાન ધ્યાન સમાધીથી મરણ પહેલાં ઘણા વખતથી જેઓ આત્માને ભાવે છે અને સર્વ પ્રકારની દુનીયાની ઉપાધીઓમાં જેઓ નિઃશંક થઈ જાય છે અને મોહના સંબંધોને જેઓ ભર નીંદ્રાની પેઠે ભૂલી જાય છે, તેઓને મૃત્યુકાલે દેહનો નાશ થતાં નિર્ભય દશા વર્તે છે. દેહ છતાં આત્મોપયોગ મુકીને મનની કલ્પનાએ દેહ પડે છે અને તેમાંથી આત્મા ન્યારો થાય છે. પાછો દેહ ધારણ કરે છે ને તેને મુકીને બીજો દેહ લે છે અને પશ્ચાત્ત સર્વથા દેહનો સંબંધ છોડી આત્મા નિરંજન નીરાકાર થાય છે-એવું અંતરમાં જેઓ ભાવે છે, તેઓને દેહના સંપૂર્ણ નાશકાલે દેહાધ્યાસવૃત્તી રહેતી નથી અને આત્મોપયોગ વર્તે છે. જ્ઞાની આત્મા ક્ષણે ક્ષણે મૃત્યુની સામે દેહમાં રહેતો છતાં સુદ્ધ કર્યા કરે છે અને તે જ્ઞાન સમાધી મરણ પ્રાપ્ત કરે છે. કેઈનું કેવું મરણ થય તે પોતે જાણી શકે અને કેવલજ્ઞાની જાણી શકે અને તેથી અમુક મનુષ્યનું કેવું મરણ થયું તે મરનાર પોતેજ અનુભવી શકે. સમ્યક્દષ્ટિ જ્ઞાની આત્મા મૃત્યુ વીગેરે અરા પ્રસંગે તો અંતરમાં જાગૃત રહે છે અને જ્ઞાન

(૪)

ધ્યાન ભક્તિની પરણતીમાં રમે છે અને તેથી તે દેહ બદલતો બદલતો આગળને આગળ ચાલ્યો જાય છે. આત્માની પૂર્ણ પ્રતિતી થયા બાદ બાળ અજ્ઞાન મોહદશાવાળું મરણ થતું નથી અને તેથી આત્મા પાછો પડતો નથી. શરીરનો ઝબ્જો બદલવો તે જેવું બાહ્યથી કાર્ય કરાય છે, તેવું જ જ્ઞાનીનું દેહ બદલવા રૂપ કાર્ય છે. આ પ્રત્યક્ષ દેખાતા દેહ વીગેરેના સંબંધો જ્યાં સાચા માનવામાં આવે છે ત્યાં મૃત્યુ ભય રહેતો છે અને મરણ બાદ આત્માની હયાતીનો જ્યાં નિશ્ચય હોય છે ત્યાં જ્ઞાનભાવ બાગૃત થાય છે, અને મૃત્યુ ભય ટળે છે અને આત્મા મુક્તિના પંથે ક્રમે ક્રમે ચઢતો છેવટે અંતર્મુહુર્તમાં કેવળજ્ઞાન પ્રકટ કરે છે અને પરમાત્મા થાય છે. જ્ઞાનીઓના શરીરને બે મૃત્યુ ના હોત તો તે આગળ ચલી શકતજ નહિ. જ્ઞાની મૃત્યુનો કાળો પડદો ચીરીને તેની પાછલ આત્મપ્રકાશ દેખે છે ને તેથી તેઓ નિર્ભય બને છે. મૃત્યુકાલની વચત્રી દશા અધકારના જેવી છે પણ જ્ઞાનીને તો તે દશા પ્રકાશવાત્રી લાગે છે અને તેથી તેને જેમ બાગૃત દશામાંથી ગાઠ નીંદ્રામાં જવું અને ગાઠ નીંદ્રામાંથી બાગૃતમાં જવા જેવું લાગે છે. જે પ્રભુનો લકત સમ્યક્દૃષ્ટી ભવ થયો હોય છે તે મૃત્યુકાળની પુર્વે સર્વે પ્રકારની મોહાસકતીયોને દુર કરે છે અને પંખી જેમ પોતાના શરીર પરની ધુળ ખંખેરી દે છે તેમ તે સર્વ પ્રકારની વાસનાને ખંખેરી નાખી ચોખ્ખો બને છે અને તેથી તે નિર્ભય બને છે. મરણ કંઈ વખતે થવાનું છે તેનો પહેલેથી નિશ્ચય થતો નથી. માટે પહેલેથી જ્ઞાન ધ્યાન સમાધીથી ઘણું ચેતી લેવું જોઈએ અને ઘણી આત્માની શુદ્ધિ કરી લેવી જોઈએ કે જેથી મૃત્યુકાલે પશ્ચાતાપ ના થાય ને મનુષ્યભવ હારી ના જવાય. ક્ષણે ક્ષણે જે આયુષ્ય ઓછું થાય છે તે આવીચી મરણ કહેવાય છે અને તેજ મરણ ક્ષણે ક્ષણે ચાલ્યા કરે છે અને દેહના છેવટના નાશ સુધી રહેવાનું, આવું જે જાણે છે અને જ્ઞાનભાવથી જે અંતરમાં બાગૃત થાય છે, તે દુનીઆના કોઈ પણ પદાર્થમાં રાગ દ્રેષ્યથી આસક્ત રહી શકે નહીં અને તે ક્ષણે ક્ષણે અંતરમાં શુદ્ધ

(૫)

પરમાત્માને સંભારતો ક્ષણે ક્ષણે જીવે છે અને અન્યોને પણ જીવાડી શકે છે.

શુદ્ધાત્માનુ સ્વરૂપ સ્મરણ કરવું, પરમેશ્વરમાં પોતાનુ મન લય-લીન કરવુ, તેજ પ્રભુમાં રહેવાનું છે અને તેની રીતે પ્રભુમાં રહીને બાહ્ય દુનીયામાં આજીવીકાદી સંબંધે વર્તવાનુ થાય તો તેથી આત્મા નિર્લેપ રહીને આત્માની શુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી મોક્ષ પ્રાપ્ત કરી શકે છે. આવી દશામાં રહેવા ખાસ ઉપયોગ રાખવો. હું પણ તેવો ઉપયોગ રાખવાને પુરૂષાર્થ કરૂ છું. જગત્માં તેથી કેઈ રાગી દ્વેષી રહું નથી અને જગત્માં પ્રભુમાં રહીને આત્મપ્રભુને પ્રગટાવવા આત્મોપયોગે જીવાય છે અને બાહ્યથી આયુષ્યઉદ્દેશ્યે પણ શરીરથી જીવાય છે આવી રીતે બે નોંખા જીવનને અનુભવાય છે અને વર્તાય છે, અને શુદ્ધ પુર્ણ પરમાત્મા થવા માટે અંતરમાં ઉપયોગ દશાથી મોડની સાથે શુદ્ધ થાય છે અને તેવુ શુદ્ધ અંતરમાં આલે છે તેનો અનુભવ થાય છે. આવા શુદ્ધમાં ઢેહને પ્રાણનુ મૃત્યુ થતાં આત્માનો વિજય થાય છે એ નિઃશંકસ્ય વાત છે. એમાં ક્ષણ માત્રનો પ્રમાદ કર્યા વીના આગળ વધવાની જરૂર છે અને આત્માના પ્રદેશો જે અનુભવજ્ઞાન નહી પામેલા હોય તે પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર છે. “ આત્મ સમાધી શતક ” નામના સંસ્કૃત ગ્રંથમાં અમેએ મરણ કાલે ઉપયોગ રાખવાની દીશા જણાવી છે. એકવાર આત્માનો પુર્ણ નીત્યત્વપણાનો અનુભવ થયો કે તે પછીથી આત્મા તરતજ નિર્ભય થવાનોજ અને આખા જગત્ના જીવોને ડરાવનાર મૃત્યુની સામે તે નિર્ભય થઇને ઉભો રહેવાનોજ અને આત્મા શુરવીર બનવાનોજ. આત્માની અનંતી શક્તી છે. એકવાર તેને અમરપણાનુ જો જ્ઞાન થયુ અને તેના પુર્ણ સંસ્કાર પાડ્યા તો પછીથી તે વચ્ચે બદલવાની પેઠે મરણના ખેલને સમજે છે. એટલે તેમાં તેને કશું લાગતુજ નથી. આવી દશા પ્રકટ કરવા માટે પહેલાથીજ નીરૂપાધી નીવૃત્તી મેળવવી જોઈએ અને જ્ઞાનીઓની સંગતી કરવી જોઈએ અને સર્વ જીવોને ખમાવી લેવા

(૬)

જોઈએ. દેહનું મરણ બ્યારે થવાનું હોય ત્યારે થાય. પણ જ્ઞાની પુરૂષ તે પહેલાંથીજ સર્વ જીવોની સાથે ક્ષમાપના કરીને રાગદ્વેષ વેર રહીત ભાવપણે સર્વ જીવોની સાથે વર્તે છે અને વર્તવાનો ઉપયોગ સમજે છે અને તેથી તે પોતાનું સાધ્ય બુલતો નથી અને મરણાદી પ્રસંગ આવે છતે ખરે યોદ્ધો બની જાય છે. દરેક મનુષ્યે પહેલાંથી આવી દશા પ્રકટ કરવામાં પુરૂષાર્થ કરવો. પરીશ્રદ્ધ મુચ્છાની વૃત્તિઓને રોકવી અને શુભાશુભ વૃત્તિઓથી પોતાનો આત્મા ન્યારો છે એવો જે અનુભવ કરવો તેજ આત્મપ્રભુનો સાક્ષાત્કાર છે અને એવો આત્મપ્રભુનો સાક્ષાત્કાર કરી લેવામાં તન મન ધન સર્વનું ભાન ભુલી જવું જોઈએ અને વહેવાર કાર્યોને પણ એકવાર છોડી દઈને આત્મદશાને અનુભવ કરી લેવો જોઈએ. અને જીવતાં મરણવા બનીને જીવવું જોઈએ. આવી દશાનો ખ્યાલ આવ્યો છે અને તેથી આગળના અનુભવ પ્રદેશમાં આગલ જવા પુરૂષાર્થ કઈ છું અને તમને પણ જણાવુ છું કે તે દીશા તરફ ઉત્સાહથી લગતી લગારો અને આત્મપ્રભુને અનુભવવાની તથા નિર્ભયદશા પ્રાપ્ત કરવાની તાલાવેલી પ્રકટ કરો. જરા માત્ર પણ પ્રમાદ ના કરો. ઉપયોગ બુલાય કે પાછો ઉપયોગ પ્રકટ કરો. દરેક કાર્ય પ્રસંગે ઉપયોગ કાયમ રાખવાનો અભ્યાસ પાડો અને કોઈ માણસ જેમ પરવારીને ખેઠો હોય અને સાવધ રહે તેવી રીતે સાવધ રહીને મોક્ષ યાત્રા કરવામાં પ્રવૃત્ત રહેવું. હુનીયાના આવશ્યક કર્તવ્યો કરવાં, પરંતુ અંતરમાં ઉપયોગી રહેવું અને મરણદશાની પહેલાં આત્માનો શુદ્ધ ઉપયોગ ધારણ કરવો જોઈએ. એક પણ આત્મા સંખંધી કરેલો વીચાર નકામો જતો નથી. તે પછી ક્ષણે ક્ષણે જે આત્માનો વીચાર કરવામાં આવે છે, તેથી મુક્તી થયા વગર રહેજ નહી તે વાત નીશ્ચય છે અને તેવા દૃઢ નિશ્ચયથી પ્રવર્તશો. જ્ઞાની ભક્ત ધર્મિપુરૂષને આત્માની પૂર્ણ શુદ્ધિને માટે આત્માની પૂર્ણ યત્નમાત્રા દશા થવા માટે દેહાદીક પરીવર્તન હોય છે અને પૂર્ણ કાર્ય થયે છેને દેહાદીકનો અભાવ થાય છે. એવી જ્ઞાની ભક્તને પૂર્ણ આત્મી થવાથી તેને સ્વત્યુ પણ એક મહોત્સવ જેવું કાર્ય છે.

(૭)

અને તેને એક ધોરણથી બીજા ધોરણમાં ચઢવાની પરીક્ષાના જેવું લાગે છે અને શીવસુંદરી વરવા માટે તેને લગ્ન મંડપના ઓચ્છવ જેવું લાગે છે. તેથી દેહ રહે અગર દેહ ન રહે તોપણ તેને તો સમભાવ પ્રવર્તે છે. દેહને છોડવો તે કાંઈ નવું કાર્ય નથી. તે તો અનાદિકાળથી થતું આન્યું છે અને અનંતીવાર દેહો છંડયા અને અનંતીવાર દેહો ગ્રહણ કર્યાં. તેમ આપણે સર્વજ્ઞોની વાણીથી જાણીએ છીએ પણ સમભાવથી તેને આચારમાં મુકીને વર્તીએ તોજ અનુભવ આવે. ક્રૂટ વાંચનજ્ઞાનથી આત્મા ઉપર ઉંડી અસર થતી નથી અને મનપર થયેલી ક્ષણિક અસર તો પાછી ભુંસાઈ જાય છે, માટે આત્મામાં નિર્ભયતાના ઉંડા સંસ્કાર પડે અને તેનો પૂર્ણ અનુભવ થાય તેવો પુરૂષાર્થ આ ભવમાં કરવોજ જોઈએ અને તેને માટે ત્રણ ભુવનની શહેનશાહીને નાકના મેલ સમાન જાણીને તેનો પણ ત્યાગ કરી આવી આત્માની ઉચ્ચ દશા પ્રાપ્ત કરવાની લગની લગાડવી જોઈએ અને એવી લગની પોતાની લાગી છે કે કેમ તેનો ખ્યાલ પોતાનો આત્મા પોતાને આપે છે અને તમાં આત્માની સાક્ષી વીના બીજાની સાક્ષીની જરૂર પડતી નથી જેને આત્માની સાક્ષી થઈ નથી તેને બીજાની સાક્ષીની જરૂર પડે છે. એકવાર આત્માને પોતાની સાક્ષીનો ખ્યાલ આવે તો તે પરમાત્મદશાની છેક નજીકમાં જાય છે અને તેને પત્રી આ દુનીયા નાના ખાળકના ખેલ જેવી લાગે છે અને તેથી તેમાં તે નિર્બંધ રહે છે, આવી દશા પામેલાઓની એક ક્ષણ માત્રનો પણ પ્રમાદ કર્યા વગર સંગતી કરવી, અને પોતાનામાં તેવી દશા પ્રગટાવવી, અને દેહ પ્રાણના મરણ પ્રસંગે મૃત્યુમહોત્સવ જેવું અનુભવાય અને તેનો ખ્યાલ પોતાના અંતરમાં આવે તેવી દશાના અનુભવમાં આગળ ચઢવું જોઈએ, અન્ય મનુષ્યો પોતાના મરણ સંબંધી ગમે તેવો અભિપ્રાય બાંધે તેમાં પોતાનું કાંઈ વળતુ નથી. પોતાની દશાનો પોતાને અનુભવ આવવો જોઈએ, અને સમાધિકાલમાં યેગી જેમ દેહ અને ઈન્દ્રિયોથી ન્યારો વર્તે છે, તેમ મરણ પહેલાં આયુષ્યની જીવન દશામાં સંસારમાં જીવતાં

(૮)

છતાં વાર વાર આવી ઉત્તમ દશાને અનુભવ આવવો જોઈએ અને તેવી દશાને અનુભવ ના આવે તો સમજવું જોઈએ કે હજી ઘણી કચાશ છે, અને હજી કર્મના ઘણા પડદા ચીરવાના ખાત્રી છે, એક કે બે ભવ જેના ખાત્રી હોય તેવા મહા પુરૂષોને આવી લગનીની તાલાવેલી લાગી હોય છે અને તેથી તેઓને ખીજે કોઈ ઠેકાણે ચેન પડતું નથી. આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાનના વિચારોને તો જીવતાંજ મારી નાખવા જોઈએ અને તે જીવતાં મરી ગયાની પોતાને ખાત્રી ના થાય ત્યાં સુધી પુરૂષાર્થ કરવામાં ખાત્રી ન રાખવી જોઈએ, અને એક ક્ષણનો પણ પ્રમાદ ન કરવો જોઈએ અનંતભવોમાં પોતાના પાડેલાં નામો અને દેહનાં અનેકરૂપો તથા વર્તમાનકાલનું નામ તથા વર્તમાનકાળની દેહાકૃતિ રૂપ હું નથી, હું આત્માતેથી ન્યારો છું, તેવો પુરૂષ અનુભવ અંતરમાં પ્રકટવો જોઈએ, અને તે પોતાને વેદાવો જોઈએ અને એવી રીતે અંતરમાં અનુભવ અનુભવાય તો નિર્ભયતા અને આત્માનંદ ખીલે, પ્રકાશ પામે ને આત્મા આત્માના રૂપે જીવતો થાય અને તે મોહને મારીને છેવટે નિર્મોહી થઈ અનંતકાલ માટે જીવતો ભગતો રહે અને અનંત ક્ષેત્રોને તથા અનંત ભવોને તેવી દશામાં જાણીને રહે તેમાં કાંઈ આશ્ચર્ય નથી અને તેવી દશાની કાંઈક ઝાંખી તો આ ભવમાં આવે છે, અને તેથી મને તો ખાત્રી થાય છે કે આવી આત્માની પરમાત્મા થવાની મુસાફરીમાં દેહરૂપી ઘોડા કે જે નિરૂપયોગી થયા હશે તેને બદલવા પડશે અને ઉપયોગી ઘોડા ઉપર સ્વાર થઈ ચઢવું પડશે અને છેવટે મોક્ષનગર આવતાં ઘોડાની જરૂર રહેશે નહીં. તેવો અનુભવ નિશ્ચે થાય છે, તેથી જે કંઈ બનવાનું હોય છે, તે સારા માટે બને છે અને તે આત્મોન્નતિ માટે થાય છે, તેમ જાણી સેવાભક્તિ જ્ઞાન ઉપાસના સત્ક્રિયા આદી સર્વ ધાર્મિક યોગોના સાધનોની સાધના થાય છે, અને સાધનભેદ ભેદ છતાં અંતરમાં અભેદભાવ વર્તે છે, અને પ્રભુને પ્રગટ કરવા પ્રભુની પ્રાર્થના થાય છે, કષાય દોષોને વીણીવીણીને મારી હઠાવવાની પ્રવૃત્તિ સેવાય છે, અને આત્માની શુદ્ધતા કરવાનો વેપાર કરાય છે, યાત્રામાં ચાલતાં ભુલાય રખડાય રખડાવ થાય

(૧૨)

તોપણ સાધ્યદષ્ટિ હોવાથી અને અંતરમાં ઉત્સાહ અને જોર હોવાથી ઉપયોગ ભાવમાં થાક લાગતો નથી એવો મારો પ્રભુ પ્રત્યે વિશ્વાસ છે, તેવા વિશ્વાસમાં રહેશો, અને આત્મ પ્રભુના ઉપયોગમાં રહીને બાહ્યમાં વર્તશો, અને તમે તમારી મુસાફરીમાં આગળ વધશો તેમ ઇચ્છુ છું અને પ્રભુમય જીવન જીવવા સમર્થ થશો એમ ઇચ્છુ છું. તમે પોતાને પોતા રૂપે ઓલખશો, અને જડને જડ રૂપે ઓલખશો, અને એ જાતની ઉપયોગ ધારા કાયમ રાખીને મૃત્યુની પણ પેલી પાર અમર રૂપે થઈને મૃત્યુના પર્યાયોમાં સાક્ષીભુત નિર્ભય રહેશો, મૃત્યુનો દષ્ટ: આત્મા છે, મૃત્યુ દષ્ય છે, આત્માથી મૃત્યુ ન્યારૂ છે, મૃત્યુ એ પોતાનો સાથી છે, મીત્ર છે, ઉપકારી છે, ભાવિભાવ મૃત્યુ કાલે મૃત્યુને પણ નિર્ભય ભાવે ભેટવું ને આગલ વધવું, એજ જ્ઞાની આત્માનું કર્તવ્ય છે, શુભાશુભ વિકલ્પ સંકલ્પ ટળી ગયા બાદ મૃત્યુનું દુઃખ સમભાવે વેઠાય છે, પણ તેથી નવા દેહો લેવા પડતા નથી, આવી દશા પ્રાપ્ત કરવા માટે એકવાર દેહ નિશ્ચય થયો ને ઉત્સાહ થયો કે આગળ જવાનાજ, તેમાં વચ્ચે વિધ્નો આવે સંકટો આવે તોપણ આત્મા સેવાભક્તિને ઉપયોગ પ્રતાપે વિજય પાસવાનોજ. માટે અંતરમાં ઊંડા ઊતરીને મૃત્યુને અમૃત્યુનો વિચાર કરો અને આગલની મુસાફરી જ્યારે કરવાનો પ્રસંગ આવે ત્યારે પહેલાંથી ચેતીને શુરવીર બનો. સમકિત રૂપ કેશરીયાં કરીને જ્ઞાની પુરૂષો પાછાં ડગલાં ભરતા નથી અને મૃત્યુ કાલે આવું ધર્મચુદ્ધ કર્યા વિના સ્વરાજ્ય મલવાનું નથી. આત્મપ્રભુના રાજ્યમાં જવા માટે સંતપુરૂષોએ અંતરમાં યુદ્ધો કર્યાં છે, અને કરે છે, અને તેવું આપણે ક્ષણે ક્ષણે કરવાનું છે. સ્વર્ગ અને નર્ક આપણા આત્મ પ્રદેશોની સાથે રહેલાં છે, અને તે બંનેને દુર કરી મુક્ત થવું જોઈએ. જે સારમાં સારૂ છે, તે પાસેને પાસે છે, અને ખુરામાં ખુરૂ છે તે પણ પાસેને પાસે છે, સારાની પાસે જવાથી નઠાઈ તેની મેળે દુર થશે. આત્મ સ્વભાવના ઉપયોગમાં જ પરભાવનો નાશ છે, આત્મ સ્વભાવ જેવું કોઈ સારૂ નથી, અને પરભાવ જેવું કોઈ ખુરૂ નથી. જાગૃત આત્મા-

(૧૦)

નો કોઈ પણ શત્રુ નાશ કરવા સમર્થ નથી. જગત આત્માનો કોઈ શત્રુજ રહેતો નથી, કારણકે તેની શુદ્ધ ઉપયોગ દૃષ્ટિ હોય છે અને તેથી તેમાં કોઈ શત્રુ રહેતોજ નથી, તેને તો આપુ જગત આત્માની શુદ્ધિને માટે ગમે તે રૂપાંતરે-મદદગાર ઉપયોગી થઈ પડે છે, કારણકે સમ્યક્દૃષ્ટિ જ્ઞાની આત્મામાં એવી શક્તિ ખીલેલી હોય છે કે તેની જ્ઞાનદૃષ્ટિના પ્રતાપે સર્વ જગતને આત્માની શુદ્ધિમાં કર્મના ક્ષયમાં કોઈને કોઈ રૂપાંતરે ઉપયોગી કરી દે છે. પોતાની દૃષ્ટિમાં તેવું બલ હોય છે. બાહ્યમાંથી કાંઈ લાવવાનું હોતું નથી. પોતાની દૃષ્ટિજ પોતાને તારે છે, અન્ય સાધનો તો નિમીત્ત મત્રજ હોય છે. આવી દશા પ્રકટાવવી તેજ આત્મપ્રભુનું પ્રાકટય છે, અને એજ પરમેશ્વરનો સાક્ષાત્કાર છે અને તેવી રીતે હૃદયમાં આત્મપ્રભુને પ્રકટ કરીને આયુષ્ય સંબંધે જીવતાં જ્ઞાની આત્માને મૃત્યુ પણ મીત્રરૂપ થઈને તેને મોક્ષ જવામાં સહાયક બને છે તો પછી ખીજા પદાર્થનું કહેવું જ શું ? માટે સર્વ પ્રકારના તર્ક-વિતર્કમાંથી મન પાછુ ખેંચી લઈને આવી સમ્યક્દૃષ્ટિની શુદ્ધો-પયોગ દશા પ્રકટાવવા અતિ પુરૂષાર્થ કરે અને પરાભાષાનો અંતર નાદરૂપ પ્રભુનો પેગામ પ્રકટીને નિર્ભયતા બહરે ના કરે ત્યાં સુધી વિશ્રાંતિ ના લેા, અને આગળ વધેા. તમને આગળ વધવામાં શાસન દેવો સંતોની સહાય થએા. આ પત્ર વાંચીને જેટલો બને તેટલો પુરૂ-ષાર્થ કરશેા. અમો પણ તે માર્ગ સાધવામાં પુરૂષાર્થ કરીએ છીએ, અને તમો પણ પુરૂષાર્થ કરશેા, ઇત્યેવં. ઐશાન્તિ. શાન્તિ. શાન્તિ. એજ, લે. ભુદ્ધિસાગરના ધર્મલાભ, ધર્મસાધન કરશેા ધર્મ કાર્ય લખશેા, ઈત્યેવં ઐ અહં મહાવીર, જ્ઞાન્તિ.

વિ. ૧૯૮૧ ચૈત્ર વદિ ૩

મુ. વિજાપુર.

x

x

x

x

(૧૩)

શ્રી.

તા. ૧૭-૫-૬.

સુઠ અમદાવાદ ઝવેરીવાડાનો ઉપાશ્વય.

લિઠ યુદ્ધિસાગર.

જ્ઞાસુ સુસુક્ષુ પ્રિય મહાશય હૃદયનિષ્ઠ તથા પ્રેમી અન્ધુ યોગ્ય યથાયોગ્ય પ્રેમદર્શન. વિઠ કોઈની સાથે મંગાવેલાં પુસ્તકો યોગ મળે મોકલાવીશ વા અત્ર આવવાના છે તો અત્ર સમર્પણ કરીશ. આપનું સ્મરણુ યોગ્ય વર્તનથી થયા કરે છે. આપની અપૂર્વ પ્રેમવૃત્તિ આત્મહિતાર્થની છે અને તે આત્મહિતાર્થમાં વૃદ્ધિ કરશો. વીરભગવાને જે આત્મધ્યાનનો માર્ગ લીધો છે તે આદરણીય છે. આત્માનું સ્વરૂપ જાણવામાં આવે છે ત્યારે ઠંડાલા અન્ધુ ! ખાહ્યનો ભેદભાવ રહેતો નથી. સર્વત્ર સમાન ભાવના વર્તે છે. જ્ઞેનતત્ત્વમાં ફેરફાર નથી. આત્મામાં ફેરફાર નથી. દયાના વિચારો જેનામાં જેટલા છે તે તે અંશે તે દયાળું ગણાય છે. ત્યારે કેના તરફ ભેદભાવ રાખવો જોઈએ ? અંતરમાં ઉતરીને જ્ઞેતાં આદ્ય ક્રિયા વેષમાં વાદવિવાદનું વિશેષ કારણુ જ્ઞાનીઓને જણાતું નથી. નાતિ જાતિનાં ઘરનાં અંધન દૂર કરીને આપણે સર્વનું તથા પોતાનું ભદ્રું કરવું જોઈએ. શ્રી આનંદધનજી વગેરે આત્મજ્ઞાનીઓનાં પુસ્તકોથી આત્માનંદ પ્રાપ્ત કરવો જોઈએ. નિસ્પૃહ સાધુઓ વાડાના અંધનમાં પરતંત્ર રહી આત્મહિતમાં સત્સમાગમમાં ખામી રાખતા નથી. જ્યાં ત્યાંથી સ્યાદ્વાદ દષ્ટિથી સત્ય શોધી તેનું ધ્યાન કરશો. ઉત્તમ દેહ અને યુદ્ધિનો લ્હાવો લ્યો. આપના અન્ધુને પણ પ્રેમવંદન આત્મભાવે સમજાવશો. જગત્ના ભલામાં શ્રી વીરનાં વાક્ય અહુ ઉપયોગી છે. વારંવાર તમારું સ્મરણુ થાય છે. વિશેષતઃ આત્મ જાગૃતિ રાખશો.

ૐ જ્ઞાંતિ ૩

(૧૨)

પત્ર પુનઃ પુનઃ લખતા રહેશો. તમારું આત્મસત્ય તે મારું છે અને મારું તે તમારું છે. તમારું મારું શબ્દ મૂકી દેતાં શુદ્ધ સ્વરૂપ સર્વત્ર એક સરખું વર્તે છે.

ૐ શાંતિઃ ૩

શ્રી સુમતિવિજય લાયબ્રેરિમાં મારાં પુસ્તકો છે. ત્યાંના સેક્રેટરી આપશે. સોમાભાઈને માલુમ થાય કે આ મહાત્માશ્રીને મારાં પુસ્તકો વાંચવા આપશે.

ૐ શાંતિઃ ૩

×

×

×

×

શ્રી.

તા. ૨૬-૫-૯.

આંબલી પોળ-જવેરી વાડો.

લે. બુદ્ધિસાગર.

ભવ્ય પ્રિય મહાત્માઓ ! યથા યોગ્ય હૃદયમાં અવધારશો. વિઠ બોર્ડિંગ મારફતે આજરોજ પુસ્તકો મોકલવા આજ્ઞા આપી છે. મોકલાવશે. પહોંચ્યાનો પ્રત્યુત્તર. બાકીનાં પુસ્તકો આપશ્રીની સ્થિતિના નિશ્ચયે અત્ર વા ગમે ત્યાં મોકલાવીશ.

આપના ગમે તેવા વિચારની સ્થિતિમાં પણ જણાવવાની આજ્ઞા લેઇશ કે.....એ અત્ર આવી પુનઃ દીક્ષા અંગીકાર કરી છે તેમાં આપના હૃદયની બહાર હું ન હોઉં એમ પુનઃ પુનઃ ઇચ્છુ છું. અન્ય સ્થિતિમાં ગએલાને સારી સ્થિતિમાં લાવવા એ સુજનતાજ છે. આપશ્રીના હૃદય સમુદ્રમાં વિચાર મોજાંઓ અનેક વહે તોપણ એકજ નિશ્ચય પ્રેમથી તો છે કે ગમે તે સ્થિતિમાં આત્મા તે આત્માજ છે. તે મતમતાંતરમાં નથી. શુદ્ધ હૃદય ખેંચશે ખેંચાશે: સત્યમાં ભળશે, ધર્મ પ્રેમમાં મળશે. નિશ્ચય વાણી આ હૃદયમાં પુનઃ પુનઃ ઠરશે. કિંમતની કિંમત નથી. મહાત્માઓ!

(૧૩)

સ્વતંત્ર છે. આત્મજ્ઞાન ધ્યાનમાં હું તમારા હૃદયમાં છું. વ્હાલા બંધુઓ, લેખક અને વાંચકની તાદાત્મ્યતા આત્મ સ્વરૂપમાં વિજળી શક્તિની પેઠે પરિણમે છે. મન શું કહે છે. લખાય છે શું ? તેનો પુનઃ પુનઃ વિચાર કરતાં વાંચકનું હૃદયજ લેખકમાં પ્રવેશી જે આકર્ષણ કરે છે તેજ છે. જામે તે સ્થિતિમાં શુદ્ધ પ્રેમથી આ લેખકને અંતરથી એકરૂપ ગણી સપ્રેમતા નિર્વહશો. સિ. તમારું હૃદય. વ્હાલા બંધું આત્મ જ્ઞાન ધ્યાન વિના બાહ્ય જન્મલથી મન વિરમે છે આટલું પણ તમારા સંબંધથીજ લખાય છે.

જ્ઞાંતિ: ૩

x

x

x

x

શ્રી.

તા. ૫-૬-૯.

મુ. અમદાવાદ.

સિ. મુનિ. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી ખેડા.

વૈરાગી ત્યાગી સાલાગ્યવાન પ્રિય મુનિવય શ્રી
તથા શ્રી.....તથા શ્રી.....વગેરે યોગ્ય
પરમાત્મ પદપ્રાપ્તિ.

લબ્ધ તમારો પત્ર આવ્યો. તમારી અધ્યાત્મિક સ્થિતિ પરિ-
પૂર્ણ થયો. આત્માના સ્વરૂપનું યથાર્થ દર્શન કરો. આત્માનું નામ
નથી કે રૂપ નથી છતાં કર્મના યોગે આ બધી જન્મલમાં પોતાની
સુરતા ધારણ કરવી એ કંઈ સામાન્ય વાત નથી. શ્રી
મહારાજ તથા શ્રીઆત્માની ઉચ્ચ સ્થિતિ પ્રાપ્ત

(૧૪)

કરો. ઠંડાલા શુદ્ધાત્માઓ તમે અમૂલ્ય સમય સ્વઉપયોગમાં આણશો. નિષ્કામ બુદ્ધિથી હું કોણ કયાંથી આપ્યો કયાં બંધશું કરવું ઇત્યાદિ વાક્યો પર એકાંતમાં વિચાર કરવો જોઈએ. બંધુઓ સત્સમાગમ ના આનંદનો સ્વાદ કરવા ચાહું છું, અન્તર પ્રદેશમાં સુખ શોધું છું. આત્મામાં ઉતરીને કઈ આત્માનંદ સ્વાદ છું તે માટે મેં દેશ કુળ જાત લોકલજ્ઞ ભય આદિ સર્વનો ત્યાગ કર્યો છે. અને કહ્યું છે કે:—

હમતો દુનિયાસે ન ડરંગે, આતમ ધ્યાન ધરંગે હમ
દુનિયા દીવાની ગાંડા કહેશે, કાફક મારણ ધાશે
લજ્જાભયકીર્તિ અપકીર્તિ, માન થકી શુ ધાશે હમ

બંધુઓ—કોણું કોઈ છે ? મર્યા બાદ કોણું ભક્ત બચાવશે. મારું આત્મજીવન અધ્યાત્મજ્ઞાન ક્રિયાનું ઉચ્ચ કરું છું, તમે પણ ઉચ્ચ કરશો.

મુમુક્ષુ બંધુઓ—નાયકામાં આવવાનું કહ્યું. હાલ અત્ર શાસ્ત્રી છે. સર્વ સાધુઓ ભણે છે તેથી આવી શકાય તેમ નથી. વ્યાખ્યાન પણ ચાલે છે, જોકે આત્માતો તમારી પાસે છે, તમારી સાથે સત્સમાગમ કરવા માટે આત્મા તલ્પે છે. તેમાં વિશેષ બોલવા કરતાં કરી બતાવવાની જરૂર છે. અત્ર આવશો એટલે તમારી પાસે આનંદી માણસ મોકલીશ. કલ્લે જતાં વિગેરે જગ્યાએ વાત ચિત કરીશ. તમારી મરજી હોયતો અમૃતસાગરજી તમને તથાને તથાને બહુ ઇચ્છે છે. બહુ પ્રેમ ધરાવે છે તેને મોકલું. પત્ર લખી જણાવશો એટલે માલુમ પડશે. સર્વ હકીકત લખશો. વિશેષ જે કરવાનું છે તે કરી લ્યો. શા માટે વિલંબ કરો છો. નિશ્ચય ખાત્રી છે કે ત્રણ બંધુઓને બુદ્ધિસાગર પ્રાણ કરતાં પ્રિયગણી ઉચ્ચ દશા પ્રાપ્ત કરાવશે.હવે શું લખું; તમારું હૃદય જે લખે તેજ હું લખું છું. ખરા પ્રેમથી ધર્મકાય લખશો.

ૐ શાંતિ: ૩

x

x

x

x

(૧૫)

ૐ

તા. ૨-૭-૬

મું. અમદાવાદ આંખડીપોળ ઝવેરીવાડા.
લે. બુદ્ધિસાગર

પૂજ્ય મુનિશ્રી તથા પૂજ્યશ્રી મહાત્મા વિગેરે. મનુષ્યનું લવિષ્ય પોતાના હાથમાં છે. મનુષ્ય આત્મ વિચારોથી પોતાનું લવિષ્ય સુધારી શકે છે. ગમે તેવી નકારી સ્થિતિમાંથી સારી સ્થિતિમાં આત્મબળથી આવી શકાય છે. સર્વ મનુષ્યોના આત્માઓને પરમાત્મ બુદ્ધિથી જોવા જોઈએ. અમુક દોષી હોય તો પણ તે સદાને માટે દોષી નથી. દોષીના દોષોને ટાળવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. સદ્ગુણીના ઉપર નાગ થાય તેતો સ્વાભાવિક છે, કિન્તુ દોષીના દોષો તરફ જરા માત્ર ખ્યાલ ન લાવતાં નિષ્કામ બુદ્ધિથી તેમનું ભલું કરવું તેતો અપૂર્વ કાર્ય છે. હું દરેક મનુષ્યના આત્માના સ્વરૂપનો સંગી છું. દૃષ્ટા છું. માફ શુદ્ધ સ્વરૂપ વસ્તુતઃ જેવું છે તેવું પરવું પણ છે. આઠ કર્મ પણ દોષ છે. અષ્ટ કર્મ વિના જે છે તેજ નિર્દોષી છે. અંશે અંશે નિર્દોષી તો સર્વ મનુષ્યો છે પણ તે દોષના તરફ દેખવાનું કંઈ પ્રયોજન નથી. દોષની લાવના કરવાથી મનુષ્ય દોષ ગ્રહણ કરી શકે છે. આત્માના મૂળ સ્વરૂપ તરફ દૃષ્ટિ દેવી જોઈએ.

આત્માની ઉચ્ચ દશા પ્રાપ્ત કરવા સાફ સદ્ગુણદૃષ્ટિ અંગી-કાર કરવી જોઈએ. આત્મા સદાકાળ પુર્ણાનન્દી છે. દુનિયાનાં સારાં ખોટાં વચનોથી તે ન્યારો છે. મનના ધર્મમાં રહીએ છીએ ત્યારે વિકલ્પ સંકલ્પ દશાની શ્રેણિઓમાં ઉતરવું પડે છે. વ્યભિચારી મનુષ્યને પણ સારા વિચારોથી સુધારી શકાય છે. સારાં બાળકોને તો સૌ રમાડે છે પણ નકારાં ગંદકીવાળાં વિષ્ટાવાળાં બાળકોને તો માતાની દૃષ્ટિ વિના સુધારી શકાય નહીં.

આ સંસારમાં એક બીજા આત્માને સહાય આપવી પડે છે. ભૂતકાળમાં આપણામાં કેટલા મનની અસ્થિરતાના દોષ હશે. તે

(૧૬)

તરફ વિચાર કરીએ તો આપણને કોઈ પાસે ન ઉભા રાખે. તોપણ જ્ઞાનીમહાત્માઓએ દેશના દેઈ સુધર્યા તેમ આપણે પણ વર્તવાનું છે. શ્રી પ્રસન્નચંદ્ર રાજર્ષિનું દષ્ટાંત લ્યો. એક ક્ષણમાં સાતમી નરક અને ઘડીમાં મુકિતના વાળ વાગ્યાં. આ શું ? મનની કેવી સ્થિતિ જણાવે છે ? હિંમત હારવી નહિ. અભ્યાસ સારા માર્ગ ઉપર લેઈ જાય છે. ભૂતકાળમાં જાનવરો આદિ વિચિત્ર અવતાર ધારણ કર્યાં. તે અવતારમાં કેવાં કૃત્ય કર્યાં હશે ? હાલ કેવું જીવન ! બન્ધો ! આત્માના સદ્ગુણો તરફ દષ્ટિ દેવી યોગ્ય છે. આત્માઓની હયા કરવી. પાંજરાપોળનાં બકરાં વિગેરે કરતાં મનુષ્યના આત્માની ભાવહયા કરવી એ સામાન્ય વાત નથી. શ્રીવીરપ્રભુ જે કેવળજ્ઞાનથી દરેક જીવોના કર્મનું ચિત્ર કહેવા માંડે તો સર્વનું કહી શકે. શું પરિણામ આવે ? તેમ છતાં ફક્ત યોગ્ય માર્ગ જ બતાવ્યો. તેમ આપણે પણ યોગ્ય માર્ગ બતાવવો જોઈએ. ચડશે તે પડશે. તમારી સારી સ્થિતિમાં તો સર્વ ઇચ્છે, પરંતુ નહારી સ્થિતિમાં દોષ તરફ દષ્ટિ નહિ દેતાં આ આત્મા પ્રિય છે એમ ઉત્તમ ભાવના રાખી કોઈ યોગીન્દ્રો તારી શકે.

ઉચ્ચ માર્ગમાં જેટલું અપકીર્તિનું બંધન છે તેટલું કીર્તિનું બંધન છે, આત્માના માર્ગમાં કોઈ આમ કહેશે, શું થાય ઇત્યાદિ પરતંત્ર વિચારોની મનરૂપ બેડીમાં બેસી ન રહેતાં આત્માનું જ્ઞાન ધ્યાન કરવું. દુનિયા દીવાની છે. દુનિયાની દષ્ટિથી જે ધર્મ સાધીએ તો કદી સાધી શકાય નહીં. દુનિયાની પ્રતિષ્ઠાથી આત્મા બંધનમાં પડ્યો છે અને પડશે. પૂજ્ય શ્રી મહાત્માઓ ! માળાપના ત્યાગ કરતા બાહ્યની અજ્ઞાન પ્રતિષ્ઠાનો ત્યાગ કરવો કઠીણ લાગે છે. આહો આત્મા પોતાના શુદ્ધ સ્વરૂપમાં કયારે રમણતા કરશે ? પ્રિય સત્પુરુષો—આત્મ સ્વભાવમાં રમણતા કરશો. હાલ તો ઘણો વખત સમાધીમાં જાય છે. તેથી સમય મળતો નથી. પરંતુ તેથી લાખાઓ નથી—સમાધિમાં પ્રવેશ કરો. આત્મહિતમાં પ્રવૃત્તિ કરશો—ધર્મકાર્ય જુઓ.

(૧૭)

લિ. તમારો બુદ્ધિસાગર જ્યાં ત્યાં શરીર વિનાપણુ શરીરમાં-
હુનિયાથી ન્યારો પણ તમારો ધર્મ સ્નેહ વિ.

પ્રિય મહાત્મા ધર્મલાભનો સ્વાદ અપૂર્વ આસ્વાદતા
હશે. બુદ્ધિસાગરને કહેશે જણાવશે. આપની સંયમ શક્તિથી મોક્ષ
માર્ગ સન્મુખ સંચરી શકે. સંસ્કૃત અભ્યાસમાં પ્રવૃત્તિ કરો તો અપૂર્વ
પંડિત થઈ શકે દેશેદેશ તડકામાં કૃપા વિના વિદ્યાની પ્રાપ્તિ કરો
તો હાનરો ભયોના આધાર થઈ શકે.

આસ્વાવસ્થામાં વિદ્યા શીખી શકાય છે. જન્મીને કંઈ કયું
નહીં તો જન્મ્યા શાના ? એકલા ફરવાથી શું આત્મહિત થઈ શકે ?
ભવ્ય મહાત્મા મારા જેવા તમને પ્રેમથી અપૂર્વજ્ઞાન આપી શકે.
ભવિષ્યમાં તેજસ્વી બનો પણ શું કઈ હું પરતંત્ર છું કે તમે, તે
સમબળતું નથી. માઆપના તામે રહેવું જોઈએ. જ્યારે તે અવસ્થા
ત્યાગી તો પ્રથમ જ્ઞાનાભ્યાસ કરવો જોઈએ. નાર જામમાં અન્ય સા-
ધુઓ જે થયા છે તે થોડા વરસમાં પ્રખ્યાત થશે તે પહેલાં તમે
આગળ આવો એમ ઈચ્છું છું. અત્ર વ્યાકરણ વિગરે ભણવાની સર્વ
સગવડ છે. બંધુઓ તમે સિદ્ધતા સમાન છો. સર્વ કરી શકશો.
ઠાલા મહાત્માઓ! ઉદમ કરો. વિદ્યા વિનાતું ભવન પણ સમાન
છે. જ્ઞાન વિના કેળવણી પામેલા શ્રાવકો હવે સાધુઓને બાવાના
કરતાં પણ પુરી દષ્ટિથી દેખે છે. તમે પણ જ્ઞાનાભ્યાસમાં લયલીન
થાઓ. જ્ઞાનને માટે દેશ વેશનો ત્યાગ કરવો પણ જ્ઞાન લેવું. આપના
હૃદયમાં જોઈ આ વાત ચોટેલી છે તો પણ લખી જણાવી છે.
.....નો વ્યાકરણનો અભ્યાસ શરૂ થઈ ગયો છે. તમે આગળ
થાઓ. તમે સર્વ કરી શકો.

પ્યારા બંધુઓ-નિષ્કામ બુદ્ધિથી આટલું કહી ક્ષમા
ચાચી હવે હું આત્મ ધ્યાનના વિચારોમાં પ્રવેશ કરું છું. શ્રી

(१८)

.....नक्षी हुं तमने स्मइं छुं. तमो धर्मप्रेमदुं स्वइय
समजशो.—अत्र भजशो. भानगीमां डेटवीक वातचीत करतां तमने
अगृति सारी आवशे.

ॐ शान्तिः ३

*

*

*

*

ता. ४-७-९

मुकाम-अमदावाद.

मुनि बुद्धिसागर.

पूज्य मनिराज श्रीतथा श्री प्रियतथा
..... योग्य सदा काल शान्ति वर्तो. तमारा लखवा मुजत्र श्री
अमृतसागरजी त्यां आव्या छे. वात चितनो खुलासो करशो. सर्व
साहं थशे. करवा मांडयुं ते करी नाखवुं. सारामां शो विलंब. रात्री पड-
वायी पत्र उतावळथी लख्यो छे.

लि. तमारो.

बुद्धिसागर.

शा माटे हवे विचार करोछो ? सारामां प्रवृत्ति करो.

(૧૯)

શ્રી

તા. ૪-૭-૬

મુકામ:-અમદાવાદ

ઠે:-બુદ્ધિસાગર

મુનિશ્રી અમૃતસાગરજી. વિશેષ તમે નાયકાએ પહોંચ્યા હશે. તમારી દવા મોકલી છે. ત્યાંના સમાચાર લખશે. ભાઈ અન્દુલાલ મથુરદાસને તમારી તરફ મોકલ્યા છે. કાગળ લખી આપશે. મુનિરાજ શ્રી અમિચંદજી રૂપિજી તથા મુનિરાજ શ્રી મોતિચંદજી રૂપિજી તથા મુનિરાજશ્રી સૌભાગ્યચંદજીને મારા ચક્રચોગ્ય રનેડ-પૂર્વક કહેશે. તેમને કહેશે કે તમે ખરેખર સુખી થશો. આ આત્મા આત્માની પેઠે સદા વર્તશે. વિશેષ કાર્ય હોય તો તુર્તા માણસ મોકલીશ. ત્યાં કયાં સુધી રહેવાના છે તે જણાવશે.

x

x

x

x

શ્રી.

તા. ૨૩-૧-૧૧

મુકામ. ભાઈદર

મુઠ મુંગાઈ તત્ર વિનેય શ્રદ્ધાળુ મુનિશ્રી યોગ્ય અનુવન્દના સુખ શાતા. વિશેષ તમારો પત્ર આવ્યો વાંચી ખીના સર્વ જાણી. તેરસના દિવસે દક્ષિણ તરફ વિહાર કરવા ધાર્યું તે આજ્ઞાપૂર્વક કે આજ્ઞા વિના તેમજ કાયા કાન માટે લખ્યું તે કયા કયા પ્રમાણેથી તેનો ખરાખર ખુલાસો કરવો જોઈએ. તમને ત્યાં ઉપાધિ પડે છે. આગળ પાછળના સંયોગોમાં ઈર્ષ્યાળુની તમને પ્રતીતિ થાય છે. પણ આજ સુધી જોણી તરફનો તે પત્ર ધારો છો તેણી તરફનો ખીલકુલ પત્ર નથી-તેમ છતાં કેવી રીતે વિચાર ખાંધી દ્યો છો તે મહારા દૂરપણથી મ્હને સમજાવું નથી. હીરસાગરજીને જોગ ના વહેવરાવ્યા તેમાં તમે

(૨૦)

બિલકુલ વગોવાઓ નહીં, કારણ કે એ મેં સંદેશો જણાવ્યો છે અને તે રૂબરૂમાં બતાવીશ. એ કાંમળી માટે લખ્યું તેમાં તો તમારે સમજવું જોઈએ કે દેખાદેખી બીજા સાધુઓ પણ કાંબલી છતાં બીજી કાંબલીઓ લે અને જૂની કાંબલીઓને વાપરે નહીં તેમજ બીજા સાધુઓ પણ વધારે કીંમતી કાંબલી લે તો ઠીક ગણાય નહીં. શાસ્ત્રીના પગાર માટે તમે ગમે તે આવતો હોય તે શ્રાવકની પાસેથી પગાર ચૂકવશો. શેઠ રૂપચંદ લલ્લુભાઈની દુકાને કહેશો. તમે કેઈ બીજા શ્રાવકને કહે તેમાં બીજા ફાંસી મારે એ યોગ્ય નથી એમ હું નક્કી માનું છું. કારણકે મેં શાસ્ત્રીને કહ્યું હતું કે અજીતસાગરજી કેઈ શ્રાવક પાસેથી પગાર અપાવશે અને હું તે આજ્ઞા આપું છું. તમે ખટપટના માટે લખો છો. તે સર્વ હું જાણું છું. સાધુઓમાં સમાનતાને લીધે અદેખાઈ થાય તેમ હું જાણું છું. તમે જાણો છો કે અન્યોની પ્રકૃતિ આવી છે-તેમ છતાં શું હું ન જાણી શકું ? જોકે હું સર્વજ્ઞ નથી તેથી કાચા કાનનો પણ બની શકું ? તેમાં ક્ષયોપશમની વિચિત્રતા છે. તેથી સંપૂર્ણ અંશે તેમ હોય તો ખોટું કહી શકાય નહીં. દર્શનવિજય માટે મેં જે કર્યું છે તે મારા વિચારમાં આવેલું કર્યું છે. તમોને ગુરૂની વચન પ્રતિતિ થતી હોય તો યોગ્ય માનશો અગર ન માને તો મહેને તે બાબતનું કંઈ પણ નથી. મનુષ્યોને ચઢવામાં સ્કાય આપવી તે મહારો ધર્મ છે. આવખતે એ પક્ષ થયા છે. તેમાં આગળ પાછળની વાતોના લીધે તમારા પ્રેમમાં ભંગ પડ્યો છે. આશા છે કે હવે વધારે ન પડે. સમજીને પહોંચી શકાય મૂર્ખને ન પહોંચી શકાય. તમને મહાવીર સ્વામી જેવાતો ઉપસર્ગો આવ્યા નથી. સમજી છો-ગંભીર છો. આત્માર્થી છો. હવે તો ગંભીર મન રાખીને થોડા દિવસ કાઢવા જોઈએ-અદેખાઈ કરનારનું તમે ઉંધું વા છિદ્ર જોવાનું ધારો છો ? અને તમે તેમ લખ્યું તે જાણ્યું. શું એ વિદ્વાનોને વ્યાખ્યાનની પાટ ઉપરથી સુજી આવતું હશે; શું સજ્જન તે કદાપિ દુર્જન થાય ? શું કેઈનું છિદ્ર જોવામાં તથા કહેવામાં સાધુપણું રહી શકશે ? શું બીજાનું ખુર કરશો તો તેથી તમને સંતોષ થઈ શકશે. શું તેથી વૈર વાળી શકાશે ? સમરાહિત્ય અને

(૨૧)

ગુણશર્માની પેઠે વેરની પરંપરા શું વધારવા ધારો છો. શું ગુરૂએ એવું શીખવ્યું છે ? શું કૂતરૂ ભસે તો આપણે પણ ભસીને બદલો વાળવો જોઈએ; હજારો જીવોને આપણે ઉપદેશ આપીએ છીએ ત્યારે શું આપણા ઉપર ભીમસેનની પેઠે દુઃખ આવી પડે તો પામર જીવોનાં છિદ્ર જોવાં ? કર્મ કયા ઠેકાણે ભીમસેનની પેઠે નડતાં નથી ? ત્યાં જશે ત્યાં કર્મને ઉદય હશે તો પ્રકારાંતરે પણ ભોગવ્યા વિના છૂટકે થશે નહીં. આ બાળતમાં સિદ્ધાંતોને પુછી બીજાનાં છિદ્ર જોવા કહેવા વિચાર બાંધશો. પણ ભલામાં મટું છે. આંગ્રો તે આંગ્રો, લક્ષમાં રાખશો. અમારી મરજી આજા પ્રમાણે ચાલવામાં ભવિષ્યમાં આત્મ સુખને પામશો. હું જાણું છું કે તમને ઉપાધિ થાય છે પણ હાલમાં તે સહન કરવી. અન્તે શાન્તિ થશે. હીરસાગરને તમારા કહેવાથી દીક્ષા આપી છે. મેં તો તમને પહેલાંથી કહ્યું હતું કે બીજા સંઘાડાના સાધુને દીક્ષા અપાય નહીં પણ જે બન્યું તે બન્યું. જો તમને ગુરૂના વચન ઉપર વિશ્વાસ હોય તો એક કલાક ગુરૂના ઉપદેશનું પ્રેમ પૂર્વક ધ્યાન ધરો. ખરામ વિચારો આવે તે હઠાવો. એટલે શાંતિના વિચારો અનુભવશો-હાલમાં ત્યાં ઠીક ન પડતું હોય તો અમારી આજ્ઞા છે કે વદી ૧૩ તેરસના રોજ આણી તરફ વિહાર કરવો. મળ્યા પછી યોગ્ય ખુલાસો કરી, તમારા આત્માને શાન્તિ પડશે તેમ કરીશું, બહારશો નહીં, ભાર્થ સર્વને દુઃખ આવી પડે છે. જ્ઞાની સમભાવે વેદે છે અને અજ્ઞાની ઉલટો શોક કરી બંધાય છે-આપણે આ ભવમાં આત્માનું કિત કરવાનું છે. સંકટ કોને નથી આવ્યાં ? અત્ર તરફ આવશો મારું ચિત્ત અનેક પ્રકારના ધર્મનાં કાર્યો તરફ અત્ર રોકાયલું છે. મને તમે સહાય થાઓ એમ ઇચ્છું છું. જૈન ધર્મને માટે આત્મભોગ આપી અજીતસાગરજી મુનિશ્વર બન્યા છો તો પેલા ઘડાની પેઠે શું દુઃખ ખમી શકશો નહીં ?

તમે જ્ઞાની છો તો આટલું લખ્યું છે. એજ તમારી પ્રતિષ્ઠા છે. શું અમને તમારી પેઠે શિષ્યોની ઉપાધિયો નહિ નડતી હોય. તેમાં ગભરાવાથી શું વળે તેમ છે; અલબત્ત તેનું સમાધાન થઈ

(૨૨)

જવાનું. જૈન ધર્મની આરાધના માટે જેવો આત્મભોગ આપ્યો છે. તેો મેઘકુમારનું દૃષ્ટાંત વિચારી સ્થિરતા સમતા રાખશો અને તમારા આત્માની ઉન્નતિ કરશો. આવી ખટપટો ન હોત તો કદી ઉપાધિમાં દુઃખ ગણાતજ નહીં. આણી તરફ વિહાર કરશો. હાલતે સર્વને નલાવશો. આખરવાગાને દુઃખ છે, જે નાજો હોય તેને કંઈ નથી. તમે આખરવંત છો. તેથી ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે મહાવીર સ્વામીનો કાઉસગ ચક્રણ કરશો.

શાન્તિમાં રહેવું—ધર્મની સાધના કરશો.

ॐ શાન્તિઃ ૩

x

x

x

x

શ્રી.

તા. ૧-૫-૧૧.

મુકામ:-મુંબાઈ.

લેખક:-બુદ્ધિસાગર.

તત્ર વિનયવંત વિચક્ષણુ વિવેકી મુનિરાજ શ્રી અભૂતસાગરજી તથા સૌભાગ્યસાગર ચૈવ્ય અનુવંદનાનુવંદના વાંચશો—

વિશેષ તમારો પત્ર આવ્યો તે પહોંચ્યો છે. શાસ્ત્રીજીને કહ્યું છે. પાસ માટે તમે સગવડ કરશો વિશેષ યાજ્ઞા જવું હોય તેો મુખે દર્શન કરવા જશો. તમારા આત્માને સ્થિરતા રહે તેમ કરશો. કાર્ય હોય તેો જરૂર લખશો. હાલ સંસ્કૃત ભણવાનો વખત છે. સિદ્ધાન્તોમાં પ્રવેશ કરવા સંસ્કૃત ભાષાનું અધ્યયન કરવું જોઈએ. હજી તમારી ઉંમર છે. વ્યાખ્યાન અને ભણવું મહાવતને થાય છે. વિદ્યાન થવું જોઈએ. વિદ્યાભ્યાસાર્થે અનેક પ્રકારનાં દુઃખ વેડવાં જોઈએ. મનુષ્યો વિદ્યાભ્યાસની પ્રતિજ્ઞાઓ કરીને પાર પાડે છે. તમારા વિદ્યાભ્યાસમાં મારાથી અંતરાય થયો હોય તેો ક્ષમા ચાહું છું. સિદ્ધાન્તોના પારંગામી થવું જોઈએ ગીતાર્થ થયો તેો લખો. મનુષ્યોને ઉત્તમ તત્વ ઓપ્રી શકશો અને ઉચ્ચ જીવન કરી શકશો.

(૨૩)

અમારા વચનો દૂર છતાં તમને વિશેષતઃ આત્માની સાક્ષી આપશે. સરસ્વતિનું શું કહેવું? પોતાની કાળજી જોઈએ. દુકાન તો ગમે તેટલું ભણી માંડી શકાય છે, પરતંત્રતામાં ખરી સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત થઈ શકે છે પણ એમાં પ્રથમ દુઃખ છે. પછીથી સુખ છે. ગમે તેવો નિશ્ચય કરો પણ આત્મભાવમાં રમણતા કરશો. રૂચે તો માનજો મહાર્જન;— ધર્મકાર્ય લખ્યા કરશો. શાસ્ત્રીને લેવા માટે એક મનુષ્ય મોકલવું. કોઈ ઠેકાણે ચોમાસાથી બંધાવું નહીં—અમદાવાદથી દોરા આવ્યા છે. મોતિને ધર્મલાભ હરખમુનિ સુરત બે દિવસમાં પહોંચશે.

ૐ શાન્તિઃ ૩

× × × ×

શ્રી.

તા. ૩૦-૧૦-૧૧

મું પેથાપુર.

લે. બુદ્ધિસાગરાદિ.

શ્રી વડાદ્વી. તંત્ર પંચ અજીતસાગર ગણિ ચોગ્ય અનુવન્દના સુખ શાતા.

વિ. મુનિ જીતસાગરજીના સ્વર્ગવાસ સંબંધી પત્ર આવ્યો. વાંચી વૃત્તાંત બાણ્યું. કર્મની ગહન ગતિ છે. ભાવી ભાવ થયા કરે છે. જન્મેલાને નક્કી મરવાનું છે. તેમાં શોકને સ્થાન નથી. કેાઈનું કંઈ નથી. શરીરની આંતે એજ સ્થિતિ છે. તરત્તિશોકાત્મવિત્ શોક કરવા જેવું વા હર્ષ કરવા જેવું કંઈ નથી. આત્મા અમર છે તે પોતાની આગળની સ્થિતિ અંગીકાર કરે છે. તેને આ આત્માના સંબંધથી જેટલી શુભ વૃદ્ધિ થઈ હોય તદ્દર્થે પ્રમોદ છે. તેના આત્માને શાન્તિ મળે. અન્યના શરીરની તેવી દશા જોઈને સ્વયં અપ્રમત્ત મુસાફર બનવું એજ શિક્ષણીય કર્તવ્ય છે. સ્વાત્મ કર્તવ્ય કર્મો કરવાં એજ સાધ્ય લક્ષ્યમાં રાખવું જોઈએ. અત્ર ઋદ્ધિ-સાગરનું શરીર કંઈક વિશેષ નરમ છે, હવે કંઈક ફેર થયો છે, અને સાફ થઈ જશે એમ છે. બીજા સાધુઓને જ્વરાદિક પીડા છે.

(૨૪)

ઋતુ એવી. તત્રત્ય સર્વ સાધુઓને અનુવન્દના સુખ શાતા. ધર્મ સાધન કરશે. ધર્મ કાર્ય લખશે.

ૐ ગાર્ગ્યઃ ૨

x

x

x

x

શ્રી.

તા. ૬-૨-૧૨

મુ. સાયણ.

વિઃ—બુદ્ધિસાગર

અજ્ઞાસુ જ્ઞાનેશ્વુ મુનિ અજીતસાગર તથા સૌભાગ્યસાગર યોગ્ય અનુવન્દના સુખશાતા.

વિશેષ—લાંબી મજલોથી વિહાર કરવો. યોગ્ય નથી. અગી-આરસે વા બારસે જઘડીઆએ પહોંચવું થશે. શરીર યાત્રા સંભાળથી કરવી, તેમજ સંયમ યાત્રામાં ઉપયોગ રાખવો. બપોરે વિહાર કરવો નહીં. કારણ કે ચરમા વગેરેની ઉપાધિતું સેવન કરવાના સંયોગોમાં જીવ આવી પડે. બામે! ગામથી પત્ર લખ્યા કરવો. મોતિ સાથે હશે તેને ધર્મલાલ. બાકી ઉપયોગમાં પડેશે. લાંબા ગાઉને વિહાર કરવાથી શરીર નરમ ઘઈ જાય માટે હક કરવી નહીં. ભરૂચમાં મુનિરાજ શ્રી હંસવિજયજીના લેગા ઉતરશે અને તેમની વૈરાગ્ય વ્યાદિ શુભ પરિણતિઓનો લાભ લેશે. મેં તેમને પત્ર લખ્યો છે તેમાં લખ્યું છે કે ઉત્તમ સંગતનો લાભ ચખાડશે. સૌભાગ્ય-સાગરને માથું દુઃખે તો માથે ઘી ઘસાવવું તેથી રામબાણની પેઠે આરામ થશે. ગુણગ્રાહી થવું. પ્રતિદિન સંયમ માર્ગનો અપ કરશે. કહવી શિખામણુ માખાપ આપે છે અને આપશે. તે આગળ ઉપર તેનો લાભ જણાશે.

સાત આઠ દિવસ સુધી પત્રો લખો તે જઘડીઆના સરના-માથી લખવા.

પત્ર જઘડીઆ કીપચંદ શેડના સરનામાથી કવરમાં લખવો.

(૨૫)

તા૦ ૧૫-૫-૧૨

પરમપૂજ્ય સદ્ગુરૂ મહારાજ શ્રી શ્રી શ્રી સુખસાગરજી મહારાજ સાહેબ યોગ્ય. પાદરાથી લેખક સેવક બુદ્ધિસાગરની ૧૦૦૮ વાર વંદણા સ્વીકારશે. વિ૦ આપનું પાટણ તરફ જવાનું મેં સાંભળ્યું છે. આપને જેમ રૂચે તેમ આપ કરશે. આપ અવસરના બાણ છે, વિ૦ અજીતસાગરને કહેશે કે રત્નસાગર ભાગી ગયો તે સંબંધી પત્ર આવ્યો તે પહોંચ્યો છે. એની જેવી દશા હતી તેવું થયું છે. પુત્રનાં લક્ષણ પારણામાંથી જણાય છે. જેનામાં ત્યાગ વૈરાગ્ય નહોાય. તે ભાગી બધાં એમાં કાંઈ આશ્ચર્ય નથી. સાગરમાંથી કચરો બહાર નીકળી ગયા વિના રહેતો નથી. સાગરની વેળા વધવાની હોય છે, ત્યારે કચરો બહાર નીકળવાનો પ્રયત્ન કરે છે. અસલના મુનિઓનું શરણું લેઈને જે પોતાના આત્માને તારવા પ્રયત્ન કરે છે તેજ ખરો સાધુ છે. ગુરૂકૃપાવાસમાં રહીને જેઓ કાયા વાણી અને મનને જિનાગમમાં સ્થિર કરે છે. તેવા મુનિઓ મોહને જીતે છે. મોજમજા અને વાતચિતમાં દિવસ પુરો કરનારા એના વંશજોની ગોરજોએના જેવી હઠધૂત દશા થવાની. જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર્યની આરાધનામાં જેઓ દિવસ ગાળે છે અને ગુરૂની આજ્ઞાથી મન કપટને બાંધે છે, તેઓનું ચિત્ત ચંચળ થતું નથી, હવે બાણવાનું તથા લણવાનું બાકી રહ્યું નથી એમ જે જાણે છે તેને મોહ રાજ છેતરે છે. ઉત્તમ ચારિત્ર્ય વડે સાધુઓ પોતાના નામને દીપાવે છે, રિદ્ધિસાગર વગેરેને અનુવંદના કહેશે અને કહેશે કે તમારા પત્રો પહોંચ્યા છે.

હાલ હું નિરૂપાધિ જીવન ગાળું છું તેથી પત્ર લખતાં ઠીલ થાય છે.

(૨૬)

તાં ૧૭-૬-૧૨

મુકામ:—અમદાવાદ

દે:—બુદ્ધિસાગર.

શ્રી પાટણ તત્ર વૈરાગી ત્યાગી મુનિશ્રી અહતસાગરહ સૌભાગ્યસાગરહ મહેન્દ્રસાગરહ વગેરે યોગ્ય અનુવંદના સુખશાતા, વિશેષ સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણ ક્ષમાપના સંબંધી તમારો પત્ર આંચો તે વાંચી અમો પણ તમોને અમાવીએ છીએ. ગુરૂ અને શિષ્યને શિષ્યના સંબંધ જોઈ મારાથી ખરખ બોલાયું હોય ઠપકો દેવામાં આંચો અશુભ ચિંતવ્યું હોય વા તમારા મનને કોઈ પણ રીતે મેં દુખવ્યું હોય, સૌભાગ્યસાગરનું મન દુઃખવ્યું હોય વા મહેન્દ્રસાગરનું મન દુખવ્યું હોય તો બે હાથ જોડી ક્ષમા માંગું છું અને આશા છે કે સર્વ પ્રકારે બુદ્ધિસાગરને ક્ષમા આપી સર્વ ખાતાં ચૂકવી નાંખી પવિત્ર માર્ગમાં આગળ વધશો. તમારા આત્માને જે કંઈ દુઃખ થયું હોય તેની માફી માગું છું.

વીતરાગના ક્ષમાપના માર્ગમાં બાહ્ય અને અન્તરથી ઉભો થઈ આજથી સ્થિર થાઉં છું. ધર્મકાર્ય લખશો, મોટા ગુરૂ મહારાજ તથા રિદ્ધિસાગરહ રંગસાગરહ વગેરેને વંદના અનુવંદના પૂર્વક ત્રિવેધે ત્રિવેધે અમાવું છું.

સિંઠ સર્વનો કૃપ:કાંક્ષી બુદ્ધિસાગર.

તાં ૨૯-૯-૧૨

મુા અમદાવાદ

દે:-બુદ્ધિસાગર

તત્ર વિનેય મુનિશ્રી અહતસાગરહ તથા મુનિશ્રી મહેન્દ્ર-સાગરહ યોગ્ય અનુવંદના સુખશાતા. મહેન્દ્રસાગરનું શરીર વિશેષ નરમ છે એવું કોઈએ જણાવ્યું નહોતું. અત્ર વૃદ્ધિસાગરને ત્રણુદિવ-સથી તાવ આવે છે.

(૨૭)

સમતા ભાવે દુઃખો સહન કરવાં, કાયર થઇને પણ કર્મવિપાક લોગવ્યા વિના છૂટકો નથી, ત્યારે ધૈર્ય ધારણ કરીને સમભાવે દુઃખો સહન કરવાં એમાં ઘણી ઉત્તમતા અને નિર્જરા છે. કર્મના વિપાકો લોગવ્યા વિના કોઈનો છૂટકો થતો નથી. માંદા સાધુની વૈયાવચ્ચ કરવાથી મહાફલ પ્રાપ્ત થાય છે. માંદા સાધુને સમતા ભાવ રહે એવો શ્રાધ આપવાથી મહા ફલ પ્રાપ્ત થાય છે. જ્ઞાનીને માંદગી પણ વૈરાગ્ય આપનારી થાય છે. રોગના વખતમાં રોગની સારી રીતે સારવાર કરવી જોઈએ. ખરી ભક્તિ ખરો પ્રેમ ખરો પરમાર્થ એ અધુ માંદગીના વખતમાં માલુમ પડે છે. માંદા સાધુની પાસે એસીને તેના મનમાં શુભાઅધ્યવસાય પ્રગટે એમ કરવું. શાસ્ત્રોમાં વૈયાવચ્ચને અપ્રતિપાતી ગુણો કહ્યો છે. માંદા સાધુને કર્મવિપાકનું સ્વરૂપ સમજાવી આશ્વાસન આપવું એજ ખરી ધર્મસેવા છે. પોતાની પાસે રહેલા સાધુઓની સારી સંભાળ લેવી. પોતાના સાધુઓ સિવાય અન્ય ગચ્છના સાધુઓની પણ માંદગીના વખતમાં ખરા અંતઃકરણથી ભક્તિ કરવી. ભક્તિ એ ખરેખર દેવની પેઠે ભવિષ્યમાં ફળ આપે છે. સાધુઓને માંદગીના વખતમાં સહાય આપવાથી તેમની સાથે શુદ્ધ પ્રેમની વૃદ્ધિ થાય છે. અને તેઓના સહવિચારોમાં વૃદ્ધિ થતી જાય છે. માંદા સાધુ તરફથી જે કંઈ સહન કરવું પડે તે સહન કરીને પણ આત્મલોગ આપીને તેમની વૈયાવચ્ચ કરવા પરિપૂર્ણ લક્ષ રાખવું.

હાલ કલ્પસૂત્રના યોગોદ્વહનની ક્રિયાનો આરંભ કરશો. તે બણ્યુ. દ્રવ્ય અને ભાવથી યોગોદ્વહનની ક્રિયામાં દુઃખો સહન કરીને પ્રવૃત્તિ કરવી. મનમાં ઉત્સાહ રાખવો. દેહદુઃખ મહાફલ એ ન્યાયને આચરણમાં મૂકીને આત્મસાધનમાં સાધ્યદષ્ટિએ આગળ વધશો. આત્માના ગુણો પ્રતિબિંબિત વૃદ્ધિ પામે એવું લક્ષ રાખવું. ઉત્સાહ, ધૈર્ય, ઉદ્યોગ અને વૈરાગ્યથી આગળ વધી શકાય છે. મહેન્દ્ર-સાગરને ધર્મલાભ. ધર્મ સાધન કરશો. હીરસાગરનો મારા ઉપર પત્ર હતો. ક્વથેવં ॥

(૨૮)

તા ૦ ૨૦-૧૦-૧૩

મુ ૦ અમદાવાદ.

લિ ૦ ભુદ્ધિસાગર વગેરે ઠાણાં—૭

શ્રી રાધનપુર તત્ર મુનિશ્રી અલ્પસાગરલ્પ તથા મુનિશ્રી
લ્પસાગરલ્પ તથા મુનિશ્રી મહેન્દ્રસાગરલ્પ તથા મુનિશ્રી ક્રીતિ-
સાગરલ્પ યોગ્ય અનુવન્દના સુખશાતા.

વિ:—હાલમાં પત્ર નથી, ત્યાં ઉપયોગથી વર્તવું. હાલમાં
જૈનશાસન પત્રમાં સાધુઓની ચર્ચાઓ આવે છે તેથી જૈન કેમમાં
અશાન્તિ ફેલાય છે. તેવી બાબતોની ખટપટથી સદા દૂર રહેવું.
પરભાવમાં પડવું નહીં. પોતાના આત્માનું હિત કરવું. દરરોજ
પન્યાસ નીતિવિજયલ્પને વાંદવા જવું. દરેક બાબતમાં પ્રસંગે ગમ
આવી. આત્માના કલ્યાણમાં વિશેષ ઉપયોગ દેવો. ઉચિત વ્યવ-
હારથી સર્વનો સાથે ઉચિત વર્તીને ચોમાસું ઉતરતાં અમારી તરફ
આવવું. પઠન પાઠન તરફ વિશેષ લક્ષ દેશો.

હું કેાઈના પત્રથી વા કેાઈના કહેવાથી કંઈ લખતો નથી
પણ ઉપદેશ રૂપે મારા ધર્મ પ્રમાણે ફરજ તરીકે લખું છું. સર્વ
સાધુઓને બણાવવા સંબંધી ઉપયોગ રાખશો. આ કાલમાં આત્મ-
સાધન કરવું તે ઘણું દુષ્કર છે. રાધાવેધ સાધવાની પેઠે ચારિત્ર
સાધનમાં ઉપયોગ દેવો.

ૐ જ્ઞાન્તિ: ૩

પન્યાસલ્પ નીતિવિજયલ્પ મહારાજને અમારી વંદના કહેશો
અને કહેશો કે તમારી બાબતે થતી ચર્ચાથી હું દીલગીર છું.
તસંબંધી કંઈ સૂચના આપવા જેવી હોય તો આપશો. બનતું
કરીશું એમ કહેશો.

ૐ જ્ઞાન્તિ: ૩

(૨૫)

તા૦ ૩૧-૧૦-૧૨.

મુ૦ અમદાવાદ.

લિ૦ બુદ્ધિસાગર.

શ્રી પાટણ તત્ર વિનેય-વિવેકી વિચક્ષણ ગંભીર ક્ષમાશીલ
મુનિશ્રી અભૃતસાગરભૃ યોગ્ય તથા મહેન્દ્રસાગરભૃ યોગ્ય.
અનુવન્દના સુખશાતા.

વિશેષ:—મહેન્દ્રસાગરની પ્રકૃતિ સારી થતી જાય છે તેથી
આનંદ પામું છું. તેની ખરાબર દવા કરાવવી. વિ. સમૈતશિખર
યાત્રાથે વિહાર વિચાર સમાચાર વાક્યો વાંચ્યાં. કયા કયા સંયોગો
વિચારો આદિથી તેવા પરિણામ થાય છે તેનો હૃદયગત સ્પષ્ટ
વિચારોનો ખુલાસો યોગ્ય જાણીને કરવામાં આવે તો સારું. ઉત્તરા-
ધ્યયનસૂત્ર યોગ્ય લાગે તો રાખશો. પશ્ચાત્ જોવી મરજી. કુમારપાલ
ચરિત્ર સંબંધી લાવીલાવ. મનુષ્યમાત્રને મનોવૃત્તિથી કલ્પનાઓ
પ્રસંગાનુસાર ઉઠે છે. દુઃખોને સહવાં જોઈએ. પોતાના આત્માને
આત્મભાવે શાન્તિ આપી શકાય. પ્રારબ્ધ અનેક આકારે જ્યાં ત્યાં
આગળ આવીને ઉમું રહી સુખ દુઃખ ઉપજવે છે. શાન્તિવું સ્થળ
આત્મા છે. પરભાવમાં દુઃખ છે. મનના વાયરે ચઢેલો આત્મા પોતાના
સુખની આશાઓને પર સંબંધે જુએ છે. અનેક વિપત્તિયો પણ
અનુભવ આપે છે. દુઃખના વખતમાં જાગૃત દશા રહે છે. જ્ઞાનીની
વાતોમાં સુખ છે. સમતાભાવમાં રહેવું વા તેવા પ્રયત્નો આરંભવા.
જ્યાં ઉપાધિ થાય ત્યાંથી દૂર રહેવું પણ ઉપયોગ એટલો રાખવો કે
આત્માની ઉચ્ચદશાની શિક્ષાઓમાં ઉપાધિ ન લાસે. જ્ઞાનીની
વૃદ્ધિ કરશો.

શ્રુતજ્ઞાનનો આધાર મહાન છે. ધર્મકાર્યો લખશો.

ૐ શાન્તિ: ૩

(૩૦)

તા ૦ ૧૧-૭-૧૫.

સંવત. ૧૯૭૧ જેઠ વદી ૧૪.

મુા ૦ પેઠાપુર લે. ખુદ્ધિમાગર.

શ્રી સાનન્દ તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણાલંકૃત મુનિશ્રી અભુતસાગરભ
આદિ યોગ્ય ધર્મલાભઃ—

- લખેલો પત્ર પહોંચ્યો છે, વિચારી સાર જાણ્યો છે; ૧
લખું શું ઉત્તરે ઝાઝું, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૧
કથે સૌ સ્વાત્મ દષ્ટિએ, રૂચે વા ના રૂચે તે તો ૨
રૂચે તે લેઈ ત્યજી ધીજી, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૨
મહાવીરે પ્રશ્ન્યો જે, ખરો તે ધર્મ મનીને; ૩
વિપાકો કર્મના બોધી, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૩
જગત સહુ કર્મના તાગે, નચાવે કર્મ જીવેને, ૪
વિચારી કર્મની શક્તિ, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૪
મહાવીરે સહ્યાં દુઃખો, બચે ના કર્મથી કોઈ; ૫
સહીને કર્મનું દેવું, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૫
જગતમાં કર્મ છે વૈરી, નિમિત્તજ જીવ છે તેમાં; ૬
શુભાશુભ કર્મફલ જાણી, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો, ૬
કયાં કર્મોજ ભોગવવાં, શુભાશુભ જે ઉદય અઃવ્યાં; ૭
કથાકારક બની તેના, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો ૭
વડાના સત્ય દષ્ટાન્તે, વડા બનવા સહો દુઃખો; ૮
કથી ઉપદેશ જગને એ, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૮
વડા થાતાં વડાં દુઃખો, સહન કરવાં પડે સૌને; ૯
વિચારી ચિત્તમાં એવું, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો ૯
થશે સ્વાતુલવો એના, થશે પ્રગતિ ખરી એથી; ૧૦
ખુદ્ધયગ્ધિ સાધુના પન્થે, ક્ષમાથી સ્વોન્નતિ કરશો. ૧૦

ૐ શાન્તિ ૩

(૩૧)

તા૦ ૧૧-૭-૧૫

મુકામ:-પેથાપુર. લિ:-બુદ્ધિસાગર

તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણાલંકૃત મુનિશ્રી અજીતસાગરજી વગેરે ચે.ગ્ય અનુવન્દના સુખશાતા.

લખેલ પત્રથી હકીકત જાણી. વિશેષ જે માટે તમે લખ્યું તે માટે તમે જે કંઈ ઉપયોગ કરવા હોય તે કરશો. સમય વિચિત્ર છે. રૂઢી પ્રમાણે પ્રવર્તવું એ સર્વથા યોગ્ય છે કે અયોગ્ય અને તેથી શો લાભ દેખવામાં આવે છે, તેનો હૃદયમાં વિચાર કરવો જોઈએ. નકામાં ખર્ચ કરાવવાથી સ્વપરતું મહત્વ નથી. જમાનો સ્થિતિ ભાવ વગેરેને વિચાર ન કરવામાં આવે અને રૂઢિ પ્રમાણે કાને કાનો કરવામાં આવશે તો તે સદા નભશે નહીં. શ્રાવકોનું કાર્ય શ્રાવકોને માથે છે. તે ગમે તેમ કરે તેમાં આપણે લાંબુ પેસવાની જરૂર નથી. પોતાના આત્માના ઉપયોગમાં રહેવું. રાજા રાણી-એ.એ હવે ખર્ચ ઘટાડવા માંડ્યાં છે. તો જૈન સાધુઓ શ્રાવકોના માથેથી ખર્ચનો ભોજો ન્યૂન કરી તેમની ઉન્નતિ નહિ કરે અને બાહ્ય ધામધૂમમાં મહત્તાથી સ્વમહત્તા સંઘ મહત્તા માની લેશે તો તેથી ઉન્નતિના સ્થાને અવનતિનું ખીજ રોપાયો. જેના જેવા ભાવ તેમાં પણ જેમ ખર્ચો ન્યૂન થાય અને જેમાં ખર્ચવાનું છે તે બતાવવામાં આવશે તોજ જૈન ધર્મની ઉન્નતિ થશે. સત્યદષ્ટિ અને આત્મહિત શ.સનહિતથી વિચાર કરી વિવેક પ્રમાણે પ્રવર્તવું. પરમાં પડવું નહિ. સાધ્ય દષ્ટિને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપયોગપૂર્વક પ્રવર્તવાની જરૂર છે. ધર્મ સાધન કરશો.

ૐ શાન્તિ: ૩

તા૦ ૨૩-૬-૧૫

મુકામ પેથાપુર, લેખક:-બુદ્ધિસાગર.

તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણાલંકૃત મુનિશ્રી અજીતસાગરજી યોગ્ય અનુવન્દના સુખશાતા.

વિશેષ પત્રથી સમાચાર જાણ્યા. શુભાશુભ કર્મને સમલાવે

(૩૨)

વેદવાથી સાધુને સંવરભાવ વધે છે. કર્મના ઉદય વિના કૌંઠનું કૌંઠ બગાડવા સમર્થ નથી. કર્મ સમાન અન્ય કૌંઠ આત્માનું અશુભ કરનાર નથી. એવી શ્રદ્ધા ધારણ કર્યા વિના અન્ય જીવોની સાથે મૈત્રીભાવ અંધુભાવ રહેતો નથી. આત્માની સમાધિદશાને પ્રાપ્ત કરવાથી સાધુની ઉત્તમતા વધે છે, ગુર્વાજ્ઞા પરતંત્રતા સેવ્યા વિના અને અનેક દુઃખો સહ્યા વિના આત્મપ્રગતિ થઈ શકતી નથી. લઘુતા સમાનતા વિનય એ પોતાના મિત્રો છે તેનું ક્ષણ માત્ર પાસું મૂકવું જોઈએ નહીં. જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગ્ય વડે આત્માના સ્વભાવમાં રમણુતા કરવી એજ સાર છે, સ્વાર્થમય સંસારમાં પરમાર્થ કૃત્યો સાર છે. અન્ય મનુષ્યોનું શ્રેય કરતાં તેઓ તરફથી ઉપાધિ થાય તો તે ઉપાધિને અમૃત તુલ્ય માની સત્પુરૂષો પશ્ચાત્ પડતા નથી અને કૌંઠનું ખુરૂં કરવા વિચાર કરતા નથી પરન્તુ ઉલટું અન્ય જીવોનું વિશેષતઃ શ્રેયઃ કરવા મથે છે એવી દશામાં સદા પ્રવૃત્તિ થાયો. હત્યેવં.

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

તા૦ ૩૦-૧૨-૧૫.

મુકામઃ-માણસા. લિ. બુદ્ધિસાગર.

વિજ્ઞપુર તત્ર મુનિશ્રી અજીતસાગરજી વગેરે યોગ્ય અનુવંદના સુખશાતા. વિશેષ-તમરો પત્ર વાંચી સમાચાર જાણ્યા. વિશેષ. શા૦ અમથાલાલ સ્વચંદની સાથે આનન્દધનખડોતેરી મોકલાવી છે. ચૌદશે પાક્ષિક પ્રતિક્રમણ કર્યા પશ્ચાત્ પ્રાયઃ એકવાર પ્રહર વ્યતીત થવાથી સ્વાધ્યાયનો કાલ પૂર્ણ થાય છે તેથી પશ્ચાત્ સ્વાધ્યાય કરણુનો નિષેધ પરંપરાથી ચાહ્યો આવે છે. એમ અનુભવાય છે અને તેમજ પરંપરા પ્રવર્તે છે. તેથી તેનો નિષેધ કરવો પણ ઉપયોગી અવખોધાતો નથી. વિશેષ પાઠુકા માટે નામ કરાવવા માટે લખ્યું તો તેના ઉત્તરમાં જાણવાનું કે

(૩૩)

શ્રી મહાવીર પટ્ટ પરંપરાગત શ્વેતાંબર તપાગચ્છ સાગર સંઘાટક શિરોમણિ શ્રીમદ્ રવિસાગરજી પાટુકા પ્રતિષ્ઠાપિતા વિજ્ઞાપુરે શં. ૧૯૭૦ અમુક માસાદિ શ્રી મહાવીર પ્રમુ પટ્ટ પરંપરાગત શ્વેતાંબર તપાગચ્છીય સાગર સંઘાટક શ્રી રવિસાગરજી શીષ્ય શ્રી સુલસાગરજી પાટુકા પ્રતિષ્ઠાપિતા: ગામ સં. इत्यादि આ પ્રમાણે લખાવશે. શ્રી માણસા માટે શ્રી સુખસાગરજી મહારાજના નામની પાટુકા અને તેમનું નામાદિ કૈાતરાવી મોકલાવી આપશે કે જેથી અત્રે પાટુકા બેસાડવામાં આવે. ત્યાં સમાજની સ્થાપના કરાવી. તે સાડું થયું છે, તે સદા ટકી રહે એવી વ્યવસ્થા કરવી. કાયદાઓ ઉપયોગી કરવા. ભણવામાં લક્ષરાખશે. પિસ્તાલીસ આગમ પંચાંગી સહિત પરિપૂર્ણ અવાગાહવાં. પ્રકરણો ગ્રન્થોનો સર્વ અભ્યાસ કરી લેવો. સર્વ દર્શનીય સર્વ શાસ્ત્રો અને આધુનિક વિજ્ઞાન તથા વિચારોનો અનુભવ કરવો અત્યંત આવશ્યક છે. એક રાજ્યના અંગે જે જે અંગોની જરૂર છે, તે તે સર્વ એક ગચ્છના અંગે જરૂર છે. માટે આગમવિજ્ઞા તર્કવાદિયો શાષ્ટિકો વ્યાખ્યાનકારો લેસકે સાધુઓ થાય તેવી વ્યવસ્થા અને તેના ઉપાયો હાથમા ધરવાની જરૂર છે. અન્ય સંઘાડાઓની સ્પર્ધામાં આપણો સમુદાય સર્વ રીતે આગળ વધે એવી દષ્ટિથી કાર્ય કરવાની સમયને અનુસરીને જરૂર છે. ચિત્તમાં ઉત્સાહ ભરીને ધર્મ પ્રગતિમાં આગળ વધવું જોઈએ. જે સાધુઓ દુઃખ વેડી યથાયોગ્ય પ્રયત્નો કરે છે. તે સર્વથી આગળ વધે છે અને તેઓ પોતાનું તથા જગત્નું ભલું કરે છે. કદિ હીંમત હારવી નહીં, આપણા ગુરૂઓની પાછળ આપણે છીએ અને તેનો પ્રકાશ વિશ્વમાં પડવો જોઈએ. દુઃખની પછળ સુખ છે. સત્ ઉત્સાહ અભ્યાસ અને આત્મબળથી ઇચ્છીત વિજયલક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ થાય છે.

ૐ શાન્તિ ૩

(૩૪)

તા. ૧૪-૧-૧૬.

મું. માણસા. લે:-બુદ્ધિસાગર.

તત્ર મુમુક્ષુ મુનિશ્રી પં. અભૂત સાગરજી ગણિ, મહેન્દ્ર સાગરજી યોગ્ય અનુવન્દના મુખશાતા. કેસરીઆજી દર્શનનો અભિગ્રહ લખ્યો તે જાણ્યો. મારે દશ વર્ષશ્રી અભિગ્રહ છે. તમે સાણંદમાં અભિગ્રહ જણાવ્યો નહોતો. મેસાણામાં વડીલીક્ષા માટે મેસાણા સંઘ સાથે વચનથી બંધાયો. તે પણ એક સત્ય અભિગ્રહ છે. તેનું શું કરશો? પ્રતિજ્ઞા વચનપાલન વિના દેવદર્શન કરીને વિશેષ શું પ્રાપ્ત કરી શકાય તેમ છે? લાલ અને હાનિનો પ્રથમતઃ વિચાર કરીને પ્રવૃત્ત થવું જોઈએ. મેસાણાવાળા કોઈ રીતે સ્વકાર્યને નલાવી લે એવી વ્યવસ્થા તેઓ સાથે કરીને તેઓનું મન સંતુષ્ટ કરી અપવાદ માર્ગે અન્યકાર્ય ખાસ આવશ્યક હોય તો અનેક અપેક્ષા ધ્યાનમાં લેઈ આજ્ઞા આપ્યા બાદ કરી શકાય. પશ્ચાત્ વિશેષ તો દ્વિતિય પત્રથી જણાવવામાં આવશે.

કમલવિજયસૂરિ અત્ર ત્રણ ચાર દિવસમાં આવનાર છે. વિશેષ તે આવ્યા બાદ ધર્મવિજયસૂરિ અહમદનગર થઈ પ્રાંતિજ થોડા દિવસમાં જશે. પાલીતાણાની શ્રી યશોવિજય પાઠશાળા કુંવરજી દેવસિદ્ધને સોંપી ચારિત્રવિજયજીએ વિહાર કર્યો. તકરારનું મુળ કચ્છી અને ગુજરાતી વચ્ચે થયું. પોષ સુદી ૧૫ મે મુંબાઈ કૃપાચંદ્રજીને સૂરિપદ ખરતર ગચ્છનો સંઘ આપશે. અન્ય પ્રસંગે સંભાચાર જણાવતા રહેવું. ગુફીતા, કર્મયોગ, પદ્યસંગ્રહ છપાય છે. મહાસંઘપ્રગતિ ગ્રંથ થોડા વખતમાં છપાશે.

ૐ જ્ઞાન્તિ: ૩

(૩૫)

તા. ૧૮-૧-૧૬.

સુ. માણસા

લેખક:-મુનિ બુદ્ધસાગર.

શ્રી ઉંઝા.

સમયસૂચકાદિ ગુણાલંકૃત મુમુક્ષુ પંચ અભુતસાગર ગણિ
તથા મહેન્દ્રસાગરજી યોગ્ય અનુવન્દના સુખશાતા.

વિશેષ કવર પહોંચ્યું. વાંચી સમાચાર જાણ્યા. રૂબરૂમાં સ્પષ્ટ
બુલાસા થઈ શકે તેમ છે. ત્યાં હરગોવિંદદાસ વગેરે આવ્યા હશે.
અભુતસાગરજીના પત્રથી જાણ્યું છે. સંઘાડાની લાગણી હોય તે
નમ્રતાથી લઘુતાથી સર્વમાં પ્રભુતા દેખી કાર્ય કરવું. પદવીઓએ
દરેક સંઘાડામાં કુટ કરાવી છે. મારો આશય કંઈ પત્રથી જાણી
શકાય તેમ નથી, મારે કંઈ બાબતનું અનુમાન ન બાંધતાં સ્વ-
સંઘાડાની સુવ્યવસ્થા મેળ જે રીતે રહે તેવી સમયસૂચકતા વાપ-
રવામાં મહત્તા છે. આનન્દઘનજીની પદવી વિના જેટલી મોટાઈ છે
તેટલી હાલ અન્યની દેખાતી નથી. ગુર્વાજ્ઞાપાલનમાં અને સ્વકર્તા-
વ્યમાં સર્વ પદની મહત્તા આવી જાય છે. તમે આ સ્થિતિ
પૂર્વથી જાણો છો. એટલે આત્માને આત્મારૂપે માની સમભાવે
આપણી ગાડી ધરાવેર ચાલે અને અન્યોની હરીફાઈમાં વ્યવહારથી
આત્મકલ્યાણમાં ઉપયોગ રાખી રૂબરૂમાં આપેલા બુલાસાથી
સંતોષ પામશો અને તે પૂર્વે યુક્તિથી વર્તી શકશો. દીક્ષા સાધુપદ
વગેરેમાં આત્મકલ્યાણનો મુળ મુદ્દો વિચારવાનો છે. પત્રોત્તર
જણાવતા રહેવો.

ૐ શાંતિ:

(३५)

ता. २७-११-१६

शं० १९७३. का० व० अमास

मु० विज्ञापुर

ली. बुद्धिसागर

श्री प्रांतिज मध्ये वैराग्यआदि गुणालंकृत पन्यास अजितसागरजी गणी वगेरे योग्य अनुवंदना सुखशाता, तथा प्रांतिजना जैन श्वे. संघसमस्त योग्य धर्मलाभ वि० पन्यास अजितसागरजी गणीनो पत्र तथा प्रांतिजना संघ शेठीआनो पत्र आव्यो वांची समाचार जाण्या छे. अमाहं शरीर जरा नरम छे अने तेथी करी रात्रिप घणा साधुओनी साथे रहैवानुं थाय तेम स्थान पण विशाल न होय तां तेथी ऊंच आवी शके नहीं अने शरीर बगडवानुं थाय. आ बात महेंद्रसागरजीने मुखे कही छे पण प्रत्युत्तर नथी. व्यवस्था शी करी छे ते पण जणांयुं नथी. एकज उपाश्रयमां साधुनुं रहैवानुं थाय अने उजमणा संबंधी पण कार्य थाय ते बात मने रुचती नथी. मुंबाई, सादरा अने पारीसथी श्रावकोना पत्र आवेळ छे, पेपर वाळाना पत्र पण आवेळा छे अने ते तमामनो सार प छे के “ साधुओ उजपणा माळो जमणवार विगेरे बाह्य मनाती शासनऊन्नतिमां पैसानुं पाणी—धुमाडो करावे छे. अन्य प्रजाओ स्वउन्नतिमां प्रवृत्तिमय थई रहो छे. जमानो केशो छे. ते जाणवा छतां सांभळषाळतां आवुं वर्तेन थाय छे. त्यारे टीका करनारा करतां दोषपात्र साधुओ गणवा जोइप” आ उपरथी लवाव आपशो के तमारा त्यां पुस्तक प्रसिध्दीमां अध्यात्म-ज्ञानप्रसारकमंडळ, जैनबोर्डिंग, ज्ञानप्रसारक विषयमां तेम स्थानिक पाठशाळा के मंडळमां विगेरे जैन शासननी दरेक उन्नतिना मार्गो पैकी कया मार्गोमां द्रव्यनो शो व्यय करवा निश्चय कर्यो छे. अहीं श्रेष्ठी-मगनलाले उजमणु कर्तुं. अमारी इच्छा न होती तोपण अन्य श्रावकोनी आवी प्रवृत्तिमां जमानाने जहर छे ते मार्गो पैकी बोर्डिंगमां ३००० रु० अने जैन स्कूलरशीप तरीके १००० रु० नी रकम सखावत तरीके जाहेर करी छे. तेवुं तमारा त्यां कर्तुं छे ? ते लखशो. साधुओ जो

(૩૭)

સમજશે નહિ તો જૈનશાસનની ચર્ચા માર્ગોથી ઝૂલતિ થઈ જોઈવ તે કેવી રીતે થશે ? માટે આ સંબંધમાં કંઈ પણ નિર્ણય કર્યાં હોય અગર નિર્ણય કરો તો જણાવશો. મહુડો, લોદરા, ચરસોડા વિહાર થશે. ચોક્કસ નિર્ણય નથી. અગ્રેના સંઘનો આગ્રહ છે. બને તે ચરું. ધર્મસાધના કરશો.

ૐ શાન્તિ: ૩

તા. ૨૪-૭-૧૭

મુ. પેથાપુર

લે:-બુદ્ધિસાગર

શ્રી વડાડી મધ્યે વૈ. પં. અભિસાગર ગણીંતથા મુનિ. મહેન્દ્ર સાગરજી તથા મુનિ ઉદયસાગરજી તથા મુ. હેમેન્દ્રસાગરજી યોગ્ય અનુવંદના સુખશાતા.

વિ. તમારો પત્ર આવ્યો, વાંચી સમાચાર જાણ્યા. ભક્તિ-સાગરજીને ગોળાની સાથે હાર્ટીઝીઝ થયો. તેથી એક કલાકમાં શરીર છોડ્યું. પહેલાથી માંદા હતા. પણ હવા ચાલતી હતી. કંઈ ભય જેવું જણાતું નહોતું તેથી પત્ર લખ્યો નહોતો. હાર્ટીઝીઝથી હૃદય બંધ થઈ ગયું. ઉદયકાલ બળવાન છે. જે થવાતું હોય તે થયા કરે છે. કેવું શરીર અમર રહેવાતું છે. કે જેની ચિંતા કરાય. મહેન્દ્રસાગરજીને પણ ઉનું પાણી લાગ્યું તેથી પણ બળ્યો તેની હવા કરાવશો. સમતા પરિણામ રાખશો. આગળ પાછળ સર્વને શુભાશુભ કર્મ ઉદયમાં આવે છે. તે સમભાવે લોગવ્યાથી શાંતિ છે. હાવવરાળ કરવાથી શું થાય. ત્યાં તિલકની પ્રકાશ જેવી દશા તમને તમારા માટે લાગતી હોય તેમાં એવા કંઈ ઉપસર્ગ પરિષદ હોય તો જણાવશો. મન જેવી દશા વિચારે છે તેવી દશા ગમે તે સ્થિતિમાં દેખાય છે. મન સર્વગ્ન અને નરક છે. વડાડીના સંઘની ભક્તિમાં ખાત્રી નથી એમ

(૩૮)

જાણીય છે એકાંતમાં લખવા ગણવાનું સારું થાય વિદ્યાભ્યાસ સારી રીતે થાય. ખાવાનું તે ગમે ત્યાં મળ્યા કરે છે. છતાં તિલકની માંડલે જેવી દશા લખવાનું શું કારણ થયું છે તે લખી જણાવવું. મનથી શુભાશુભ કલ્પે પાર આવે તેમ નથી. કૃત્યે વં.

ૐ શાન્તિ: ૩

ટપાલ તુર્ત નીકલતી હોવાથી ઉતાવળથી પત્ર લખ્યો છે. લાલી પારખ પર આવેલો પત્ર તેમણે વંચાવ્યો છે.

ૐ શાન્તિ: ૩

તા૦ ૨૮-૭-૧૭.

વિં તમારો પત્ર આવ્યો. વાંચી ખાનગી સમાચાર જાણ્યા. કોઈના પર કોઈ ખોટું લગાડે એવો આત્માનો સ્વભાવ નથી કર્મના સ્વભાવ પ્રમાણે શાતા અશાતા લે જન્મમાં અન્ય જીવ નિમિત્ત માત્ર છે. પોતપોતાનાં કરેલાં કર્મો સર્વ જીવો ભોગવે છે. તેમાં અન્ય તેા નિમિત્તભૂત છે. સમભાવે કર્મ ભોગવવામાં કૃજ અદા કરવી તેમાં અન્ય ગમે તેવી દૃષ્ટિથી દેખે તેમાં પોતાને શું ? ગુરૂ પોતાની કૃજ બળવે છે. કૃજા અધિકાર પામીને તેમાં વિપરીતતા ભાસતાં પશ્ચાત્ મધ્યસ્થ તટસ્થ વૃત્તિથી વર્તવું એજ શ્રેયસ્કર અવખોધાય છે. તેા પશ્ચાત્ શિષ્ય વર્તનથી શુભાશુભ મંતવ્યમાં નિર્લિપતા વિના અન્ય ઉપયોગ કર્યાથી કોઈ શકે. ગુરૂપ્રવૃત્તિવૃત્તિ અને શિષ્યવૃત્તિ પરસ્પર એક બીજને શુભ ભાવમયી દર્શાય તાવત્ સારણ્યા વારણ્યા ચોયણાદિ કૃજ કર્તવ્યતા છે. પશ્ચાત્ અન્યથારીત્યાતો મધ્યસ્થોપયોગે વર્તીને યથાયોગ્ય પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ કર્તવ્યતા કરાય છે, ત્યાં અન્ય શું ચિંતવન ? અજ્ઞાન દશામાં રાગાદિ સલેપતા પ્રવૃત્તિથી બંધન છે. પશ્ચાત્ સર્વત્યાગ નિવૃત્તિ દૃષ્ટિએ તેા લખ્યા પ્રમાણે કલ્પાયલાની દૃષ્ટિની શુન્યથાએ સમતાજ ખાકી રહે છે. સર્વના કર્મ પ્રમાણે સર્વ જીવો સુખ દુઃખ ભોગવે છે તેમાં અન્યને ખોટું

(૩૯)

લગાડવું યોગ્ય નથી અને સમજીએ અરામર સમજે છે. રાગદ્રેષ ભાવે કરેલા સર્વ સંબંધોમાં શાંતિ સુખ નથી. વિતરાગ ભાવે સર્વ સંગત્યાગ પરિણતિ થતાં બાહ્ય સંયોગો છતાં આત્મોપયોગે શાંતિ સુખ છે. જ્યાં સુધી જીવ પોતાનું શુદ્ધરૂપ વિચારતો નથી અને બાહ્ય મનને આગળ કરીને શુભાશુભ કહેવે છે ત્યાં સુધી તેને અન્યોપર રાગદ્રેષની પરિણતિ થાય છે. ક્ષણે રૂપ ક્ષણે રુષ્ટ બેવી મનની દશાનો ત્યાગ કર્યો વિના આત્માની શુદ્ધતા કરી શકાતી નથી. મનના તાબામાં જ્યાં સુધી આત્મા છે ત્યાં સુધી તે ગનના કેદખાનામાં કેદી છે. તેની દશામાં સ્વતંત્રતા વા સત્ય શાંતિ હોતી નથી. કોઈનું કોઈ નથી. બાહ્ય સંયોગોનો વિયોગ થયા વિના રહેવાનો નથી. વૈરાગ્ય ત્યાગ ભાવનામાં તન્મયતા થાય છે ત્યારે મન પરથી કેટલાં રાગદ્રેષનાં આવરણો ટળી જાય છે, અને તેથી સત્ય સુખે છે. આત્માની સવળી દષ્ટિ થતાં જ્યાં ત્યાંથી સવળુ પરિણમે છે.

જ્યાંસુધી આત્માની શુદ્ધ દષ્ટિથી આત્મા પોતે પોતાનું હિત વિચારતો નથી અને વિવેક દષ્ટિથી પોતાની દશા પોતે અવલોકી શકતો નથી ત્યાંસુધી પટ્ટકારકની વિભાવ પરિણતિ એ સ્વભાવ પરિણતિને કેવી રીતે સાધી શકે. અન્તરથી આત્મા સત્ય જણાવે છે. છતાં મન શયતન પાછો ઉપયોગ ફેરવી નાખે છે, એ પ્રમાણે સર્વ જીવોની દશા છે. મહાપુરુષોની કૃપા વિના આત્માની ઉપયોગ દશા રહેતી નથી. પરભાવ પરિણતિ પર અરૂચિ આવ્યા વિના સ્વભાવ પરિણતિ તરફ વળાતું નથી. અંતરમાં ખાસ લાગણી થયા વિના અન્યના ગમે તેવા ઉપદેશોની અસર થતી નથી. સત્પુરુષોની સંગતિ વૈરાગ્ય આત્મરૂચિ, નિર્મોહભાવ ધ્યાનદિ પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે આરિયસુખનો અનુભવ આવે છે. પુરુષાર્થ, ધર્મરૂચિનો તિવ્રતા જોઈએ.

ૐ જ્ઞાન્તિઃ ૩

(૪૦)

શ્રી.

તા. ૬-૬-૨૦

મુ૦ આ.એ.લ.

લેખક:-બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મહેસાણા તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણાલંકૃત પન્ન્યાસ અલ્પ-
સાગર ગણિ મહેન્દ્રસાગરજી લાનુસાગરજી હેમેન્દ્રસાગરજી યોગ્ય
અનુવન્દના સુખશાતા. તમારા પત્રથી સર્વ સમાચાર જાણ્યા છે તથા
ગદ્ય કાલે જેઠ વદિ ત્રીજે સંઘના આગેવાનોનો વિજ્ઞપ્તિ પત્ર આવ્યો.
મહેસાણામાં તમે જે કરશો ઉપદેશશો તેથી વિશેષ હું કરી શક-
નાર નથી. શરીરયાત્રા આત્મોપયોગ જ્યાં રહે તેવું ઇચ્છાય
પરન્તુ પ્રારબ્ધકર્માધીન ક્ષેત્ર સ્પર્શના થાય છે, તેથી વિકલ્પ સંકલ્પ
ન કરતાં જ્યાં ચોમાસું થવાનું હશે ત્યાં જવાશે. ઠાંઠ ઠેકાણુનો
નિશ્ચય કર્યો નથી. ધાર્યું થતું નથી અને પ્રારબ્ધકર્માનુસાર થવામાં
સાક્ષીભૂત જેમ બનાય તેમ બનવું. મારા શરીરની તમે સ્થિતિ
જાણો છો. મારા લયક જૈનજગત્ કેટલું છે અને જૈનજગતને લાયક
વર્તમાન દશાએ હું કેટલો છું તે તમારા જેવા પરિચયજ્ઞાનથી
જાણુ છું. સર્વ વિશ્વના પૌદ્ગલિક અહ મમત્વના અધ્યાસોથી પર
એવા શુદ્ધાત્મસ્વરૂપની ઉપયોગરમણુતાના ક્ષેત્રમાં સર્વ જીવન
જાઓ એમ વિશેષ ઉપયોગે પ્રેમ ધારું છું. અનંતાં ચોમાસાં વડી
ગયાં. આત્માનું ચોમાસું ઇચ્છુ છું. હવે તો મારા શરીરાદિકની
સ્થિતિથી નિરૂપાધિ બ્રહ્મજીવન ઉપયોગનો આધાર છે. તમારા
જેવાઓ વિશ્વકલ્યાણુ કરો. દુનિયા અને મારા સંબંધમાં હવે
નિરસતા દેખાય છે. જાગ્રત્ આત્મા વિના સંગતિમાં રસ આવતો
નથી. દેશકાલ વેષાચાર મતથી ભિન્ન પરમાનંદમય આત્મામાં
રસ પડે છે. દુનીયાને રીજાવવા કરતાં આત્માની એક ક્ષણુની
રીજામાં અનંત રસનો અનુભવ આવે છે. ચોમાસાનું તો જ્યાં થવાનું
હશે ત્યાં થશે અને તે થોડા દિવસોમાં જણાશે. શરીર જાગવવું.
મહેન્દ્રસાગરને મસ્તકે ઠીક હશે. દવા કરશો.

ૐ શાન્તિ: ૩

(૪૧)

તાં ૧૭-૪-૨૩.

ચોટ-લોહરા.

મુકામ. આલેલ-બુદ્ધિસાગર.

શ્રી પાલણપુર તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણલિંગુત પન્ન્યાસ અભ્રતસાગર ગણિ. મુનિ મહેન્દ્રસાગરભ્ર તથા હેમેન્દ્રસાગરભ્ર વગેરે યોગ્ય અનુવંદના સુખશાતા. વિશેષ-તમારો વિભપુરના સરનામે આવેલો પત્ર આલેલ મુકામે પહોંચ્યો. અમારો પાલણપુર ચોમાસુ કરવા આવવા ભાવ નથી તેમ તમે કૌઠને વિનંતિ કરવા મોકલશો પણ નહીં. મીઠી પેશાબનું દર્દ, દાંતનું દર્દ, મેદનું દર્દ નલખંધ વાયુનું દર્દ અને જવર તો વારંવાર આવતો જતો એવી રીતે દર્દોથી શરીર શીર્ણુ વિશીર્ણુ જેવું ચાર પાચ વર્ષથી થઈ ગયું છે. તોપણ હભ્ર તેમાં આસુથ્ય સુધી રહેવું પડશે. બંને રિથિતિમાં હર્ષ શોક નથી. અનશની જેવી ભાવનાથી પ્રવર્તવાનું થાય છે. તેથી હવે ઉપદેશ માટે તો ચોમાસુ ગણાય નહીં, દર્દથી મને સંતાપ નથી પ્રારબ્ધ લોગવવામાં શુદ્ધ કૃપાથી સમભાવ આનંદ વર્તે છે. ચોમાસુ જ્યાં થગાનું હશે ત્યાં થયા કરશે. વિહાર ચોમાસુ સર્વે કર્મનાં ફળ છે. તેમાં ધર્મ અને અધર્મ સંજ્ઞા રહી નથી. શરીર સાફ થાય અગર ટળી જાય. તે બંનેમાં વચ્ચના ગ્રહણ ત્યગ જેટલી બુદ્ધિ ઉપયોગથી વર્તે છે. ઉપદેશ પ્રવૃત્તિ વા લેખક પ્રવૃત્તિ પણ હાલતો શાંત થઈ ગઈ છે. વિભપુરનું જ્ઞાનમંદિર સંઘને લખાવ્યું છે. ૩૫૦૦ પુસ્તકો મેં સંઘને આપ્યાં છે. તેમને યોગ્ય લાગે તેવી વ્યવસ્થા કરે. મને તેમાં મમતા નથી. વોસિરાવ્યું છે. પત્ર લખતાં પણ હવે તો કંટાળો આવે છે. ગામડામાં વિહાર ચોકસ મુકામ નથી. ચોમાસુ જ્યાં રૂચે ત્યાં કરવું. તે માટે રજાની માથાકૂટ ન કરવી. જ્યાં ઇચ્છા હોય ત્યાં ચોમાસુ કરો એવી આજ્ઞા આપેલી જાણી કૌઠને મારી પાસે મોકલતા નહીં. સર્વે ક્ષેત્રો શરીર વગેરે ભાવોમાં હવે મહને વિશેષ આંતર નિસંગતા છે. શરીર ઠીક રહે. ઝાડો સાફ ઉતરે કૌઠ વ્યાખ્યાનની માથાકૂટ ન કરે. સમાધિ રહે. એવા ઠેકાણે પડી રહેવાય

(૪૨)

એવું ઇચ્છાય છે. ઋદ્ધિસાગર, જયસાગર, બુદ્ધ ચોમામ્મું કરશે. એમ જણાય છે. આત્માના ધર્મમાં રહેવાય એટલો ઉપયોગ રખાય તેટલો રાખવા પ્રયત્ન કરું છું.

અગિયારસે વા દશમે રીઠરોલ વિહાર થશે. ત્યાંથી ગામડાં.

ॐ ઐંહ શાંતિઃ ૩

વિ. સં. ૧૯૮૦ ફાગણ સુદિ ૭
તા. ૧૨-૩-૨૪

મુ. પ્રાંતિજ.
લેખક-બુદ્ધિસાગર

શ્રી માણસા તત્ર વૈરાગ્યાદિ શુભાલંકૃત આચાર્ય અણતસાગર-સૂરિ વગેરે યોગ્ય અનુવન્દના સુખશાતા.

૧ વિશેષ તમારો પત્ર સોનિયા ઠાકરડા સાથે આગ્યો તે પહોંચ્યો છે. વાંચી સમાચાર જાણ્યા છે. વિ. તમેએ લોઠરાથી પત્ર લખેલ તેમાં ગોળ નિમિત્તે પ્રાંતિજમાં આવવાનો ઇસારો જણાયલો પણ તમારે જ્ઞાનલંકાર નિમિત્તે પણ લેગી ઇચ્છા છે એવું સમજવામાં આવેલ તેથી ગોળ માટે પ્રાંતિજમાં આવવાની જરૂર હાલમાં નથી એવું લખેલ હતું.

૨ માફ શરીર નરમ છે. તેથી મારા વિચાર સ્વભાવના આશયોને પ્રાયઃતમે તથા તમારા સાધુઓ તથા અહીં રહેલા સાધુઓ પણ જાણી શકતા નથી. તેથી મારા મનમાં સંકલ્પ વિકલ્પ થાય તથા તમને તથા અન્ય સાધુઓને પણ સંકલ્પ વિકલ્પ થાય તેથી હાલ હવા ચાલે છે ત્યાં સુધી અમુક જગ્યાએ બધા લેગા મળી ન રહેવું તેટલુંજ લખવાનો આશય હતો. મારો સ્વતંત્ર સ્વભાવ છે. મારાથી કેઇને કંઈ કહેવાય અને તેથી ખોટું લાગે. તેથી જેમ અને તેમ હવે કેઇને ખોટું ન લાગે અને આનંદથી જીવન વ્યતીત થાય તે માટે ખાસ હવા પ્રસંગે દાકતરોની સલાહ અનુલક્ષી

(૪૩)

લખ્યું હતું તેમજ આગમ વંચાવવા સંબંધી લખ્યું હતું. તેનો ભાવ એવો છે કે દૈવયોગે શરીર સાફ થઈ જાય તો પછી ભેશું રહેવામાં બધું થાય અને મહારો તમને આગમ વગેરે શાસ્ત્રો વંચાવવાનો તથા સંભળાવવાનો ભાવ છે તે પૂરો થાય તેથી લખ્યું હતું કે, શરીર સાફ થશે તો આગમો વગેરે વંચાવીશ એમ ઇસારો કરીને હાલની પ્રકૃતિના લીધે એક ઠેકાણે બધાને રહેવાની જરૂરિયાત નથી એમ જણાવ્યું હતું. તમો લખો છો કે તે વાંચીને મને કંઈ કંઈ થાય છે. શું શું થાય છે. તે કહીશો હું એમ કહેવા નથી માગતો કે તમને આગમોનું સર્વથા વાંચન નથી. ઘણાંખરાં જાણે છે અને કેટલાંક જાણવાનાં છે એમ મારા ધ્યાનમાં છે અને તે સંબંધી જ્ઞાન આપવા મારે મારી ફરજ ઓચાઈ પડતી પેઠે પુરી પાડવી જોઈએ અને એ માટે તમારે મારી પાસે રહેવું જોઈશે. અને જો શરીર સાફ થાય તો પાસે રાખીને અનુભવો આપવા પડશે એવું સૂચન હતું પણ તેથી એવું સૂચન નથી થતું કે આગમ વાંચન વિના પાસે ન રહેવું અથવા પાસે ન આવવું. તમારો મારી પાસે આવવાનો તથા રહેવાનો હક છે અને ગમે ત્યારે શિષ્ય ધર્મ પ્રમાણે આવી શકો, રહી શકો, અને જવું હોય ત્યારે જઈ શકો. તેમાં વળી ભક્ત શિષ્યોને પુછવાનું શું? અને તેમાં તેવું લખતા કૈ કૈ થઈ જાય એવું હોયજ શું? તેથી તો મને કંઈ કંઈ સાચું થઈ જાય પણ હવે શરીર સાફ થયું નથી અને ન થાય ત્યાં સુધી આત્માની નિવૃત્તિમાંજ મારે ઘણુંખરું રહેવું જોઈએ એવા મારા આશયથી લખ્યું અને તે આશય જો તમારી જેવા ગુરુભક્તોને અવગુણ પણ સવળું પરિણામે છે. તમારું સવળું લખવું કેમ અવગુણ પરિણામે? અલખત ન પરિણામે. તમને કંઈ કંઈ મનમાં થાય એવું લખતાં ઘણું વિચાર કરું છું. છતાં કે કે વિચાર તમને આવે છે. તો પછી મહને તમારી તેવી પ્રકૃતિથી પાસે રાખતાં મહને કંઈ કંઈ વિચારો આવે તેવું કેમ બની શકે? છતાં પણ મેં એવો આશય હૃદયમાં રાખ્યો હોત કે આવું તો તમને ડુઝ થાય તો તેવું લખું કેમ? અલખત તેવું લખું નહીં છતાં હાલની મારી તબિયતના લીધે તમને લખાણનો

(૪૪)

એવો અર્થ સમજાયો હોય તો પણ શું ? એમાં એવું લખવામાં તબિયતનું કારણ જાણવું વા કંઈક આશય છે એવું જાણવું. એવા લખાણનો આશય શો છે ? એમ પુછી મંગાવવું અથવા જે મારા પર લખ્યું છે. તેમાં કંઈક અપેક્ષા છે માટે ગુરૂના લખવામાં શિષ્યને શંકા પડે નહીં એવું સમજીને તથા મારો શિષ્યનો ધર્મ છે કે ગુરૂના લખે તો પણ પાસેજ જવું અને ગુરૂનું હૃદય જાણવું, ગુરૂ કદાપિ તપાવે તો સુવર્ણની પેઠે તપાઈ કસોટીએ ઉતરવું. ગુરૂના વિચાર તે મારો આત્મા એમ સમજી લોકરથી પાછા આવવું હતું. તમને દૂર રાખવાનો તો અમારો અભિપ્રાય નથી. જામનગરથી કચ્છ ન જતાં મારી પાસે આવવાની ઇચ્છા જણાવી તો તમે આવ્યા. તમારી ઇચ્છા થતાં મેં આવવા લખ્યું અને આચાર્યપદથી વિભૂષિત કર્યાં. જે મ્હને જુદાઈ લાગતી હોત તો હું એમ કેમ કરત ? હું કાંઈક તો વિચારશીલ છું અને તે દૃષ્ટિથી તમારે મારા આત્માને અનુભવવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ કે જેથી તમને ગમે તેવું લખું પણ તેનો આંતરિક આશય સમજતાં વિપરીતતા ન આવે. જૈન પત્ર વગેરેમાં આચાર્ય પદની પ્રતિષ્ઠાના લેખમાં તથા લોકના પ્રતિષ્ઠા લેખમાં કંઈક ભૂલ છે તે વિચારણીય છે. એવું મ્હને સમજાય છે પણ જાણું છું કે ગુરૂગમ વિના અનુપયોગદશાએ તેવું થઈ જાય અને જે તમે પાસે હોય તો તમને સમજાવતાં તમે તે ભૂલ કબૂલ કરો, પણ તેવી બાબતમાં ખાસ મહત્ત્વ નથી. હું શું જણાવું અને હવે મારી આવી દશાથી હવે એવી બાબતોની સૂચનાઓ કેમ આપી શકું ? મનુષ્ય સર્વજ્ઞ નથી. મારી અગર તમારી સર્વની ભૂલો થાય. પોતાના ધર્મને બનાવવો એ મારી અગર તમારી ફરજ છે. જેટલું શિષ્યનું હૃદય સાચે ભાવે ગુરૂને અપાઈ જાય તેટલું ગુરૂ તરફથી તે પામી શકે અગર પ્રભુ તરફથી પામી શકે. નામ રૂપનો મોહ ત્યાગ કરીને ગુરૂ અગર ગમે તેના શરણે જતાં પ્રભુ પ્રત્યક્ષ અનુભવાય ગુરૂના માટે મરી મથો. ગુરૂમાં હું તું ભૂલી જાઓ. એટલે ગુરૂ તમારા હૃદયમાં તથા તમારી ચારે તરફ પાસેજ હશે. એવું મહાત્માઓ પુસ્તકો દ્વારા જાહેર કરે છે. એ મારા

(૪૫)

અને તમારામાં ન દેખાય એટલી મારી તથા તમારી કચ્ચાશ છે. પ્રેમ શ્રદ્ધાથી કરોડો ગાઉ દૂર છતાં શિષ્ય પોતાની પાસે છે અને શ્રદ્ધા પ્રેમ વિના પાસે છતાં કરોડો ગાઉ દૂર છે. એવું સમજેલું આચારોમાં ઉતારતાં મોઢની સાથે મોટું યુદ્ધ કરવું પડે છે. તે તમે અને હું બાણીએ છીએ છતાં તમને અંતરથી સાચો અવાજ આવે છે. કંઈક ઉણુપ દેખાય છે ઉત્સાહ થાય છે. કંઈક મંદ પડી જાય છે. વ્યવહાર ઉચિત દક્ષતા બહારથી કાયમ છે છતાં મારે જે કંઈ કહેવાનું છે તે તમો ક્યાં નથી બાણુતા કે ગુરૂ પાસે રહેતાં ગુરૂને ગમે, તેમને આનંદ રહે તે પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ. ગુરૂઓ શિષ્યોની પાછળ તેમને પ્રભુપદ પ્રાપ્ત કરાવવા માટે ભટકતા હોય છે. શિષ્યો અજ્ઞાનતાથી બાણુતા નથી કાંતો તમે મને અનુસરો પાસે રહેવામાં જે વિધ્નો હોય તે દૂર કરો. કાંતો હું ખાસ તમારી પાછળ પડી તમને મારા કરૂં આ બેમાં જે તમને રૂચે તે મને રૂચે. કારણ કે બંનેનું ધ્યેય પ્રભુપદ પ્રાપ્તિનું છે. આજીવન શિષ્યોનું વિચાર વાતાવરણ કે જે મ્હને ગમતું હોય તેનું થવું જોઈએ એમ ગુરૂ પોતાના શિષ્યોને જણાવે છે તેમાં નબળાઈ હોય તે દૂર કરવી. મારી નબળાઈ હું દૂર કરૂં, તમારી નબળાઈ તમો દૂર કરો. આવો ઉપદેશ ગુરૂ અને શિષ્યને સવળો પરિણમે એ શ્રદ્ધા પ્રેમ આત્માર્થિપણાએ યોગ્ય છે. છતાં ન રૂચે ઉલટી ખામીઓ દેખાય મ્હારે એકાંત જાણીમાં મારૂં જીવન જાણીને પ્રભુની અને સર્વ જીવોની સાથે આત્મૈક્યમાં તમને પણ તેવા આત્મૈક્ય ભાવે જોવા એજ ઉત્તમ ઉપાય છે તમોએ મારી આગળ કદી એકાંતમાં તમારૂં હૃદય પુલ્કું કયું નથી. મ્હે તમારૂં હૃદય સાંભળ્યું નથી. તેથી પત્રોના આશયો સમજવામાં પરસ્પર વિરૂદ્ધ દિશામાં મન ઢોડે અને બને પણ એવું. તેમાં આત્માની ભૂલ નહી પણ મોઢ વચ્ચે આડો આવે છે અર્થાત્ અજ્ઞાન નડે છે. લાકરાડાના રસ્તે વળાવતાં મેં છેવટે કહ્યું હતું કે પાસે રહેતાં દિલ દુઃખાયું હોય તો મિચ્છા મિદુષ્ટકં પણ તમે વાંદીને સામો તેવો પ્રત્યુત્તર ન વાળ્યો એમાં કંઈ આંતરિક અવિવેક નથી પણ બાહ્યમાં અવિવેક ગણાય તેમ છતાં ફક્ત અનુપયોગ તેમાં કારણ

(૪૩)

છે. એવી આખતોમાં ક્યાં પડવું. જૈનપત્રમાં લખ્યું છે કે વરઘોડામાં એક બાજુ એ બુદ્ધિસાગર સૂરિ સ્વશિષ્યો પરિવાર સહિત ચાલતા હતા અને એક બાજુ પંચ અજીતસાગર પોતાના પારવાર સહિત ચાલતા હતા. આવું લખાવ્યું તમારા હાથે રિપોર્ટ ગયો તેમાં બીજાઓની દૃષ્ટિમાં એમ આવે છે કે બંને જૂઠા છે. બંનેના પરિવાર જૂઠા છે. આમાં ગુરૂ શિષ્ય ભાવ નથી. જૈનપત્ર વાંચી જોશો. આવાં લખાણોની આખતોમાં કંઈ તમારી એવી વૃત્તિ ન હોય પણ એવું લખાણ છપાય તે ન છપાય એવો ઉપયોગ રાખવો જોઈએ. મારી પાસે રહેવા રાજી નથી એવું મારા મનમાં ન આવે અને આવશે પણ નહીં, પણ પાસે રહેતાં મારી પ્રકૃતિના અનુસરે રહેવામાં તમને રહેવાય નહીં પણ રહેતાં મનથી ઘણું સહેવું પડે અને તે પસંદ પડે કે ન પડે, તેથી દુસ્થી સારો વ્યવહાર મારો અગર તમારો રહે એવા વિવેકથી મારું અગર તમારું વર્તન થાય છે. તે કંઈક ચેગ્ય છે અને કંઈક અચેગ્ય પણ છે. તમે તમારા ચેલાઓના ગુરૂ થયા આચાર્ય થયા હવે નાના બાલકની પેઠે તમે મારી પાસે પરત્ર કેવી રીતે રહી શકશો ? મારી સમાન સ્થિતિએ અને તેટલી સ્વતંત્રતાએ મારી પાસે હું કેવી રીતે રાખી શકું તેનો વિવેક તમો કરશો. હું કેટલું જાણવું, અને તમો કેટલું જાણવી શકો ? મહારે તમને શિષ્ય ભાવે રાખવા પડે અને તમો તેમાં હવે તે સ્થિતિથી રહી શકો કે કેમ તે આત્માના અવાજને સાંભળી અનુભવી વિચાર કરી શકશો. આવી સ્થિતિનો વિચાર કરી આપણે થોડા ભેગા નહીને થોડા જુદા રહીને પરસ્પર પ્રેમ જાણવી વ્યવહારમાં જુદા રહીએ પણ ભેગા થઈએ એવી રીતે વર્તીએ તો કાંઈ વ્યવહારમાં ખોટું નથી. કાંતો ભેગાજ ચોમાસા વગેરે કાળમાં રહેવાનું થાય તો પછી મારી પ્રકૃતિના તામે રહી હું કહું તે પ્રમાણે વર્તવામાં પછી મનને મારી નાખી બધું સહીને રહેશો તો પોતેજ હું છું એવો ચૈને રહી ધર્મ ધ્યાનમાં જીવન ગાળીશ. આ વખત આપણે વિવેક પ્રેમથી જુદા પડયા છીએ અને તેથી મનમાં સંતોષ છે. મહને તમારારૂપ કરવો હોય તો પહેલા તમે મારા રૂપ બની

(૪૭)

બંઓ એટલે હું તમારા રૂપ થઈ જઈશ આવો અને લો. મોક્ષાર્થે પ્રવૃત્તિ છે. ઇત્યાદિક ઘણું કથવું છે. પણ પત્રમાં કેટલું લખાય.

તમે પાસે રહો તો મને ઘણું આનંદ થાય. લંડન માટે પ્રાંતિજમાં આવ્યા હોત તો ખડું સારું. માણસાથી પ્રાંતિજમાં તમે આવો પછી અહીંથી તમારે જ્યાં નિર્ણય થાય ત્યાં જવામાં મારા તરફથી પણ મરજી છે. તમે મેંસાણે જવા ધારો છો લખો છો. આણુજી તરફ ગરમીના લીધે જવા ધારો છો તેમાં મારે તમારી મરજી ને પાસ કરવી જોઈએ. અને તેથી હું વિરૂદ્ધ નથી. તેમજ પ્રાંતિજમાં ગોચરી વખતે અમદાવાદ લાયબ્રેરિ સ્થાપવા માટેનો નિર્ણય કાયમ રાખવો હોય તો અમદાવાદ તરફ પધારો તો હું પણ આવી શકું. તમારે ઉનાળો ગાળવા ગોધાવી જવું હોય તો ત્યાં પણ ઠંડક છે. પણ વ્યાખ્યાનની ઉનાળામાં ધમાક ન રહે શાંતિ રહે એટલું તો ખડું. અમદાવાદમાં પણ ઉનાળામાં વ્યાખ્યાનનીતો શાંતિ રહે. વાણીના ભૂંગળાને શાંતિ તો મળી શકે? તમને ક્યાં તમારી તબિયતના અનુસારે શાંતિ મળે તે તમે પોતે સારી રીતે જાણી શકો અને મને ક્યાં અનુકૂળતા રહે તે હું જાણી શકું. તેથી બંનેએ પોતપોતાના વિચાર પ્રમાણે વર્તવું અને ઉનાળો ઠંડીમાં (દ્રવ્યભાવથી) ગાળવો તે ઉદ્ધાર વિચાર છે. તેથી તમે મેંસાણે રહેશો તોપણ ઠીક છે અને અમદાવાદ રહેશો તો પણ ઠીક છે. તમને જો અમદાવાદ જવા ન ઇચ્છા હોય તો તેને પાસ અમદાવાદ જવાતું કારણ નથી. તેથી ગોધાવી ન જઈ શકાય તો મહને પણ મહેંસાણે આવતાં હરકત ન આવે તેથી તમને મહેંસાણે આવતાં હરકત ન આવે. તેથી તમને મેંસાણે રહેવાની ઇચ્છા થાય તો ત્યાં રહેવું સાધન છે. તેથી અનુકૂળ છે.

અમદાવાદ તરફ ગયા હોત તો ગોધાવી જઈ શકત તો મારું તે તરફ પ્રયાણ ન થાત તો તમે પણ ગોધાવી પ્રતિષ્ઠાતું સંભાળી લેત પણ તમારો જ્યારે આવો વિચાર છે. તો હવે તમને જેમ રૂચિ પડે તેમ કરશો. તેમાં સંમત છુંજ ને સર્વ કાર્યો કરતાં પહેલાં શરીર સુધારી લેવું.

(૪૮)

તમને ઇચ્છા થાય તો પહેલાં માણુસાથી અહીં આવો. અહીંનું કાર્ય પૂર્ણ કરી મેસાણે જાઓ, ધીજ દિવસે અહીં આવી શકશો અને પત્ર કરતાં મુખથી ખુલાસો થતાં મન પણ આનંદમાં પડશે. તમને એ બાબતોમાંથી જે રૂચે તે પ્રમાણે કરશો. મારી દવા ચાલે છે. ગરમ દવાથી મગજની ગરમીથી કંઈ લખતાં બૂલ થઈ હોય તો ક્ષમા. જો તમને મારી લખેલી વાતથી આનંદ આવશે તો દવા ચાલુ છતાં લખીશ નહીં તો પછી દવા પુરી થયા પછી લખીશ. છતાં મારે તો લખ્યા વિના ચાલે નહીં. રીસાએ પાલવે નહીં નિવૃત્તિ જીવનમાં પણ શિષ્ય પુત્ર્યા વિના શ્રદ્ધા પ્રેમથી પાસે આવે તો ક્રોધ ન થાય પણ ઉલટો આનંદ રસ થાય તમારે કખાટ વગેરેનું કાર્ય પુરું કરવા માટે જરૂર અહીં આવી જવું કે જેથી પાછી માથાકૂટ ન થાય છતાં તમને એમ લાગે કે પછી આવીશ તો તેમાં જેવી તમારી મરજી. તમારી વ્યવહારમાં પ્રતિષ્ઠા કીર્તિ વધે અને તમારો આત્મા ઉચ્ચદશા પામે એવો ગુરૂને સદા ભાવ છે. શિક્ષા કથન તો મરતાં સુધી તમ રૂં શિષ્યપણું છે ત્યાંસુધી રહેવાનું. માટે ખોટું લગાડે પાલવશે નહીં. પાસે આવવા માટે આજ્ઞા ન હોય દુર જવા માટે આજ્ઞા હોય. માટે જેમ રૂચે તેમ કરશો. દવા ચાલે છે. તેથી આટલો પત્ર મેં તમારી પર ધીજ વાર લખ્યો છે. ખેડા અને ધીજે માણુસા તમે વ્યવહારમાં કુશળ તો છો. મારી સરળતા છે. માની તમિયત નરમ થવા પછી હવે મારી સ્વતંત્ર પ્રકૃતિ વધી ગઈ છે. એથી મહને જાળવીને તમે પાસે રહો વા દુર રહો અને કર્તવ્યકાર્યોમાં મહને મદત કરશો. મારા લેગા જોડાશો. મહને તારા પર પ્રેમ છે વહાલ છે પણ તેનું પ્રતિકૂલ તહે પ્રાપ્ત કર્યું નથી. કારણ કે મારા આત્માને તે તારા આત્મામાં ઉતાર્યો નથી. અને તો ઉતારી લો. શાંતિ લો. મારા વિચારો તમે રોશો પણ રૂબરૂમાં રહીને કૂલ પ્રાપ્ત કરવાનો 'લાગ' તો ખોશો શ્રદ્ધા પ્રેમથી સમજાશે નહીં તો સામાન્ય કંઈ નહીં જેવું લાગશે. મારા પર શ્રદ્ધા પ્રીતિથી મરી કીટનારાઓ ને હું ઠપકો દઉં, તપાવું, જીવતાં મરેલા જેવા કરી નાખું પણ ન અમર મરજીવા બનવાના. આજ્ઞા માગવી તો પછી આજ્ઞામાં શંકા ન કરવી. તે પ્રમાણે

(૪૯)

વર્તવામાં મરી જવું. આજ્ઞા અને સલાહમાં ભેદ છે. હવે સૂરિ કર્યા એટલે સરખા થયા એવું જો અંતરમાં તમો માનશો તો આગળ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થશે નહીં, પણ મને વિશ્વાસ છે કે તમો નવા ગ્રન્થો લખાણ વગેરે બંધ કરી શાસ્ત્રો વાંચવામાં તથા ન્યાય વગેરે લાભુવામાં આગળ વધશો. સાધુ વ્યાખ્યાનની પાટપર બેસે છે ત્યારથી ભણવાનું ચૂકે છે. ઉત્સાહ અંત ટેકથી આગળ વધવું જોઈએ પણ મરહાલ ન બનવું જોઈએ. ખાહિરની મહત્તા પાણીના પરપોટા જેવી છે. પોતાની જોખમદારીનો વિચાર કરવો જોઈએ. જેને ગુરૂ પર પૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રીતિ છે તેને ગુરૂ તરફથી સ્વપ્નામાં પણ ખોટું લાગે નહીં. ગુરૂ તો શિષ્યોને સદા બૂલકણો દેખે અને શિષ્યને અધૂરો દેખવામાં શિષ્યની ઉન્નતિ છે. હૃદયથી થએલ શિષ્યોની બૂલો ટળે છે. અને તે જીવતાં છતાં પ્રભુનો સાક્ષાત્કાર કરી શકે છે. ગુરૂની આજ્ઞામાં અને તેમના ઠપકા સહિવામાં જે શિષ્યોએ લહાણું માન્યું છે તેઓને નમસ્કાર. ગુરૂ કરતાં પોતાની મોટાઇ ઈચ્છે અને ગુરૂના પર અંતરથી રામ ન હોય એવો શિષ્ય છેવટ ચઢતી દશાને પ્રાપ્ત કરતો નથી એવું આ કલિકાલમાં તમારા જેવા શિષ્યો જાણે છે અને ગુરૂના વિનયમાં સેવામાં મરી મથે છે. ગુરૂનાં પાસાં સેવવામાં જે સુખ શાંતિ છે તેવી કયાંયે નથી. જેણે પોતાના શિષ્યોને ગુરૂની સેવા ભક્તિને ઉપદેશ આપવો હોય તેણે પોતે તેવા બનીને સ્વશિષ્યોને આદર્શ દૃષ્ટાંતથી બતાવવું જોઈએ ઇત્યાદિ બાબતો તમો જાણો છો તેથી વ્યવહારમાં દક્ષ બનો છો અને બનશો.

આ પત્ર ચાર પાંચવાર જરા એકાંતમાં વાંચશો અને પછી તે સંબંધી શ્રદ્ધાપ્રેમથી તમારા વિહારનો વિચાર કરશો, તેમાં મારી આજ્ઞા અવશ્ય છે એમ મારો આત્મા પ્રથમથી જણાવે છે. તમારું શરીર બળવશો. પં. મહેન્દ્રસાગરજીનું શરીર બળવશો. ત્યાં બે તડ છે. તેનો બને તો નિકાલ કરશો. માણ્યો અને વીશા દશા વચ્ચે સમાધાન કરાવશો. નહીં તો બિચારા દુઃખી થશે. બનતો ઉપદેશ દેશો. ચર્ચા માટે લખ્યું તે પોતાની બૂલ કબૂલ કરતો હોય તો ભલે. વિજ્ઞાનપુરમાં પણ તેણે પ્રથમના ચર્ચાપત્રોની બૂલ કબૂલ કરી હતી

(૫૦)

લવિષ્યમાં તે જેવો થશે તેવા ઉત્તર તેને મળશે. હાલતો તમારો લખ્યું તે પ્રમાણે ઠીક છે. ભંગી આગ્રોને લખાવવા માટે બને તેટલા બંદોબસ્ત કરશો. શેઠ હાથીભાઈ વગેરેને કહેશો. પ્રાંતિજના જ્ઞાન-ભંડારનું કાર્ય પૂર્ણ કરવા પહેલાં અહીં આવીને પછીથી બ્યાં ધન્યા થાય ત્યાં જવું. આજ્ઞા શબ્દ નથી વાપરતો તેનું કારણ એ છે કે આજ્ઞા કર્યાબાદ શિષ્ય જે તે પ્રમાણે નથી વર્તતો તો તે આજ્ઞા-લોપક થાય છે. આજ્ઞા શબ્દ લખતાં તેણે તે મરતાં સુધી પાળવી જોઈએ તેથી આજ્ઞા શબ્દ ન લખતાં ઉપર પ્રમાણે લખવું પડ્યું છે. ઐટલામાં સર્વ સમજશો. તે તરફના સમાચાર લખશો. મારો પત્ર વાંચતા તક સંશયો ન કરવા. મારો આત્મા એક છે. ગુરૂ શિષ્યમાં જુદાં ન હોય માટે તેમ છતાં ખોટું લાગે તો વારંવાર તમે મહુને પત્ર લખ્યા કરશો. અહીં કયારે આવશો તે લખી જણાવો. મુનિ હેમેન્દ્રસાગરજી તથા નરેન્દ્રસાગરજીને અનુવંદણા સુખ શાતા કહેશો. દવાથી હજી કંઈ પરિણામ આવ્યું નથી. ધર્મસાધન કરશો ધર્મ કાર્ય લખશો. ઐ અહીં મહાવીરશાન્તિઃ ૩ આ પત્ર સાથે પાદરાશી વકીલજી મોહનલાલ લાહીમચંદને હરસના વેદ સંબંધી પત્ર આવ્યો છે. તે તથા જાહેરખબર વાંચશો. પેટો આવેટો વેદ મોહનલાલ મુનીલાલનો ભાઈ હતો. જાહેરખબર વાંચી વેદને ધોલાવવો હોય તો ધોલાવી દવા કરાવશો.

ૐ શાન્તિ ૩:

તા૦ ૩૦-૩-૨૫.

સુ૦ વિજાપુર.

લેખક. જૈનાચાર્ય બુદ્ધિસાગર સૂરિ આદિઠાણા.

શ્રી અમદાવાદ મધ્યે વૈરાગી ત્યાગી. અજીતસાગર સૂરિજી આદિ ઠાણા. ૩ યોગ્ય વંદણાનું વંદણા સુખશાતા.

લખવાનું કે મુનિશ્રી વૃદ્ધિસાગરજી ચૈત્ર સુદી ૫ ની રાતના

(૫૧)

ચોણા બે કલાકે સ્વર્ગમાં પધાર્યા છે. તાવ આવતો હતો અને ઇન્દ્રદ્યુમ્ન-ઝા એકદમ થયો. દવાઓ ઘણી કરવામાં આવી પરન્તુ ભાવી આગળ બળ નથી. તમારો પત્ર પહોંચ્યો છે. ધીબ સાધુઓ સુખ શાતામાં છે-એજ ચૈત્ર સુદિ ૬.

લે. બુદ્ધિસાગરના ધર્મલાલ-પાંચમની રાત્રે ચોણાબે વાગે સમાધિપૂર્વક કાલ કરીને સ્વર્ગમાં પધાર્યા છે- તેમના જેવું સમાધિ મરણ કોઈનું દેખવામાં આવ્યું નથી. તેમના આત્માને શાંતિ મળે.

વિં ૧૬૮૧ ચૈત્ર વદિ. ૮

તાં ૧૬-૪-૨૫.

મુક મ- વિભાપુર.

લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી અમદાવાદ તત્ર મુમુક્ષુ આચાર્ય શ્રી અલ્પતસાગરસૂરિ તથા પં મહેન્દ્રસાગરજી તથા શ્રી હેમેન્દ્રસાગરજી યોગ્ય અનુવંદન સુખશાતા.

વિં આજરોજ વિમલભાઈ હગનલાલ અહીંથી તમારી તરફ આવ્યા છે. તગિચત બરાબર રહેતી નથી. બે પગે શીત છે. દવા હજી લાગુ પડતી નથી. અર્ધનવર દરરોજ રાત્રે બે વખત આવે છે. અશક્તિ વધે છે. બનશે તો ચૈત્ર વદિ દશમે હવાપાણી ફેર માટે મહુડી જઈશ. ગામની બહાર ઠંદલે બે વખત બહિં છું. પણ થાક લાગે છે. તમને વગેરેને મેં જે કંઈ દુઃખ વા પીડયા હોય, ગુરૂભાવે જે કંઈ શિક્ષાબોધ આપતાં તમને માહું લાગ્યું હોય અને તેમાં અનુપયોગે મારી બૂલ ધઈ હોય તો તમો સર્વને બે હાથ જોડી ખમાવું છું. કારણ કે મારે હવે કોઈ પણ જીવની સાથે વૈર વિરોધ રાગ દ્રેષ રહ્યો નથી. હવે તો શરીરનું ઠેકાણું નહીં તેથી પહેલાંથી ખમાવી સર્વ જીવો સાથે આત્મભાવે આત્મપયોગી વિશેષતઃ થયો છું અને આ મોપયોગમાં વતું છું—

(૫૨)

તાં ૧૭-૪-૨૫

શ્રી

મું વિજાપુર

લે૦ બુદ્ધિસાગરસૂરિ.

શ્રી અમદાવાદ તત્ર વૈરાગી આચાર્યશ્રી અજીતસાગરજી સૂરિજી તથા મુનિશ્રી મહેન્દ્રસાગરજી વગેરે જોગ અનુવંદના સુખ-શાતા, તમારો પત્ર વાંચ્યો. સમાચાર જાણ્યા છે. પ્રકૃતિ નરમ થતી જાય છે. તમારે મલવાની ધૃત્તિ હોય તો જેમ બને તેમ વહેલા મલશો. હાલતો શરીર જેવું જોઈએ તેવું નથી શરીરમાંથી ગરમી ઓછી થતી જાય છે. શું બને તે નક્કી કહેવાય નહીં. દવા તો ચાલે છે. બનશે તો શ્રી મહુડી હવા ફેર માટે વહિ ૧૦ ને રોજ જઈશું. તમારું શરીર નરમ રહે છે તે જાણ્યું છે. તમો અહીં આવવાના છો એમ જાણ્યું છે. પણ રાહ જોતાં હજી સુધી તમે અહીં આવ્યા નથી. આઠમને રોજ તમારા ઉપર અમારા હાથે પત્ર લખ્યો છે. વહેલું રૂબરૂમાં મલવા જેવું તો છે જ. શરીર વધારે નરમ છે અગર ઠીક છે એમાંનું હાલ કંઈ કહી શકાય એમ લાગતું નથી. પગનાં તળીયાં ઠંડા રહે છે. સુંઠ વગેરે ઘસવાથી પણ તે ગરમ થતા નથી. દવા તો ચાલ્યા કરે છે. એજ ધર્મ કાર્ય લખ્યો.

સં ૧૯૮૧ ના ચૈત્ર વહિ ૬ ને વાર શુક્ર તા. ૧૭-૪-૨૫.

લે૦ બુદ્ધિસાગરની અનુવંદણા જલ્દી મલાય તેમ મલવા જેવું છે

સં. ૧૯૭૬ માઘ સુદી ૧ મુ. સાણંદ લેખક બુદ્ધિસાગર.

શ્રી વિજાપુર તત્ર મુશ્રાવક.....યોગ્ય ધર્મ લાભ.

વિ. તમારી વ્ય પારમાં ખોટ જવાથી આર્થિક સ્થિતિ નબળી પડી અને દેવું ચુકવવામાં સંકટામણ આત્રી તેથી તે બાપતમાં શી

(૫૩)

રીતે વર્તવું તેમ લખ્યું તે જાણ્યું. આ દુનિયામાં સુખ અંદરને પણ
 ગ્રહ નહે છે. સર્વ જીવોને પાપ ગૃહ નહે છે. દેવશુદ્ધનો ભક્ત
 પ્રમાણિકપણે વર્તે છે. જ્યાં જ્યાં નજર પહોંચે ત્યાં જવું અને સહાય
 માગવી. સહાય માગતાં લજ્જા ન કરવી. અત્યંત ઉદ્યોગ કરવો છતાં
 ન અને તો પ્રમાણિકતાએ મળે ત્યારે આપવાની બુદ્ધિએ બાકી
 કાઢી આપવી. અંન દેશ છોડી મુંબાઈ વીગેરે શહેરોમાં જવું અને
 ત્યાં પ્રમાણિકપણે વ્યાપાર આદિ પ્રવૃત્તિ કરવી. પાસે જે ધન હોય
 તે વીવેક પુર્વક આપવું અને ન હોય તો બાકી કાઢી આપીને
 વર્તવાથી આખરું પ્રતિષ્ઠાને ખારી લાગતી નથી. પાસે હોય ને ન
 આપવું તેથી કીર્તિ પ્રતિષ્ઠાને ઘોકા પહોંચે છે. તમારી પ્રમણિકતા
 સર્વત્ર પ્રસિદ્ધ છે, તેથી બાકી કાઢી આપીને વર્તવાથી જરા પણ
 હાનિ નથી. હવે સદ્ગુણ રસ્તામાં જશો નહીં. મહેં તમને ઘણી
 વખત ચેતાવ્યા છતાં નળરાજની અને યુધિષ્ઠીરની પેઠે સદ્ગુણ
 વ્યસન ન છોડ્યું તેથી દુઃખ પડે તેમાંથી હવે દેવ પણ ઉગારી
 શકે તેમ નથી. તમારે કદિ ગભરાઈને આપઘાત ન કરવો. કારણકે
 આપઘાત સમાન કોઈ મહા પાપ તેમજ અજ્ઞાન નથી. વાયુથી
 પાંદડું ફરે છે તેમ વ્યાપારીનું ભાગ્ય ફરે છે. તમારે માથે આવેલો
 વખત સદા રહેવાનો નથી. તમે તો શું પણ હાલ તો કરોડાધિપતિ
 ઓ પણ સંકટમાં આવી પડ્યા છે. જીવશો તો અંતે સાડું દેખશો.
 નામદ્ બાયલાપણાના વિચારો કાઢી નાખવા. ગુરૂમજાત ડરતો નથી
 તેમ મરતો પણ નથી. તે તો પુણ્ય ને પાપના ઉદ્યને લોખવે છે.
 માટે તમારે ગભરાવું નહીં છેવટે સાડું પરિણામ આવશે. સાચી
 દાનતવાળો છેવટે હરિશ્ચંદ્રની પેઠે જય પામે છે. માટે હુશિયારી રાખો.
 આ વખતે તમારી ખરી કસોટી છે. દુનીયા દીવાની છે તેના સામું
 ન દેખવું. મેરૂ પેઠે ધીર બની, બનનાર ભાવીને સહો અને પ્રમણિક-
 પણે વર્તો હોય તો આપવું ન હોય તો મળે ત્યારે આપવા બાકી
 મુકી આપવી. પ્રમુ મહાવીરદેવને ઉપસર્ગો પરીપહો નડયા હતા.
 મોટાઓને દુઃખ પડે છે માટે ગભરાઓ નહીં. રામ અને પાંડવોને
 વનમાં ભટકવું પડ્યું હતું તે કંઈ હિંમત હાર્યાં ન હોતા. તે પ્રમાણે

(૫૪)

વતો ઝોવી મારી ઝાણા છે. વખત આવે પડેલ સંકેટના દહાડા પશુ
ભુક્કાશે. ધર્મ સાધત કરશે.

इत्येवं ॐ अहं महावीर शान्ति ॥ ३ ॥

સુકામ લોહરા

માધ સુદિ. ૬

લેખક બુદ્ધિસાગર

શ્રી પાહરા તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુ ભક્તિકાવંત મવક
વકીલશા. મોહનલાલ હિમચંદ્રભાઈ તથા માણેકલાલ વનજીવન
પ્રેમચંદ્રભાઈ, ભાઈલાલ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ. વિશેષ ગુરૂગીત-
ગહુંલીસંગ્રહમાં પાંચમી ગુરૂશ્રદ્ધાની ગુંહલી વાંચી. વ્યવહાર-
નયની એકલી સાપેક્ષાએ તે ગુંહલી ત્યાગી ગુરૂનાં વ્યવહાર પ્રતા-
ચાર સંબંધી લખેલી નથી. એ ગુંહલીમાં શુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક નયની
અપેક્ષાએ પ્રથમ છ ચરણ છે. તેમાં સત્તાએ આત્મગુરૂ સંબંધી
વિચાર છે, તેથી તેમાં તે નયની અપેક્ષાએ વેષ પ્રતાદિક વ્યવહારને
ઉલ્લેખ નથી. બાકીની કેટલીએક ગાથાઓમાં સમકિત કાયક ગુરૂની
મહત્તા સેવના સંબંધી ઉદ્ગાર છે. ગુરૂને આત્મા તેજ આત્મા
સ્વીકારો ગુરૂશરણ સ્વીકાર્યું છે અને ગુરૂના આત્માની સાથે
સ્વાત્માનું સાત્વિક ભક્તિએ અલેઃ સ્વીકારો ગુરૂશ્રદ્ધાની મહત્તા
આજ્ઞાત્વ પાલન પ્રકાર્યું છે. આત્માને દેવ-મહાવીર-વીર
ગુરૂ આદિ શબ્દે વર્ણવ્યો છે. શ્રદ્ધાવન્ત ભક્ત શિષ્ય છે તે
શ્રદ્ધા ભક્તિના તોરમાં વેષ પ્રતાચાર વગેરે બાહ્ય વ્યવહારને
દેખતો નથી અને તે ગુરૂના આત્માની સાથે ઐક્ય અનુ-
ભવી સમકિતકાયક ગુરૂના આત્માને સ્વાત્માનું સમર્પણ કરે છે
અને તકં સંશય વગેરેને શ્રદ્ધા પ્રેમમાં સમાવી ભક્તિની મુખ્યતા-
એ આત્મ મસ્તીમાં મસ્ત બને છે. ગુરૂ તે સર્વસ્વ છે એવા ભાવે
પરિભ્રમે છે અને અસ્તિ નાસ્તિ ધર્મમય સર્વ દ્રવ્યો છે તે ગુરૂમાં
અસ્તિનાસ્તિની અપેક્ષાએ સમાવે છે. તે રીતે ગુરૂમાં વિશ્વ સમાયું

(૫૫)

માને છે. ગુરૂને તે અસ્તિ નાસ્તિ અનંત ધર્મમય સર્વરૂપે અપેક્ષાએ દેખે છે. બાહિરમાં અને અંતરમાં તે ગુરૂલકિત પ્રેમદષ્ટિએ ગુરૂને અનેક ભાવે જ્યાં જ્યાં જુવે છે. ગુરૂને દેહની અપેક્ષાએ સદેહી દેખે છે. અને દેહ વિનાની દષ્ટિએ આત્મરૂપે નિરાકાર આત્મગુરૂ દેખે છે સાત નયોની અપેક્ષાએ જેણે ગુરૂતું જ્ઞાન કર્યું છે. એવા ગીતાથં ગુરૂ પાસે ગુરૂગીતગુંહલીનો ભાવાર્થ સમજ્યા વિના તેનો સમ્યક અર્થ સમજાય તેમ નથી. દેવ-વીર-મહાવીર-ગુરૂ છે અને આત્માને તથા એકજ ગુંહલીમાં સત્તાએ તથા વ્યક્તિએ આત્મસ્વરૂપ પ્રકાશ્યું છે. તે સર્વનયસાપેક્ષ જ્ઞાનીને સવળું પરિણમે છે. એકાંત વ્યવહારવાદી બાલજીવની અપેક્ષાએ તે લખ્યું નથી. ગુરૂગીતગુંહલીની પ્રસ્તાવનામાં તે સંબંધી અમારી હાર્દિક શૈલી પરિભાષાએ ખુલાસો કર્યો છે. ગુરૂગમથી સાપેક્ષ નયે તે બેધ્ય સત્ય છે.

इत्येवं अहं ॐ महावीर शान्तिः ३

લે. બુદ્ધિસાગરના ધર્મ લાલ

અર્થા પ્રસંગે કોઈને જવાબ આપવા માટે તથા સમજવા માટે ખુલાસો ૫ ગુંહલીનો કર્યો છે. પ્રસંગે ખુલાસો કરવા મે લખ્યું હતું. ધર્મસાધન કરશો.

સુ. પેથાપુર.

તા. ૧૫-૮-૨૪.

લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મીરજ તત્ર ભઈ નગીનદાસ ભીખાભાઈ યોગ્ય ધર્મલાલ.
વિ. “ વિશલાના જાયા ” નામના સ્તવનમાં નહિ “ તારો તો બજો તમારી રે લાજ ” એ પદ છે. તે લકિતની અપેક્ષાએ છે. પ્રભુનો

(૫૬)

સાચો ભક્ત પ્રભુને ભક્તિના ઉમળકાથી એવો ઉપાલંભ આપી શકે છે, અને એવાં પૂર્વે મુનિઓનાં પણ સ્તવનો છે. તેમાં શ્રી વિનય-વિજયજીકૃત આદિશ્વરની વિનતીમાં પણ એવી જાતનો ભાવ છે. અપેક્ષાએ અધ્યાત્મ દૃષ્ટિએ આત્મા તે મહાવીર છે, અને તે પોતાને નહિં તારે તો તેની લાજ જાય એમ કહેવાય છે. તત્ત્વજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ એવું લખ્યું નથી, પણ ભક્તિની ભાવનાના ઉછાળાએજ એવું પ્રભુને વિનતી રૂપે કહેવાય છે, માટે તમે એવું ગાઓ તેમાં દોષ નથી. અમારા ઉપર તમને શ્રદ્ધા હોત તો શંકા કરાવનારા હોય તો પણ શંકા થાય નહિં. પણ ખાલજીવ-ખીજની શંકા ન સમજવી શકે. તેની તે શંકાનો ઉત્તર આપવો યુક્ત છે તે દૃષ્ટિએ તમે લખ્યું છે. તેથી ઉત્તર આપ્યો છે.

મુકામ. મેહસાણા.

લેખક. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી આબુજી.

તત્ર મુશ્રાવક વકીલ મોહનલાલ હીમચંદ-માણેકલાલ મંગલભઈ મણિભાઈ, પ્રેમચંદલાઈ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. તમારો પત્ર વાંચી સમાચાર જાણ્યા છે. શરીરની શાતા વેદનીયની સાથે આત્માના સુખની તુલના કરીને આત્માના શુદ્ધ ધર્મમાં તલ્લીન થવાય તેમ પ્રવર્તશો.

અહો અનંતવીર્યોડયમાત્મા વિશ્વ પ્રકાશકઃ

ત્રેલોક્વ ચાલયત્યેય ધ્યાનશક્તિ પ્રભાવતઃ

શરીરસ્થ આત્મા વસ્તુતઃ અનંત વીર્યમય અને વિશ્વપ્રકાશક છે. તે ત્રણલોકને ચલાવી શકે તેમ છે. ધ્યાન શક્તિ પ્રભાવથી. ધ્યાન શક્તિ વડે આત્માની સર્વ શક્તિઓનો પ્રકાશ થાય છે. આબુજી શાંત પ્રદેશ છે. જ્યાં જ્યાં ગુફાઓ, ધ્યાનનાં સ્થાનો વગેરેને પામી આત્માના સુખને ઉદ્દેશ્યાવશો. આત્માને અત્મારૂપ કરશો.

(૫૭)

શરીરનો કંઈ ભરૂંસો નથી. જેટલું પ્રાપ્ત થાય તેટલું અપ્રમત્ત ધ્યાને પ્રાપ્ત કરશો. ધર્મધ્યાનના પાયા તથા પિંડસ્થાદિક ધ્યાનતું એકાંત-માં અવલંબન કરશો. તેથી આત્મસુખનો પ્રકાશ મળશે. અનુભવવડે અનુભવની વૃદ્ધિ થશે.

ૐ શાન્તિઃ ૩

મુ. પેથાપુર. આશો શુ. ૧૩
લે. બુદ્ધિસાગર સૂરિ.

જામનગર તત્ર સુશ્રાવક માસ્તર શંકરલાલ ડાહ્યાભાઈ યોગ્ય ધર્મલાલ વિ. તમારો પત્ર આંચો તે મળ્યો છે. વાંચી સમાચાર જાણ્યા છે. તમે લખેલી બધી વાત જાણી છે.

આત્માની શુદ્ધતાને માટે અનેક પ્રકારની કસોટીમાંથી પસાર થતાં સુખ દુખ સામી નજર ન કરવી જોઈએ પણ જે થાય તે સારા માટે છે એમ માની આનંદ ઉત્સાહથી આગળ વધવું જોઈએ ધર્મસાધન કરશો. ધર્મકાર્ય લખશો.

બુદ્ધિસાગરના ધર્મ લાલ

ૐ નમો ગુરવે

મુકામ સાણંદ
લે. બુદ્ધિસાગર

શ્રી માણસા તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુભક્તિકારક પુણ્ય-પ્રમાવક ભવ્ય સુશ્રાવક શા. વીરચંદ્રભાઈ કૃષ્ણાજી તથા ભાઈ ચંદ્ર-લાલ તથા બાબુ વિગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. પત્ર પહોંચ્યો. વાંચી સમાચાર જાણ્યા. આનંદ. આત્મ-પ્રકાશ ગ્રન્થ બાળશ્રેષ્ઠ લીપીમાં છપાવવો ઠીક લાગે છે. બાળશ્રેષ્ઠ લીપીનું માહાત્મ્ય તથા તેની અસર હૃદય ઉપર બહુ થાય છે. ખર્ચ

(૫૮)

વિશેષ અને પુસ્તક થોડાં એટલું વિશેષ છે. તત્વના ગ્રન્થો થોડા સારા. વિશેષ અપ જાગશે તો ખીજી આવૃત્તિ કોઈ કરાવશે કાગળ સમાધિશતકના રહેવા જોઈએ. પૂઠાં પણ સારાં થવા જોઈએ. સમાધિ-શતક કરતાં મોટું પુસ્તક થાય તે સાફ ૫૦૦ પ્રતના ફ. ૪૫૦૭ લગ-લગ થાય પણ પુસ્તક દેખીનેજ મોહ થાય. થોડા વાંચે પણ અસર સારી થાય. પછી તો તમારી જેમ મરજી. ભજન તો બાળબોધ લિપિમાં અવશ્ય છપાશે. સોઘું ભાડુ ને સિદ્ધપુરની યાત્રા જેવું કામ કરવું જોઈએ નહીં. ઘણાં વર્ષ સુધી પુસ્તક ટકે તેમ જવું જોઈએ. બાળબોધમાં છપાશે તો બહુ સાફ પછી જેમ જેવે તેમ કરવું. તૈયારી કરો. ધર્મ સાધન કરશો.

મુકામ. ગોધાવી.

લિ. બુદ્ધિસાગર.

વિનયવંત વિવેકી આત્મર્થી શ્રદ્ધાળુ શા. વીરચંદલાઈ કૃષ્ણાજી ચોગ્ય ધર્મલાલ પ્રાપ્તિ થાઓ. વિશેષ-તમરો પત્ર આવ્યો. વાંચી આનંદ થયો છે, ત્યાંની હવા બગડવાથી ત્યાં તમારે બીલકુલ રહેવું નહી, કેશરીયાજીની યાત્રા કરવા જવું તે પણ સાફ છે. પુને હવા સુધરી હોય તો ત્યાં જવું પણ ઠીક છે પણ ખરાબ હવામાં તો રહેવુંજ નહી. સંતિકર ગણ્યાજ કરવું-તમે અત્રે આવી ગયા નહીં-તેવું શું કારણ ? હશે. યાત્રા કરો.

વિ. આત્મશક્તિપ્રકાશનાં પાંચ છ ફરમાં બાકી રહ્યાં છે. ઉતાવળ માટે ગિરધરભાઈ ઉપર તમો પત્ર લખો. ભૂલશો નહીં. પ્રાયઃ માગશર માસમાં ગ્રન્થ બહાર પડશે. ભજન કારતક પૂર્ણિમા લગભગ બહાર પડશે. ધર્મ સાધન કરશો. બાલાભાઈને ધર્મલાલ. મારા લાયક ધર્મ કાર્ય લખશો. ભાઈ ચંદુલાલને ધર્મલાલ. ભણવું ગણવું લેખક શક્તિ વધારવી. શેઠ વીરચંદ કૃષ્ણાજી.

ૐ શાન્તિ: ૩

(૫૯)

- નહિ મળશે નહિ ટળશે, ખરેખર જોઈ લો મનમાં;
અજી રંગ લાગ્યો કે, વિચારો તે બધું ક્ષણમાં. ૧
- નથી તે શોધવા માટે, જીવન હોયું અરે ભૂલી;
ખરી નહિ ચોટ લાગ્યાથી, રહ્યા છો બાહ્યમાં ઝૂલી. ૨
- નથી જ્ઞાનંદ તે માનો, ખરેખર છેજ તે છાનો;
નથી પરવા અરે તેની, અરે જો છે તો લેવાનો. ૩
- નથી ધાર્યું કદી યનમાં, જીવન હોતી અરે લેવો
નથી પ્યારો તે અંતરનો, અરે જો પ્યાર તો કેવો ૪
- સાકરને સ્વાદતાં મીઠી, અનુભવ ત્યાંજ પોતાનો
ખરેખર તેમ આતમનું, રહે નહિ ધ્યાનમાં છાનો ૫
- હજી જીવો ગ્રહો તેને, અખંડાનંદ છે ચાવો
અરે એ લગ્ય જો પોતે, લેઈ લે ધર્મનો લહાવો ૬
- હજી હાથે અરે ખાજી, ધરી લે ધ્યાનમાં સાચું.
બુદ્ધચિંતિ સંત સેવામાં, સદા રહેવું સદા રાચું ૭

લે. બુદ્ધિસાગરના ધર્મલાલ.

ધર્મ સાધન કરશો સંતની સેવા કરવાથીજ સુખ છે. સંતની
પાસે સદાકાળ રહેવા ઇચ્છું છું.

મુકામ સુરત ગોપીપુરા
બુદ્ધિસાગર

શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુલક્ષિતકારક સુશ્રાવક શા, વીરચંદ
કૃષ્ણજી યોગ્ય ધર્મલાલ. વિશેષ આત્માના જ્ઞાનાદિ ગુણોની શકિત
વધારવા પ્રતિદિન સદુદ્યમ કરવો ઘટે છે, આત્મહશામાં રમણતા
વિશેષતઃ કરવી ઘટે છે. જે જે કરવું તેમાં વિવેકદૃષ્ટિથી આત્મો.

(૬૦)

પયોગ રાખવો જોઈએ. સાધ્યદષ્ટિ તો ગમે તે પ્રસંગમાં ભુલાવી ન જોઈએ. શાતા અને અશાતાના પ્રસંગોમાં સદાકાલ સમાનતા રહે એવી આત્મદશા કરવા માટે અંતરનો ઉપયોગ તે તે પ્રસંગે રાખવો જોઈએ. અશુદ્ધોપયોગ ટાળીને શુદ્ધોપયોગ કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. જેટલું સાધ્યદષ્ટિની સ્થિરતા મળે કરશો તેટલું તમારું છે. એક ક્ષણમાત્ર પણ પ્રમાદ કરવો યોગ્ય નથી. પોતાનું કોઈ નથી. વૃત્તિઓને ન પોષનાં આત્માના સદ્ગુણોને પોષવા જોઈએ. તમારું તે સહજપણે તમારું છે,

ધર્મસાધન કરશો. આત્મસ્વભાવ રમણુતાનો વ્યાપાર વધારશો. હર્ષ અને શોકનો વ્યાપાર ઘટાડશો. નિવૃત્તિધન પ્રાપ્ત કરશો.

❧ શાન્તિ ૩:

બુદ્ધિસાગર સં ૧૯૭૦ ચૈત્ર વદિ ૯

આત્મપ્રભુ ભક્તિ પ્રેમોદ્ધાર.

ધીરાના પદનો રગ

સમજવ્યો હતો સાનેરે, અમકાવી તારૂં રૂપ મહને,
આંખોથી મહને ખેચીરે, લીધો વહાલા તહારી કને.
ઝગમગ જ્યોતિ ઝળકાવી તહે દેખાડયો દેહાર,
પ્રેમ ત્યારથી તહારી સ.થે, પ્રગટયો અપરંપાર;
સંતાયો તું અંધારેરે, ઘાયલ થઈ શોધું તહને

સમજવ્યો ૧

એન પડે ના તહારાવણુ કંઈ, મન મારૂં અઝળાય
અમૃતને આસ્વાદ્યા પછીથી, બાકુલા કોણુ ખાય.
વિરહનાં દુઃખડાં વેઠીરે, શોધું ખીજી કોણુ ગણે

સમજવ્યો ૨

(૬૧)

લાજ મર્યાદા જગની છોડી, તુંજ વહુ ઇષ્ટ ન કેઈ
કથની કરણી જગની છોડી, આંખે વાટે રહ્યો બેઈ
ખુદ્ધિસાગર વાલ્કમરે, મળો અઃ પ્રેમે ભણે

સમન્વયો ૩

હે અસંખ્ય પ્રદેશી પરમાત્મ સ્વામિન્-તહેં મ્હને તારૂં મૂળ
સ્વરૂપ અમકાવી દેખાડ્યું હતું અને સાને સમન્વયો હતો. તહેં
તહારી અનંત જ્યોતિર્મયિ ચક્ષુઓથી આકર્ષીને મ્હને તારી પાસે
ખેંચી લીધો. જ્યારથી તહેં અળહળ અગમગ અરૂપ જ્યોતિ અળકા-
વીને તહારો દેહાર દેખાડ્યો હતો ત્યારથી તહારા ઉપર અપરંપાર
પ્રેમ પ્રગટ્યો છે. ત્હ ઈં અરૂપ જ્યોતિસ્વરૂપ દર્શાવીને પાછો માયાના
પડદામાં સંતાઇ ગયો ત્યારથી મ્હને એન પડતું નથી અને પૂર્વે
દેહાર દેખ્યા હતા તેથી પ્રગટેલા શુદ્ધ પેમથી ઘાયલ થઈને જ્યાં
ત્યાં શોધા કરૂં છું. જ્યારથી દર્શાન દેઈ તું માયાના આવરણમાં
સંતાઈ ગયો ત્યારથી મ્હને તહારા વિના જરા માત્ર એન પડતું
નથી અને મ્હારૂં મન અત્યંત અકળાય છે. અમૃતને આસ્વાદ્યા પછી
બાકલા વગેરેનું લોજન કોણુ ખાય ? તેમ હવે મનમાં થયું છે.
જ્યારથી તહારૂં રૂપ દેખ્યું ત્યારથી મ્હને અન્ય કશું કંઈ ગમતું
નથી. તહારા વિરહનાં દુઃખ વેઠીને તહેને શોધું છું તહારા વિના
અન્યને કોણુ એવી સ્થિતિ થયા પછી હિસાબમાં ગણે ? અર્થાત્ કૈઈ
પણુ ગણે નહિ. જ્યારથી તારૂં રૂપ દેખ્યું અને અપૂર્વ પ્રેમ પ્રગટ્યો
ત્યારથી મેં જગતની લાજ અને વ્યવહાર મર્યાદાને ત્યજી દીધાં
છે. તહારા વિના હૃદયમાં વિરહની અગ્નિજ્વાળાઓ ઉઠે છે તેની હે
પ્રભુ તહેને કેમ દયા આવતી નથી. નક્કી કલ્યું છું કે તહારા વિના
મને અન્ય વસ્તુ ઇષ્ટ નથી. તુંજ મ્હારો ંહાલો છું, તું જ્ઞાની છે
અને એ બધું જાણ્યા છતાં હજી કેમ સંતાકુકડીની રમત રમે છે.
મ્હને વધારે સતાવીને દુઃખી કરવામાં તહેને શું સારૂં લાગે છે ? હે
અનન્ત સુખના સ્વામી! તહારી સાથે તનમયપણે મળવામાં જગતની
કથની અને કરણીનો મ્હેં ત્યાગ કર્યો છે. મ્હારી જ્ઞાનચક્ષુએ તહેને

(૬૨)

મળવાની વાટે ત્હારી રાહ દેખી રહ્યો છું. બુદ્ધિસાગર કહે છે કે જ્ઞાનના સાગરો હવે તમે ત્વરિત મળો એમ આત્મામાં રહેલી ચેતના પ્રેમે ભણે છે.

સુ. માણસા. લિ. બુદ્ધિસાગર.

સુશ્રાવક ભાઈ ચંદુલાલ વીરચંદ યોગ્ય ધર્મલાભ. આટલી વયમાં આટલા વ્યાપારમાં જ્યારે પત્ર લેખનાવકાશ ન મળે, એમ અન્ય કાર્ય નિમગ્ન ચિત્ત વૃત્તિથી પ્રાયઃ અવબોધાયતો અન્યદશામાં તો શું કહેવું—શુભાશુભ સાનુકુલ પ્રતિકુલ સંયોગોમાં સર્વ જીવો મુકાય છે. ચંદુ! વિચાર કરીશ તો ત્હને માલુમ પડશે કે જ્ઞાનીઓએ વૈરાગી દશા સ્વીકારી છે તેનું કારણ ખરેખર ઉંટનાં અઠાર વાંકાના જેવો આ સંસાર છે. સંસારમાં કંઈને કંઈ બાકી રહેવાનું. સર્વમાં કંઈને કંઈ કહેવાનું. સર્વ વાટે સંપૂર્ણતા સંસારમાં કંઈને પ્રાપ્ત થઈ નથી અને થવાની નથી. માટે સંસારમાં વિકલ્પ સંકલ્પ કરીને નકામો આત્મવીર્યનો ક્ષય કરવો યોગ્ય નથી. ત્હારા મન પ્રમાણે સર્વ સાનુકુલતા થાય તો પછી દુઃખ કયાંથી ? અને વૈરાગ્ય પણ કયાંથી થાય અને પછી સંસાર દુઃખમય છે એવું વીતરાગ દેવનું વાક્ય પણ ખોટું થાત. દુઃખ અને ઉપાધિયો વેડીને આગળ વધવાનું છે. સર્વત્ર ઉચ્ચ કોટીએ ચઢેલાઓ માટે એવો અનુભવ આવશે. મહત્ પુરૂષોનો આશ્રય એજ સુખનું કારણ છે. કોઈ પણ સામાન્ય પ્રસંગથી ભળભળીયા બની જવાથી અને ગંભીરતા ત્યજવાથી ધાર્યા કરતાં વિશેષ અલાભ થાય છે અને ખોલેલું અને કરેલું પાણું સંકેદી લેતાં ઘણી મહેનત પડે છે પોતાને સાનુકુલ સર્વ મનુષ્યોનો સમાગમ ન થાય. તેથી દીલગીર થવું નહીં—પોતાના મનના ઉભરા કાઢવા હોય તો કોઈ જ્ઞાનીની પાસે કાઢવા કે જેથી કંઈ શાંતિ મળે અને કંઈ શિખવાનું મળે. આ જગતમાં ધર્મની સાધના એક સારભૂત છે. રૂચે અને શ્રદ્ધામાં સત્ય ભાસે તો ધાર્મિક જીવનને સુધારી ઉચ્ચ કરશો.

ૐ શાન્તિઃ ૩

(૬૩)

આબુ લોગીલાલને ધર્મલાભ. કહેશો કે વિજાપુર કેટલા પત્ર
લખ્યા તે જણાવશો. શાન્તિ યુક્તિથી કહેશો.

મુકામ પેથાપુર. લે. બુદ્ધિસાગર.
સં. ૧૯૭૧, જેઠ વદી ૧૪.

પુના, સુશ્રાવક શા. વીરચંદ કૃષ્ણાજી ચોગ્ય, ધર્મલાભ.

તમારો પત્ર આંચો તે વિચારી સાર જાણ્યો છે.
થતી આત્મોન્નતિ જેથી, કમાવાનું કમાઈ લ્યો....૧
થશે જો ત્યાગથી ભકિત, તદ્દા વૈરાગ્યની સ્થિરતા;
થશે અધ્યાત્મની સ્થિરતા, કમાવાનું કમાઈ લો....૨
ટળે અધ્યાસ જો પરથી, થએલો નામ રૂપોનો;
તદ્દા આનન્દની પ્રાપ્તિ, થતો સંતોષ આત્મામાં....૩
અરે જે ચુંથણું ચુંથે, સદા પુદ્ગલતણું ભાવે;
વિપાકોના પ્રવાહોમાં, તણાતા તે નથી ભકતો....૪
વિપાકે લોગવે કર્મો, હૃદયમાં સાક્ષીધર થઈને;
રૂવે રાચે નહીં તેમાં, રહી અન્તર થકી ન્યારા....૫
ત્યજે યાચક તણી વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિમાં પડે તહોયે;
કદાપિ લક્ષ્ય ના ચૂકે, અરે તે ભકત ગણવાના....૬
પડીને પાંજરા મધ્યે, ધરે આનંદ કો માનવ;
ખજાવે દૈવની આજ્ઞા, રહી નિર્લેપ અન્તરથી....૭
અરે એવી દશા માટે, નથી અભ્યાસ જો થાતો;
નથી જો કાળજી મનમાં, કમાવાનું પછે શું છે ?!....૮
જગતને ખુબ રીઝવવા, પ્રવર્તે પાર ના આવે;
પલકનાં આંસુડાં પાડે, પછીથી તો હતા તેવા....૯
અતઃ મનમાં ખરા ભાવે, ખરૂં તે સત્ય ધારીને;
ત્યજી શેતાનની સંગત, કમાવાનું કમાઈ લો....૧૦

(૬૪)

નિન્નત્મોત્કાન્તિ કરવાને, ખની પરમાર્થના યોગી;
 મળી રેળા ગમ.વેના, કમાવાનું કમાઈ લો....૧૧
 પછીથી ખૂબ પસ્તાશો, નાંક ચેતો યદ્દિ મનમાં,
 વિચારો ખૂબ એકાન્તે, નિન્નત્માનું ક્યું શું તે....૧૨
 નથી આડંબરે મુક્તિ, નથી કંઈ લોકરંજનમાં;
 ખરી પરમાર્થની કરણી, કર્યાંથી સુદ્ધિ થાવાની....૧૩
 ધરો અધ્યાત્મની રહેણી, વિવેકે ટેક નેકીધી;
 પ્રમાણિકતા ધરી અંગે, કમાવાનું કમાવી લો....૧૪
 કદી કર્તવ્યથી પાછા, હઠો ના ધૈર્યને ધારો;
 ખુદ્ધચન્દિ ધર્મ કર્તવ્યે, પ્રતો કર્મ યોગી થૈ....૧૫

અષાઠ શુદ્ધિમાં નોટખુક બચકાની ખપ પડશે. અષાઠ સુદ્ધિ
 સાતમ આઠમ લગલગ. માટે ત્યાં કોઈ જનાર હોય તે જણાવશો.

સુ. ગોધાવી. લિ. બુદ્ધિસાગર.

તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુલકિતકારક સુશ્રાવક શા.
 વીરચંદભાઈ કૃષ્ણાજી, શા. ચંદુલાલ વીરચંદ, શા. ભોગીલાલ
 વીરચંદ, શા. શાંતિભાઈ ચંદુલાલ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ. પત્ર
 આવ્યો. વાંચી ખીના બાણી. કર્મયોગ માટે શા. ગગલભાઈ
 હાથીભાઈને નિવેદન કયું છે. તમે તો છો ? કર્મયોગ સંપૂર્ણ થતાં
 એક વર્ષ વા બે વર્ષ જોઈએ. પશ્ચાત્તે તે જો અને તે ખરું. હાલ
 અડતાળીસ શ્લોકનો ભાવાર્થ લખ્યો છે. કર્મયોગથી પ્રવૃત્તિમા-
 ગર્માં નવી જાતનું અજવાળું તથા નવ્યશક્તિનો પ્રકાશ થાય
 એવું વાંચકો માટે અવગોધાય છે. ચોમાસાનું હજી નક્કી નથી.
 દ્વેત્રસ્પર્શનાએ જ્યાં બનવાનું હશે ત્યાં ખની રહેશે. વ્યાવહારિક
 તથા પારમાર્થિક કાર્યો કરતાં છતાં નિર્લેપ રહીને આનંદમય ભા-
 વથી અને પ્રસન્નતાથી સર્વે ક્ષણો વીતે એવા ઉપાયો આદરો કે
 જેથી ભવિષ્યમાં આત્મસમાધિની ઝાંખી અનુભવી શકો. સર્વમાં

(૬૫)

નિર્લેપ રહો. સર્વ બાહ્ય ભાવોમાં નિઃસંગ રહો. જે થય તે તટસ્થ બની દેખ્યા કરો. જે જે કાર્યો કરો તેમાં અહંતા ન થાય એવા અધ્યાત્મભાવ ખીલવો. નામ અને રૂપના પ્રપંચની પ્રવૃત્તિ કર્યા છતાં અન્તરથી ન્યારા રહો અને સદા ઉપયોગે જાગૃત રહો. પરભાવમાં કરીશ એવું ન ઇચ્છતાં આ ભવમાં મુક્તિની ઝાંખી વેદવાની સાથે તમે બાહ્યનું પણ વેદી શકો એવી દશા પ્રાપ્ત કરવાના દેઠ નિશ્ચયપર આવી જાઓ અને જ્યાં તમે છો ત્યાં પોતાને દેખી બાહ્ય વ્યવહારે પ્રવર્તો

આત્મધર્મ પ્રગતિમાં ઉત્સાહથી પ્રવર્તો.

इत्येवं ॐ शान्तिः ३

મુ૦ લોચણી, લિ બુદ્ધિસાગર.

શ્રી પુના. તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરૂ ભક્તિકારક સુશ્રાવક શા. વીરચંદ્રમાઈ કૃષ્ણાજી તથા ચંદુલાલ તથા લોગીલાલ, શાંતિ-લાલ વગેરે સપરિવાર યોગ્ય ધર્મલાલ. વિ. ઉંઝા, મેહુલાણા, જોટાણા થઈ અત્ર આવવાનું થયું છે. આ વખત દર્શનનો લાભ ઘણો થયો છે. વ્યવહાર અને નિશ્ચયથી સિદ્ધપુરમાં રાત્રે ધ્યાન કરતાં અલૌકિક સમાધિમુખનો અનુભવ આપ્યો હતો. હાલમાં કર્મયોગ નામનું પુસ્તક લખાય છે, તેમાં નિર્લેપ દશાએ આવશ્યક કર્મોની ફરજો અદા કરવાનો સિદ્ધાંત, લૌકિક વ્યવહાર દષ્ટિએ લખાય છે, તેા પણ અન્તરમાં આત્મ શુદ્ધોપયોગનું તાન લાગી રહે છે અને વિહારમાં નિઃસંગ દશાનો ખરેખરો પકવાનુભવ વધ્યા કરે છે. આત્મામાં જીવતાં ઉપશમાદિભાવે સિદ્ધાંતોનાં રહસ્યો પ્રકટયા કરે છે. આત્માનુભવજ્ઞાન વિનાની બાહ્ય પાંડિત્ય દશા ભવ બ્રમજુમાં અહંતાથી હેતુભૂત થાય છે. દેવગુરૂ પસાયે જે માર્ગમાં ગમન થયા કરે છે તે મોક્ષ માર્ગ છે. એમ આત્માનુભવથી ખાત્રી થાય છે. ગમે તે ભાષાએ અને ગમે તે પ્રવૃત્તિએ અ ગમેનું રહસ્ય સ્વહૃદયમાં

(૬૩)

પરિણમીને અનુભવ રૂપે જીવતું થાય એવો ખાસ સાધ્યોપયોગ વર્તે છે અને તે ઘણો વધશે એવી ખાત્રી છે. હજી અત્માના શુદ્ધોપયોગમાં સમાધિભાવે પ્રગતિ થયા કરે છે. સદ્ગુરૂનો સ્થિરતા ભાવે સમાગમ કર્યા વિના અનુભવ રહસ્ય મળતું નથી તે મેળવો.

ૐ શાન્તિ

પ્રાયઃ અત્રથી વિરમગામ થઈ સાણુંદ જવા વિચાર છે, અને તે ખરૂં.

ચૈત્ર સુદિ પૂર્ણિમા અત્ર પ્રાયઃ થાય તો થાય.

મુ. મુંબાઈ લાલબાગ પાંજરાપેળ
બુદ્ધિસાગર.

સુશ્રાવક શા. વીરચંદભાઈ કૃષ્ણજી તથા ભાઈ ચંદુલાલ યોગ્ય ધર્મ લાલ.

પ્રતિષ્ઠાને વિષ્ટા અને કીર્તિમાં મળ જેવી અસારતા ભાસશે ત્યારેજ સત્યધર્મ અને અનુભવથી પરખાશે. બહુ પ્રતિષ્ઠારૂપ લલનાના રાગીઓ અંતરનું સ્વરૂપ અનુભવવા સમર્થ થતા નથી. ખરા ધર્મને અને જગતના બંધાએલા વ્યવહારને આકાશ અને પાતાળ જેટલો અંતર છે. જે શુદ્ધ સ્વરૂપની પૂબ કરતો નથી તેને તે કયાંથી સત્ય સુબ્ધી શકે. જે બાહ્યોન્નતિમાં સ્વમહોદય અવખોધે છે તે અન્તરનો શુદ્ધ મહોદયનો ગંધ પણ આસ્વાદી શકતો નથી. બાહ્યના વિચારોને દૂર કરી આત્માના માટે શા વિચારો ઉદભવે છે તે એકાન્તમાં નિર્વિકલ્પ ઉપયોગ રાખી જોતો નથી તે ખરેખર શુદ્ધ મહોદયનાં દર્શન કરી શકતો નથી. જ્ઞાનીઓ સંસારમાં ગાંડા જેવા ગણાય છે પણ તે શાથી અને તેમાં શું રહસ્ય સમાયું છે તે વિચારશો.

ૐ શાન્તિ: ૩ ચૈત્ર વદી ૭

(૬૭)

મુ. વિન્નપુર. લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુંબાઈ તત્ર સુશ્રાવક શા. વીરચંદલાઈ કૃષ્ણાલ તથા ચંદુલાલ બાબુ લોગીલાલ શાંતિલાલ તથા માધવલ અમથાલ પોપટ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ.

કોન્કરન્સ વગેરે તરફ જઈ પાછા આવ્યા હશે. માધવલાલ છાપરામાંથી સંઘ કાઢવા લખે છે પણ પ્લેગથી સંઘની શોભા આવનાર નથી તથા કેશરીયાલના માર્ગે ક્વૉરન્ટાઈન છે તે જણાવશે. પોપટ આવ્યો હશે મારી તરફ આવશે તો બોધ આપીશ. હાલમાં વિન્નપુરની આસપાસના ગામોમાં પ્લેગની સ્વારી આવી ધમધોકાર ધમાધમ શરૂ કરી છે. વિન્નપુરમાં ઉંદરગાંઠ પણ છે. તેમજ તારંગાલ તરફ પણ ગરબઠ હોવાથી છેવટે અહીંયાં રહેવા વિચાર કર્યો છે. વિન્નપુરમાં દશ પંદર કેસ થયા પણ સુધરી ગયા છે. હાલ ગામનો એક પણ કેસ બગડ્યો નથી. હાલ શાંતિ જેવું છે પણ ઉંદરવું પતન શરૂ છે. જ્ઞાન ધ્યાનની સમાધિમાં આનંદમય જીવન વીતે છે. છાપવાનાં પુસ્તકો બંધ છે. હાલ પત્રવ્યવહારની પ્રવૃત્તિ પ્રાયઃ મંદ થઈ ગઈ છે. સર્વે સાધુઓને યોગાભ્યાસ ચાલે છે. માણસાના શ્રાવકો પ્લેગના હુકમથી બંધાર નીકળી ગયા છે. ધર્મ સાધન કરશે ધર્મ કાર્ય લખશે. ઐ શાન્તિ ઃ: પત્ર લખતા રહેશે.

ભાઈ ચંદુલાલને માલુમ કે ચિત્રમયજગતના અંકો આવતા નથી બને તો બંદોબસ્ત કરશે.

મુકામ વિન્નપુર

લેખક બુદ્ધિસાગર

શ્રી મુંબાઈ તત્ર સુશ્રાવક વીરચંદલાઈ કૃષ્ણાલ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. તમારો પત્ર મળ્યો. માણેક બેનના મરણથી સાધુઓને અને સાધ્વીઓને તેની પૂર્ણ ખેટ પડી છે. તે સબંધી જેટલી તેની

(૩૮)

પ્રશંસા કરીએ તેટલી ન્યુન છે તમેા માધવલાલને દિલાસો આપશો. અમેાએ માધવલાલના ઉપર પત્ર લખ્યો છે. વિ. વિભાપુરમાં સર્વ ઠેકાણે ઉંદર પડે છે. ચાંચડનો ભારે ઉપદ્રવ છે. ચાર પાંચ કેસ થઈ ગયા છે. વિભાપુરની ઉત્તર દિશાએ લાડોલ આગસોડ કરબટીયા વડનગર વગેરે તરફ ઉંદર કેસ થાય છે. અમદાવાદ તરફ પ્રાંતિજ તરફ તથા આબુઆબુના સર્વ ગામડાઓમાંથી એક ગામ પણ ચોખું નથી. લોકો છાપરાં બાંધવાની તૈયારી કરવા લાગ્યા છે. છાપરામાં જવાની વિનંતી થાય છે. પણ તંબુ વગેરેની જોડએ તેવી સગવડ નથી. બને તે ખર્ચ. સાધ્વીઓ લાસશ્રી વગેરે પણ કયાં જશે તે ચોક્કસ નથી. પણ ગામડામાં જ્યાં ત્યાં ઉદયકાળ પ્રમાણે જશે. સાધુઓની પૂર્ણ સેવા કરનાર કૈાણ છે. સાઈ થશે અમૃતશ્રી વગેરે પુંધરે ગયાં છે. પણ ત્યાં ઉંદર પડે છે તે વિભાપુરની ભાગોળમાં થઈ મળ્યા વિના લાલશ્રી વગેરે સાધ્વીના કારણથી ગયાં છે ભાઈ ચંદુલાલ ભોગીલાલ શાંતિલાલ વગેરે ને ધર્મલાલ કહેશે.

વિ. ઝવેરી જીવજીયંદલાઇ ધર્મચંદનો તમેા પાલીતાણા ગુરુકુળને મદદ કરો એવી ભલામણ માટે પત્ર હતો પણ અમેાએ રૂબરૂમાં મળ્યા પછી કહેવાતું લખી જણાવું છે. ધર્મસાધન કરશો. ધર્મ કાર્યલખશો ॐ શાન્તિ: ૩ પત્ર લખશો.

વિભાપુરની આબુઆબુ પચ્ચીસ ત્રીસ ગાઉ કરતું એક ગામ પણ ઉંદર પડયા વિનાતું નથી. અજીતસાગર વડાલીમાં છાપરામાં રહે છે.

મુ. વિભાપુર.
લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુંબાઈ તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુ ભક્તિકારક સુશ્રાવક શા. વીરચંદલાઇ કૃષ્ણજી ચંદુલાલ ભોગીલાલ વગેરે. યોગ્ય ધર્મ-

(૬૯)

લાલ. વિ. પત્ર પહોચ્યો, મહાભારત પહે.ચ્યું છે. હાલ પત્ર પ્રવૃત્તિ તથા લેખક પ્રવૃત્તિ ઘણી મન્દ છે. હાલ મનમાનતો વનવૃક્ષ પ્રદેશ અને એકાન્તવાસ મળવાથી ધ્યાન સમાધિની ખરી લય લાગી છે. હાલ તો જાણે આત્મિક સૃષ્ટિમાં લયલીન થઈ જવાયું હોય એમ જણાય છે. સર્વ સાધુઓને રાત્રે પ્રાણાયામ ધ્યાન થાય છે. આમ વૃક્ષ તળે આનંદ વર્તે છે. આત્મજ્ઞાન આત્મસમાધિ અને તેની સાથે અમૃત સુખમય જીવનના લહાવા લેવાય તેટલા લેવાય છે તેની આગળ બાહ્ય ક્ષણિક જડ વસ્તુઓનું સુખ તે છેજ નહીં એમ પૂર્ણ અનુભવ થાય છે. પ્રસંગે ઉપદેશસૃષ્ટિનો વિહાર પણ કમયોગ સ્વાધિકારે થવાનો થયા કરશે. ધર્મ સાધન કરશે.

ૐ શાંતિ: ૩

મુકામ. મેહેસાણા

લેખક બુદ્ધિસાગર.

મુંબાઈ દેવગુરૂ ભક્તિકારક સુક્ષાવક શા. વીરચંદભાઈ કૃષ્ણાજી તથા બાબુ વગેરે યોગ્ય ધર્મ લાલ. વિશેષ તમારો પત્ર પહોચ્યો. તમારી લખેલી હકીકત જાણી છે. માધવલાલ અમથાલાલ અત્રે આઠ્યા હતા અને તેમની હકીકત જણાવી હતી. સમતાનો ઉપદેશ આપ્યો હતો ધર્મસાધન કર્યા કરશે. ધર્મ ઠાય લખશે શ્રીમહ દેવચંદ્રજીકૃત પુસ્તકો છપાય છે. પહેલો ભાગ છપાઈ ચોડા વખતમાં બહાર પડશે. બીજો ભાગ છપાય છે. ચોમાસાનું નક્કી થતાં લખી જણાવવામાં આવશે.

ૐ અર્હ શાન્તિ ૩

(૭૦)

મુ. વિન્નપુર.

લે. બુદ્ધિસાગર.

મુંબાઈ તત્ર સુશ્રાવક શા. વીરચંદલાઈ કૃષ્ણાજી ચંદુલાલ લોગીલાલ શાંતિ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ વિ. આસો સુદ્ધિ તેરસે પાટનો પાયો એકદમ નીકળી જવાથી તે પડી ગઈ તેની સાથે ઉલળી તે મુખે વા ઉપરના જડખાની સાથે વાગી તેથી અડધા જડખાને તથા ચાર પાંચ દાંતને સખત ઇળ થઈ. દાંત હાલે છે. દવા ચાલે છે વેદના થોડી છે. બાકી તે રાત્રે ટાઢીયા તાવનો હુમલો થયો. એ દિવસ સખત પછી જોર કમી થતું ચાલ્યું હવે તો આરામ થયો છે. ખાવા પીવામાં હરકત આવતી નથી. દુક્ત દાંત ઉપરના ચાર હાલતા જાજરા થયા તે સજ્જડ થાય તેવી દવા ચાલે છે. અને તે ખરૂં, આત્માને સમલાવે વેદના વેદાય છે એટલે આનંદ છે પ્રકૃતિ પોતાનો ધર્મ અજાગ્યા કરે છે. પુરૂષને નિલેંપ લાવે પ્રકૃતિનું વેદવાનું છે બાકીનો વિયોગ તો અહંત્વ મમત્વ ત્યાગરૂપ છે. એના કાલે એ અનુભવાય છે. કર્મનો પરિપાક થતાં કર્મ સ્વયં ખરે છે. તેની ઉઢીણી કરવા કરતાં રાજયોગની દશાએ સહજ લાવે સમતા લાવે વર્તાય તેજ યોગ્ય છે. જે થાય છે તેમાંથી આત્માને અદુલ્લવ મળે છે તેમાં વિષાદ વા હર્ષ ન માનતાં આત્માના આનંદમાં રહેવું જોઈએ.

આત્મારૂપ પરમાત્માની કૃપાથી આત્માની વિકાસ દશા થાય છે. તેમાં આધિ વ્યાધિ અને ઉપાધિયો તો તાપરૂપ કસોટી જેવી છે તે આવવીજ જોઈએ. તે વિના અંતરની દશાનો અનુભવ થાય નહીં. કેરી તાપથી પાકે છે ત્યારે તેમાં રસ આવે છે, બાહ્ય દુઃખોના તાપથી આત્માનો આનંદ રસ પાકે છે, તેનો સ્વાદ લેનાની જરૂર છે. પાકયા વિના આત્માનાં અનુભવજ્ઞાનજોટલી પાકી થતી નથી. આમાં દુનિયાના લોકોની સાક્ષીની કંઈ જરૂર નથી. આત્માને અનુભવ થાય એટલે ખસ. આત્માને સર્વત્ર અનુભવે અનુભવો. તેમાં તમારી ઉન્નતિ છે. આત્મગળ પ્રકટાવો. મનુષ્યાવતારમાં જે ધારો

(૭૧)

તે કરી શકશો. આસો વદી ચોથથી હવે શરીર તાવ રહિત થયું હોય તેમ જણાય છે. જ્ઞાનમંદિરનું કામ શ્રાવકો ચલાવે છે. વિજાપુરમાં દરરોજનાં ૧૫-૧૭ માણસ મરે છે પણ કરતક સુદમાં શાંતિ થઈ જશે. માણસામાં હવે શાંતિ થઈ છે. ધર્મસાધન કરશો. ધર્મકાર્ય લખશો. ભાઈ ચંદુલાલ પર દ્વિસંધાન મહાકાવ્ય સં કૃત હેમચંદ્રાચાર્ય કૃત પુના પ્રેસમાંથી મંગાવવા પત્ર લખ્યો છે. પણ પત્રનો ઉત્તર દશ બાર દિવસ થયા પણ આવ્યો નથી માટે તપાસ કરાવશો.

ૐ ઐંહ શાંતિ: ૩

ભાઈ લલ્લુભાઈ કરમચંદ ઉપરના સમાચાર પૂર્વક ધર્મ લાભ.

મુ. વિજાપુર.

લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુંબાઈ તત્ર શ્રદ્ધાદિ ગુણાલંકૃત સુશ્રાવક શા. વીરચંદભાઈ કૃષ્ણાણ ચોગ્ય ધર્મ લાભ.

વિશેષ તમારો પત્ર પહોંચ્યો. તાવ પછી વા આવ્યો પછી ઠાઠ નીકળી

છેવટે ઠાઠ કાઠી નંખાવી આજરોજે હવે ઠીક છે. પરંતુ ઠાંતનો કેટ ઠીલો હાલ તો થઈ ગયો છે. તેથી છેવટે તો ઠાંતનું ચોકડું થાય એમ સંભવે છે. કર્મના વિપાકો સ્વયમેવ વૈરાગ્યમય રાખે છે. તેથી તેના સમાગમથી વૈરાગ્ય પાકેા થઈ ગયો છે. માણસે જવાય પણ ખડું પણ નહીં નહીં. રૂચે તો રહેવાય જવાય. ચોમાસા બાદ વિહાર કરીશું ત્યારે જણાશે.

પુના ભાઈ ચંદુલાલ ઉપર પુસ્તક મોકલવા અમોએ બીજો પત્ર લખ્યો પણ તેનો ઉત્તર નથી. તેમ હાલ તેવી જરૂર નથી માટે હવે તમે ના લખી દેશો કે મોકલે નહીં. અપ હશે ત્યારે લખીશું. ધર્મ સાધન કરશો.

ભાઈ ચંદુલાસ ભોળીલાલ શાંતિલાલ વગેરેને ધર્મલાભ.

શા. લલ્લુભાઈ કરમચંદને તથા જયંતીને ધર્મલાભ.

(૭૨)

મુ. વિભાવુર. લે. બુદ્ધિસાગર.

મુખ્યાઈ શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરૂ ભકિતકારક સુશ્રાવક શા. વીરચંદ્રભાઈ કૃષ્ણાજી યોગ્ય ધર્મલાભ. હાલ તો સર્વત્ર બિમારી છે. પરંતુ સાધુ સાધ્વીવર્ગમાં સાઈ છે. ત્યાં તેમ થાઓ. હવા ભોજન વગેરેનો ઉપયોગ રાખતાં પ્રારબ્ધકર્મ જે આપે તે સમભાવે ભોગવવું જોઈએ. કર્મપ્રકૃતિના ભોગમાં આત્માએ ભેગી છતાં અભોગ પરિણામે વર્તવું જોઈએ. પ્રકૃતિના નિયમ પ્રમાણે સંસાર ચાલ્યા કરે છે. શરીર આદિ ધર્મોમાં પ્રકૃતિની સત્તા પ્રવર્તે છે તેમાં આત્માનું સામ્રાજ્ય નથી છતાં અહંમત્વની કલ્પના કરવી તે ભ્રમણા છે. શરીર છતાં અશરીરી પરિણામે વર્તાય એજ અવનુક્રમ સમ્બંધવદશા. શરીર મન વાણીના ધર્મોમાં પ્રકૃતિત્વ છે તેમાં આત્મા પોતે આત્મભાવે વર્તે એજ બ્રહ્મભાવની પ્રાપ્તિ છે. પ્રકૃતિમાં આત્મા નથી. આત્મામાં પ્રકૃતિ નથી. પ્રકૃતિ જડ છે તેમાં ચૈતન્ય બ્રહ્મ નથી છતાં જડ પર ચૈતન્યની અલિપ્ત સત્તા વર્તે છે એવું આંતરમાં અનુભવી આત્માપેક્ષાએ આત્મામાં વર્તવું એજ જ્ઞાનયોગીની આહિંસા દશાની ઉચ્ચ શ્રેણિ પર સદા ક્રમે ક્રમે આરોહતા રહેવું. બાબુ ચંદુલાલ શાંતિ વગેરેને ધર્મ લાભ.

इत्येवं ॐ शान्ति ३

સંવત ૧૯૭૪ આસો સુદ ૮.

મુ. વિભાવુર. લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુખ્યાઈ તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરૂ ભકિતકારક સુશ્રાવક શા. વીરચંદ્રભાઈ કૃષ્ણાજી તથા ચંદુલાલ ભાઈ ભોગીલાલ શાંતિ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ.

વિ. તમોએ મોકલેવી સર્વ દવાઓ પહોંચી છે તે જાણશો. કૈાલ-વડા ગેરીતા પામોલ ગવાડા તરફ સાત આઠ દિવસ વિહાર કરી ઉપદેશ આપવા જવાનું થયું હતું. પોષ શુદ્ધિ અગિઆરસ સુધી વા

(૭૩)

બારસ સુખી રહી કોલવડે વિશ વર્ષથી પ્રતિમાજી બેસતાં નહોતાં તેથી તેમની પ્રતિષ્ઠા કરાવવા સંઘના આગ્રહથી જવું પડશે ધર્મસાધન કરશે. ધર્મકાર્ય લખશે. લલ્લુભાઈ ત્યાં આવ્યા હશે તેમને ધર્મલાભ.

ૐ શાન્તિ: ૩

મુ. વાસદ. લે. બુદ્ધિસાગર
મહા વદિ ૧૨

શ્રી મુંબાઈ તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરૂ ભક્તિકારક સુશ્રા-
વક વીરચંદભાઈ કૃષ્ણજી તથા આણું વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ.

વિશેષ—મહા વદિ આઠમના રોજ વાસદ અવાયું છે પરંતુ જમણા અંગુઠાના પગ પાસે ધોરીનસ પર પાકવાથી (ગુમડા જેવું થતાં) નડી ચલાવાથી વિકાર બંધ થયો છે. હજી રૂઠ આવી નથી તેથી કયાં સુખી અહીં રહેવાશે તેનું નક્કી નથી. બે ત્રણ દિવસમાં સાફ થતા વિકાર થાય વા વિશેષ દિવસ થાય તેનું નક્કી કહેવાય નહીં. બને તે ખરું કવા ચાલે છે. ચિંતા કરવા જેવું નથી ફક્ત ધોરીનસપર પાકવાથી ચાલવામાં અડચણ આવે છે.

કર્મનો ધાર્યો મનસુબો ભાઈ
પ્રહ્લાથી નહિં ફરે, કર્મને કરવું હોય તેમ કરે.

એવું થયું છે. ધર્મસાધન કરશે. મનનું ધાર્યું મનમાં રહી
બચ છે. જે ચેતશે તે સુખી થશે ધર્મ કાર્ય લખશે.

ૐ શાન્તિ: ૩

(૭૪)

સુ. પાદરા. લેખક બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુંબાઈ તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરુ ભક્તિકારક સુશ્રાવક વીરચંદ્રભાઈ કૃષ્ણાજી ચોગ્ય ધર્મલાલ. વિ. વકીલ શા. મોહનલાલ-ભાઈની શ્રદ્ધાભક્તિ અહીં વર્ષા ચોમાસુ કરાવશે એમ લાગે છે. તમને આવવા પત્ર લખ્યો હતો પરંતુ હાલ તમે એવી સ્થિતિમાં છો કે પોતાનેજ પણ ભાગ્યે યાદ કરી શકો તેમ યો. તમને લક્ષ્મી માયા ંહાલી લાગે છે. પરંતુ અંતરની લક્ષ્મી માટે બાહ્ય લોકાદિ સંજ્ઞાથી વખત પણ કાઢી શકો નહીં એમ તમરી હાલની દશા છે. તમે કામને માટે લખો છો પરંતુ રૂબરૂમાં આવ્યા હોત તો કામની યાદી આવે છે? પત્રુનું કામ પત્રથી થાય છે અને મુખનું કામ મુખથી થાય છે અને આત્માનું કામ આત્માથી થાય છે એ કયાં તમે બાહ્ય વ્યવહારના વિવેકી નાણી ન શકો? મંડલનું કામ મંડલના હિસાબની ચોખવટ થયે થવાનું છે એમ નક્કી કર્યા બાદ હવે તો તે થયા પછી થશે એમ વકીલજીનું કહેવું છે. તમે પોતેજ મંડલરૂપ છો. ઉપશમ અને ક્ષયોપશમ ભાવે અંતરમાં મંડલ ભરો કે જેથી બાહ્ય મંડલની ઉપાધિમાં નિર્લેપ રહી શકાય. વડોદરા વગેરે શહેરની કીર્તિ કરતાં ગરીબ ભક્તની ભક્તિમાં આનંદ અનુભવાય છે. બાહ્યની કીર્તિ પ્રતિષ્ઠા મહત્તા ખરેખર નાકના મેલ કરતાં વિશેષ નથી. તેથી હવે તેમાં શું વિશેષ છે? લોકસંજ્ઞા કીર્તિસંજ્ઞા વગેરે વાસનાઓ છે તે આત્મા નથી તેથી તેમાં આસક્ત થવાની જરૂર નથી. આત્મભાવે જે થાય છે તે અનંત સુખની ઘેન આપે છે. માયાથી ભિન્ન આત્માનું ધ્યાન ધરો.

ભાઈ લોગીલાલને તથા શાંતિ વગેરેને ધર્મલાલ. ચંદુલાલ પાલીતાણે ગયો છે પણ મળ્યો નથી. તમારા પુત્રોને તત્ત્વજ્ઞાન અપાયું નથી. અંતરમાં જ્ઞાન પરિણમે એ માટે તીર્થયાત્રા નવાણું કરો છો તો જંગમ નવાણું નિરૂપાધિપણે કરી અંતરમાં પરિણમાવો.

(૭૫)

મુ. પાદરા. લેખક બુદ્ધિસાગર.

સુશ્રાવક વીરચંદલાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ. તમો લોભ ઘણો છે એમ કહેા છેા પણ તેને આત્મામાં પરિણુમાવેા તેા એ લોભ તે મોક્ષદાતા બની શકે. લોભ એ સારા માટે ધાય એવી રીતે તનાથી કામ લેવું જોઈએ. આત્મા એ ઘીર છે અને સ્મૃતિએ સમરત છે. તે બનેના બાહ્ય સ્વરૂપ કરતાં અન્તરત્વું આત્મિક સ્વરૂપ અતિ સમણીય છે. આત્મારૂપ વીર છે તે શુદ્ધ સ્મૃતિ સંબંધે ગુણુ સ્થાનકેા પર આરોહે છે તેથી બાહ્ય શરીરમાં બનેતું અસ્તિત્વ ક્રકત ન માની લેતાં આત્મામાં ઉંડા ઉતરી તેની સમણીયતા દેખેા. આત્મા વીર છે. વીરપણું પ્રકટાવવું જોઈએ અને ત્યાં શુદ્ધ સ્મૃતિ વડે અંતરની જ્ઞાનાદિ ગુણુની પ્રજા પ્રકટ કરવી જોઈએ અને તેવી બાબતનો લોભ યા તે લગતી રૂચિ જેમ વધશે તેમ બાહ્ય વસ્તુ-ઓમાં લોભત્વું અસ્તિત્વ દેખાશે નહીં. ચામડી રૂપ રંગમાં આત્માતું સુખ નથી. ધનમાં આત્મા નથી. આત્મા વિના એ સર્વમાં એન પડે નહીં. આત્મા વિના શરીર પણુ મડદું થઈ જાય તેથી તે પણુ ગમે નહીં માટે પ્રિય આત્મા છે એવેા ખાસ અનુભવ થવેા જોઈએ. તેની અંતરમાં ભાવના સતત ભાવવી જોઈએ.

અનંત શક્તિનો સ્વામી આત્મા છે. માટે હિંમત હારવી નહીં. મોક્ષલક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરતાં કાયા બે ઘડીની જરૂર છેવટે છે. માટે એતો અને અત્મપ્રેમી બનેા. આગળ વહો.

મુકામ પાદરા. લે. બુદ્ધિસાગર

શ્રદ્ધાદિ ગુણુલંકૃત સુશ્રાવક શા વીરચંદલાઈ કૃષ્ણાજી યોગ્ય ધર્મલાભ. આત્માની એક સરખી શુદ્ધ ભાવનાનો પ્રવાહ વહેવરાવશે પુસ્તકેા થકી જે જ્ઞાન મળે છે તે શ્રવણુ કરતાં વિશેષ ઉપકારી થતું નથી. અગ્નિ થકી અગ્નિ પ્રકટે છે. જ્ઞાની સાધુઓના હૃદયની પાસમાં હરરોજ રહેવાની જરૂર છે. એક વા બે માસ રહ્યા વિના પાંચ છ

(૭૬)

દિવસ માટે રહેવા આવતાં એક દિવસની બાહ્ય સ્થિરતા થાય, પરંતુ તેથી આત્મામાં આત્મા પોતાનું પરિણમન અનુભવી શકે નહીં. માટે લાંબા વખત સુધી વ્યવસ્થા કરી રહેવું જોઈએ. મન ઇન્દ્રિયોની સાથે મન પરિણમેલું છે તેને આત્માભિમુખ કરતાં દેહ આદિને પણ ખ્યાલ ન રહે એવો અસુક વખત સુધીનો અકુલવ થવો જોઈએ. આખી દુનિયાના સર્વ જીવો પોતાના નામનું રટણ કરે એવી કદાપિ દશા બને તો પણ તેથી આત્મામાં લીન થયા વિના સાચી શાંતિ મળવાની નથી. આત્માની ખુમારીને રસ જો હૃદયમાં વહેતો અંધ થાય તો કેટલેક દિવસે આત્મા શુષ્ક બની જાય અને તેથી બીજા લવમાં બાંધતું કરેલું લોગવેલું અપમાં આવે નહીં. પ્રભુને માટે સર્વને ભૂલો. સર્વ સામુ જોતાં પ્રભુ ભૂલાશે. “દેખી દેખીને એવું દેખ બેય મટે ન રહે મન એક” એવું અનુભવો.

એક થયાં બાદ પર્યાયથી અનેક થાયો પણ બાહ્ય ભાવથી નહીં. તમારી પત્નીને પણ આત્મપ્રભુનો સક્ષાત્કાર કરવાનો ઓધ આપો. રૂપ રંગનો મોહ સ્વપ્નમાં પણ રહે નહીં એવી દશા માટે જીવતા છતાં મરીને પાછા જીવતા બનો એવું આત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરો. તીવ્ર પ્રેમ અને અભ્યાસની લગની લાગવી જોઈએ.

મુકામ વિજયપુર. લેખક બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુંબાઈ તત્ત્વ શ્રદ્ધાવંત, દયાવંત, દેવગુરૂ ભક્તિકારક મુશ્રાવક શા. વીરચંદ્રભાઈ કૃષ્ણજી તથા ભાઈ ભોગીલાલ શાંતિલાલ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ. વિશેષ તમરો પત્ર પહોંચ્યો. લાલાંતરાય કર્મની જાનણો અણધારી મળેથી જે મુંબા-મણ થાય છે તે મોહ છે અને એવા પ્રસંગો આવે છે તે અંતરનું જ્ઞાનબળ જ્યારે મોહના એક વિચારને પણ ન રહેવા દે ત્યારે જ્ઞાનત્વ પ્રગટેલું અંશે અંશે અનુભવવું. આત્માને જેટલી કંબુસાઈ

(૭૭)

છે તેટલા અંતરયો ઉદ્ધયમાં આવતા રહે છે. વિજકે જ્ઞાનકે મોતિ પ્રોહલે સો પાહજે. એવો ઉપદેશ તીવ્ર ઉપયોગ રાખવાનું કહે છે. શુભાશુભ સંયોગોની વચ્ચે ઉભા રહીને શુભાશુભ સંયોગોની કલ્પનાનો નાશ કરી અંતરમાં શુભાશુભપણું ન વેદવું એવું આત્મ-બળ કારવ્યા વિના આત્મા કાંદે પરમાત્મા બની શકતો નથી. આત્મબળથી પરબ્રહ્મરૂપે પોતાનું પ્રગટ કરાય છે. પદાર્થોના દાસ બનવું એટલે જડ બનવું. આત્મભાવે મરવું અને જડભાવે જીવવું એજ જન્મમરણનું કારણ છે. જડોના પૂજકો અને ચેતનોના પૂજકો એ બન્નેમાં કૈાણ ઉત્તમ છે? જડ પૂજકો કરતાં ચેતન પૂજકો અનંત ગુણા ઉત્તમ છે. જડોના આહકો બનવું પણ ચેતન્ય પ્રેમી થવું એ બ્રહ્મરથ ધર્મ કર્તવ્ય છે. જડની દૃષ્ટિએ સર્વત્ર જડપણું ભાસે છે અને ચેતન્યની દૃષ્ટિએ સર્વત્ર ચેતન્યત્વ ભાસે છે. જડાદ્વૈત દૃષ્ટિ એ જડવાદની ઉત્પત્તિ છે. આત્મવાદી થવું અને શ્રી મહાવીર પ્રભુનો આત્મપ્રેમવાદ પ્રગટાવવો એ સમ્યક્ત્વ વધારક જૈનોનું કર્તવ્ય છે. જડ વસ્તુઓના સાગરમાં તરો પણ તેની નીચે આસક્તિથી ન રહો. નિરાસક્તિથી સર્વ વિશ્વના પદાર્થોમાં મનાયલું અંધત્વ અંધ હેતુત્વ ઉડી જાય છે. જેના માટે જન્મ્યા છો તેને આરાધો અને જે સર્વને જાણો છો તે તમો પોતે છો તો નામરૂપની બ્રાન્તિથી નિરાશ ન બનો. આત્માને ઉપાસો.

“ નથી સંસારમાં શાન્તિ. ”

કવાલી.

જગતમાં સ્વપ્નવત્ રહેતાં, રહે ંહાલું નહીં કોઇ;
પલકમાં મુખ પલકમાં દુઃખ, નથી સંસારમાં શાન્તિ. ૧

નથી પ્યારી નથી પ્યાહ. કરેલી કલ્પના ખોટી;
હસો તો શું ? રૂવો તો શું ? નથી સંસારમાં શાન્તિ, ૨

(૭૮)

મળેલા મેળ કયાં સુધી, લખેલા લેખ કયાં સુધી; ધરેલો દેહ કયાં સુધી, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૩
રૂએ કેને જીએ કેને, તણ દે બ્રાન્તિ મનમાંની; હવે તો માર્ગ પકડી લે, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૪
મઝા નાંહ મોજ માર્યાથી, હવે તો જોઈ લે સાચું; જલું પડશે ઉઘાડે હસ્ત, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૫
કળાઓ કેળવે કોડી, ભણે ભ.ષા કરોડો પણ; કરી લે જ્ઞાન જીન ભાજ્યું, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૬
ઉઘાડું દ્વાર મુક્તિનું, કરી લે યોગ્યતા પૂરી; તણ મમતા ધરી લે સત્ય, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૭
ચપળતા ચિત્તની ત્યાગી, ગુરૂ આજ્ઞા ધરી શિરપર; કરી લે કાર્ય પોતાનું, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૮
અરે નહિ હાર નરભવને, ધરી લે સદ્ગુણો પ્રેમ; નકારી વાત છોડી દે, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૯
ગઈ માતા ગઈ પત્ની, અરે એ માર્ગ છેવટનો; સમજ સમજી હવે તો ઝટ, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૧૦
મળ્યા તે સર્વ જીવાના, મળે તેનું સદા એલું; ખરો મહાવીરનો ધર્મજ, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૧૧
મનન કર જ્ઞાનિના ગ્રન્થો, વખત પાછો નહીં આવે; તણ આજસ થજે જાગ્રત, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૧૨
રૂએ તો માનજે મીઠું, લખેલું સર્વ કૃષ્ણાએ; રૂએ તો ધારજે મનમાં, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૧૩
લખ્યો આ પત્ર ચંદુલાલ, વિચારી ધર્મ આદરજે; પ્રસંગે યોધ દેવાયો, નથી સંસારમાં શાન્તિ.	૧૪
બણાં કર્મો વિલય કરવા, હૃદમમાં ધાર નિશ્ચયને; બુદ્ધિ સન્તના ચરણે, સદા સંસારમાં શાન્તિ.	૧૫

૧૯૧૭ ચૈત્ર વદી ૧૧

લાલભાગમાં પાંજરાપોળ-મુંબાઇ.

(૭૯)

મુ. પાદરા. લેખક બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મુ'બાઈ તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવશુર ભક્તિકારક સુશ્રાવક વીરચંદલાઈ કૃષ્ણાજી યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિશેષ તમારો પત્ર આંચો, વાંચી સમાચાર જાણ્યા. વિ. હાલ અત્ર દ્રવ્યાનુયોગ અને અધ્યાત્મજ્ઞાન સંબંધી ઉપદેશ અપાય છે. અને તો દિવાળી પહેલાં દશબાર દિવસ સુધી રહો એવી વ્યવસ્થાથી આવશે. શ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર સંબંધી પ્રસ્તાવના હાલ રચાય છે. થોડા દિવસમાં પૂર્ણ થશે કળિયુગમાં આત્મબળ પ્રાપ્ત કરીને આત્મોપયોગ ધારી શકાય છે. સ્વાશ્રયી બની ઉપાદાન કારણ ઉપર લક્ષ્ય વારંવાર આપવાથી અને તેમાં તન્મય થવાથી આત્મશુદ્ધોપયોગ તરફ ગમન કરાય છે. આત્મામાં જે વખતે મન રહે છે તે વખતે અપેક્ષાએ આત્મમુક્તિ છે. મનને શુભમાં ધારો વા અશુભમાં ધારો એ પોતાના આત્મા ઉપર આધાર રાખે છે. અશુભમાંથી મન શુભ પરિણામમાં લાવવું અને શુભ પરિણામમાં યાને શુદ્ધોપયોગમાં લેઈ જવું એજ મોક્ષ માર્ગ ક્રમ છે. શુભશુભપણું ન્યારે જડ પદાર્થોમાં ભાસતું નથી ત્યારે શુભશુભ પરિણામ ઉત્પન્ન થતા હોય છે તેનો નાશ થાય છે. બાહ્ય પદાર્થોમાં શુભાશુભ કલ્પનાએ અમુક સંયોગોને લેઈને છે તેથી સંયોગોની ક્ષણિકતા એ તે પણ ક્ષણિક કરે છે. પછી બાકી રહ્યો એક આત્મા તે શુભ અશુભ પરિણામથી ન્યારો છે અર્થાત તેનો ઉપયોગ શુદ્ધોપયોગ તરીકે પરિભાષાએ કરેલાય છે. આત્માના શુદ્ધોપયોગમાં જે કાળ જાય છે તે આત્મજીવન છે, બાકી જડ જીવન છે. ઇન્દ્ર ચંદ્ર ચક્રવર્તિ પણ જડ જીવનથી સુખી નથી. તો આત્માનું અનંત સુખ પ્રાપ્ત કરવા માટે જે સમગ્રી મળી છે તેનું આલંબન લેઈ આત્મામાં ઉંડા ઉતરી તેના સુખની ખુમારી અનુભવવી જોઈએ. શુદ્ધોપયોગમાં રહી પ્રારબ્ધ જીવને બાહ્યથી જીવતાં છતાં પણ અમર દશા લોગવવામાં ક્ષણમાત્ર પણ પ્રમાદ ન કરવો જોઈએ. ગૃહાવાસમાં આત્માની

(૮૦)

તરફ લક્ષ્ય રાખવું. બાહ્ય સર્વ પ્રવૃત્તિયો કરતાં છતાં પણ તેને ભૂલવો નહીં.

રજની થોડી વેષ ઝાઝા, આયુ એળે ન ગમાવરે;
ફરી ફરીને નહિ મળે જીવ, ધર્મ કરણુનો દાવરે.

બાહ્ય પુદ્ગલોમાં જે શુભ અશુભ ભાવ પરિણામ ન વર્તે તેો જડ જગત્થી આત્માને કેઈ જાતનું બંધન નથી. એ દશા ગમે તેવા આત્મભોગે પ્રાપ્ત કરવાનો નિશ્ચય કરો. અન્ય ભવમાં પાછી આવી સામગ્રી પ્રાપ્ત થવી દુર્લભ છે. ગયો વખત પાછો આવનાર નથી. જેનામાં સુખ અનંત છે તેની પ્રાર્થના કરો અને મનને તેમાં લય કરી દો. શું કરવા જ્યાં સુખ નથી ત્યાં હજી વિશ્વાસ આશાથી જીવો છો ? કબરો અને સ્મશાનો તરફ જીવો એટલે તેઓ તમને આત્મસુખની દિશા દેખાડશે. મોહ અર્થાત્ પ્રેમ કરો તો આત્મપર કરો કે જેથી મોહને અંત થાય. જે દશ્ય પુદ્ગલો તરફ મોહ કરો છો તેમાં પણ ઉંડા ઉતરશો તો તેમાં પણ આત્મા તરફ જવાનો માર્ગ ખૂલશે.

બાહ્ય પરિણતીએ ગુણઠ.ણે ચઢવું તે તો જડના ભામા;
સંયમ શ્રેણિ શિખરે પહોંચાડે, અન્તરંગ પરિણામરે લોકો.
લોળવાં આતમ ભૂલો ॥

શુભાશુભ પરિણતિ છે તે બાહ્ય પરિણતિ છે અને આત્માના શુદ્ધ પરિણામ છે તે અન્તરંગ પરિણામ છે. આત્મપરિણામે જ્ઞાન દર્શન આરિત્ર છે અને તે નિશ્ચયથી છે. અન્તરના ઉપયોગે રહીને બાહ્યમાં પ્રારબ્ધયે.જે સાક્ષીભૂત થઈને પ્રવર્તવું એ મહાવીરના ભક્ત મહાવીર પુરૂષનું કામ છે. બાહ્ય વૃત્તિઓને ઉપશમાવવી. તેનો ક્ષયોપશમ કરવો અને છેવટે તેનો સર્વથા ક્ષય કરીને આત્માનું પૂર્ણ શુદ્ધ જ્ઞાન પ્રગટાવીને જીવનમુક્ત થવા લક્ષ્ય દેતાં બાહ્ય આયુષ્યની સફળતા છે, જેને જીવો ત્યાં આત્મા જીવો. જે

(૮૧)

વિચારો ત્યાં આત્માને વિચારો. સર્વ ઇન્દ્રિયોનો વ્યાપાર પણ આત્માની પ્રાપ્તિ માટે થવો જોઈએ. ઔદયિક ભાવમાં આત્મભાવે ન પરિણમવું એ આત્મજીવન છે તે જીવને જીવીને આત્મારૂપ વીરમાં ચંદ્રમા સમાન એવા પરમાત્માનું પદ પ્રાપ્ત કરો. ॐ અર્હે શાન્તિઃ ૩ સં. ૧૯૭૫ શ્રા. સુ. ૧૫ પાદરા.

મુ. વિજાપુર લેખક બુદ્ધિસાગર.
સં. ૧૯૭૭. ભાદરવા સુદી ૭.

શ્રી મુખાઈ તત્ર સુશ્રાવક ભાઈ મોહનલાલ નગીનદાસ ભાંખરીઆ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ તમારો સાંવત્સરીક ક્ષમાપન પત્ર વાંચી આનંદ થયો છે તે પ્રમાણે ક્ષમાપના વાંચશો. ક્ષમાપના એજ મોક્ષનું ફળ છે. ક્ષમા વિના આત્મ શક્તિ પ્રાપ્ત થતી નથી. ક્ષમાથી આત્માના અનેક ગુણો પ્રકટે છે આત્મોપયોગ રાખો અને વ્યવહારમાં વર્તો એજ આજ્ઞા.

ભાઈ અમથાલાલ, ચંદુલાલ, ચીમનલાલ તથા પોપટલાલ તથા પુનમચંદ ગાંધીને ધર્મ લાભ. ધર્મ સાધન કરશો. ધર્મ કાર્ય લખશો.

ॐ શાન્તિ ૩:

મુ. વિજાપુર. લેખક બુદ્ધિસાગર.
સં. ૧૯૭૬ કારતક સુદી ૧

શ્રી મુખાઈ મધ્યે દેવગુરુભક્તિકારક સુશ્રાવક ભાંખરીઆ મોહનલાલ નગીનદાસ તથા ભાઈ અમથાલાલ, મણીલાલ, ચંદુલાલ, ચીમનલાલ તથા પોપટલાલ નગીનદાસ યોગ્ય ધર્મલાલ.

સં. ૧૯૮૦ નું બેસતું વર્ષ તમને ભાગ્યશાળી નિવડી શાશન દેવતા તમોને સ્હાય કરો. અધ્યાત્મીક યથોનો હમેશાં એકેક કલાક વાંચન કરવામાં આ નવા વર્ષથી નિશ્ચીત કરશો. કર્મયોગ જીજ્ઞ

(૮૨)

મનન કરી વાંચશો. શરીરની આરોગ્યતા જાળવશો. કહ્યા પ્રમાણે વર્તો અને જહાદુર બનો. આત્મસમાધીમાં અત્ર આનંદ વર્ત્યા કરે છે. તમોએ ઠવણી મોકલી તે પહોંચ્યો છે. હાલ એજ ધર્મ સાધન કરશો. ધર્મકાર્ય લખશો. ઝવેરી મોતીલાલ નાનચંદ તથા શેઠ ડાહ્યાભાઈ શેલાભાઈને ધર્મલાલ.

इत्येव ॐ अहं महावीर शान्ति ३

સુ. પેથાપુર લેખક બુદ્ધિસાગર.

સં. ૧૯૮૦ દિવાળી દિવસાતિ.

શ્રી મુંબાઈ તત્ર શ્રદ્ધાવંત દયાવંત દેવગુરૂ ભક્તિકારક સુશ્રાવક લાઇ મોહનલાસ નગીનદાસ ભાંખરીઆ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. તમારો પત્ર આવ્યો. પેટમાં ડુખે છે અને ઓપરેશન કરાવવા લખ્યું તે જાણ્યું છે. મ્હારો તો એવો મત છે કે તમે મહેસાણે આવો. અને દેશી સારા અનુભવી વૈદની ઠવા કરો. ગભરાશો નહિં. સમલાવે આત્મોપયોગમાં રહેશો. જન્મ મરણનો ભય રાખવો નહિં. ગાંધી વીગેરે એ ઓપરેશન કરાવ્યાં છે. તેથી ચિંતા ન કરવી. દરરોજના સમાચાર લખાવશો. આત્માના નિર્ભય સ્વરૂપમાં રમવું. મનમાં સારા વિચારો કરશો. પોતાના સુધ્ધાત્મ સ્વરૂપની ભાવના રાખશો. એક ક્ષણ માત્ર પણ પ્રભુનું કરેલું સ્મરણ ખરેખર અનંત ભવના કર્મનો નાસ કરે છે. માટે નિર્ભય થઈને વર્તો અને ભયને દેશવટો આપી આત્માના આનંદમાં વર્તશો. મહેસાણેથી લાઇ ચંદુલાલ આવ્યા હતા તેમને તમારી સ્થિતિ વિશેષ માંદગીવાળી છે એમ મેં કહ્યું હતું. લાઇ અમથાલાલ, મણીલાલ, ચીમનલાલ તથા પોપટલાલને ધર્મલાલ. ધર્મ સાધન કરશો. ધર્મ કાર્ય લખશો.

इत्येवं ॐ अहं महावीर शान्ति: ३

(૮૩)

મુ. પ્રાંતિજ. ક્ષેપક બુદ્ધિસાગર.

સં. ૧૯૮૦ ચૈત્ર સુદી ૫

શ્રી મહેસ.ણા તત્ર દેવગુરૂલકિતકારક કાર્યપ્રવીણ પ્રિયશિષ્ય
લાંખરીઆ મોહનલાલ નગીનદાસ તથા ચંદુલાલ, ચીમનશાલ તથા
પોપટલાલ નગીનદાસ વી. યોગ્ય ધર્મલાભ. પત્રો પહોંચ્યા છે.

વિ. આત્માને અનુભવ કરવા માટે આત્મામાં ઉંડા ઉતરવું
અને શબ્દરૂપ વર્ણુ ગંધ રસ સ્પર્શથી શુભ અશુભ કલ્પના ટાળી
નામ વી. સ્ત્રીઓના રૂપ દેખી સંકલ્પ વીકલ્પ ન થાય. જડ પદાર્થોના
રૂપોમાં સુખ બુદ્ધિ ન પ્રગટે ત્યારે સમજવું કે આત્માના સનમુખ
થયો છે અને આત્મસુખ ભોગવવાની તૈયારી કરે છે. આત્માના
સુખનો આત્માને અનુભવ આવે છે ત્યારે સ્ત્રી ભોગમાં સ્ત્રી ભેગની
બુદ્ધી રહેતી નથી અને પુરૂષ વેદ નીષ્ક્રમ કરાય છે અને પછીથી
પુરૂષ વેદથી બંધાતાં કર્મ બંધાતાં નથી. શુભાશુભ કલ્પના ટાળી
જવાની સાથે શુભાશુભ કર્મ બંધાતાં નથી. આત્માના સુખને
અનુભવ અને આત્માનું જ્ઞાન આવ્યા પછી આત્મા નિર્ભય થઈ
બલ્ય છે તેને પછી જગતમાં કાંઈ પ્રાપ્ત કરવાનું બાકી રહેતું નથી.
પાંચ ઈન્દ્રીઓ પોતપોતાનું કામ કરે તે પછુ તેમાં સુખની બુદ્ધીના
રહે અને સાક્ષીભાવ રહે ત્યારે સમજવું કે આત્મા અંતરઆત્મા
થયો છે. આત્મા આત્માને પોતાના સ્વરૂપે અનુભવે અને બાણે તે
શુદ્ધોપયોગ છે. આંખો મીચીને અંતરમાં દ્રષ્ટીવાળી અસંખ્યાત
પ્રદેશમય હું છું તથા હું ભારે તથા હલકો તથા રૂપી નથી ‘સ્પર્શ’
નથી’ ગંધ તથા રૂપ નથી ‘નિત્ય છું’ નિરાકાર છું ‘અવિનાશી છું’
અખંડ છું ‘જ્યોતિમય છું’ સર્વ દેહથી ભીન્ન છું એમ પોતાનું
શુદ્ધ સ્વરૂપ ચીંતવવું. સર્વ પ્રકારના બાહ્ય પદાર્થો દેખું છું ‘અહું’
છું’ ભોગવું છું તેમાં રૂકત સાક્ષીભૂત છું. છતાં પ્રારબ્ધ કર્મથી
તેઓના સમંધમાં આવું છું પરંતુ જડરૂપ નથી. બાહ્યકર્તા હતાં
ભોક્તા વ્યવહારથી છું પણ નિશ્ચયથી નથી. જડ પદાર્થોના રસથી
જે ભોગ આવે તેના કરતાં મહારા આત્મામાં અનંત ધણો રસ

(૮૪)

વધારે છે, માટે મારે જડ પદાર્થોથી સુખની બુદ્ધી ધારણ કરી શકાયજ નહિં. જડ ભોગોથી જે શાતાવેદનીય ભોગવાય છે તેના કરતાં આત્માતું સુખ ન્યાઈ છે, અને અનંત ઘણું છે એવો નિશ્ચય આત્માનો અનુભવથી થાય છે ત્યારેજ આત્મા મોક્ષ પામે છે અને એવા નિશ્ચયવાળાને અહિંયાંજ મોક્ષ છે. અને અહિંયાંજ મોક્ષના સુખની વાનગી ભોગવે છે. આત્માનો આનંદ પ્રગટે છે ત્યારે ત્રણ ભુવનમાં સમાય નહિં તેવો ભાગે છે. આત્મા આત્માને દબાવે છે અને આત્માજ આત્માની સાધના કરે છે. સાધક પણ આત્મા છે. સીદ્ધ પણ આત્મા થાય છે આત્માતું સ્વરૂપ તે સાધ્ય છે તેને અંતરમાં દ્રષ્ટીવાળીને અનુભવવો ભેદઅં. ધર્મ સાધન કરશો. ધર્મ કાર્ય લખશો.

તમારા ભાઈ અમથાલાલ તથા મણીલાલ, હાલાભાઈ, તથા પુનમચંદ ગાંધી તથા બુલાખીદાસ વીગેરેને ધર્મલાલ.

इत्येवं ॐ अर्हं महावीर शान्ति ३

સુ૦ ગોધાવી. લેખક બુદ્ધિસાગર.

સંવત ૧૯૮૦ જેઠ સુદી ૧૫.

શ્રી સુંબાઈ તત્ર શ્રાદ્ધાદિ ગુણાલંકૃત ભાઈ મોહનલાલ નગીનદાસ ભાંખરીઆ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. તમારું કવર મધ્યુ. ગોળીઆ મોકલવા સંખંધી લખ્યું તે બહુયું તથા મારા શરીર માટે હાં. કુપરનો મત લખ્યો તે બહુયો. શરીરનો ભરૂંસો નથી. જેટલું ચેતાય છે તેટલું ચેતીએ છીએ. આવતી કાલે મૃત્યુ આવે તહોયે આત્મા અને મૃત્યુતું સ્વરૂપ બહુયાથી નિર્ભય દશા વર્તે છે. આત્મ શાંતિ વર્તે છે. હું તેો પરવારીને ક્યારનોએ બેઠો છું. વિશેષ ભાગે નિવૃત્તીજ છે. ધર્મ સાધન કરશો. ધર્મ કાર્ય લખશો.

(૮૫)

ભાઈ અમથાલાલ, મણીલાલ, ચંદુલાલ, ચીમનલાલ તથા પોપટલાલને ધર્મલાલ.

ૐ અહિં મહાવીર શાન્તિ: ૩

ૐ નમોઽર્હતે

મુ. પ્રાંતીજ. લેખક બુદ્ધિસાગર.

શ્રી મહેસાણા મધ્યે શ્રદ્ધાળુ દયાળુ દેવગુરુ ભક્તિકારક પુણ્ય પ્રભાવક વિનયવંત સુશ્રાવક ભાંખરીઆ મોહનલાલ નગીનદાસ તથા ભાઈ ચંદુલાલ, ચીમનલાલ તથા શિષ્ય પોપટલાલ નગીનદાસ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. કે તમારો પત્ર પહોંચ્યો. સર્વે બીના જાણી છે. તમોને ધ્યાન ધરવાની રીત વિભવપુરમાં ગામની બહાર ઇંદિગાની જગામાં તથા જ્ઞાન મંદીરમાં પેથાપુર રૂઢન ચેતરે અને મહેસાણામાં હેડકવાર્ટરની પાછલ તથા મહુડીમાં કોટારકળનાં કોતરો તથા ત્યાંના ઉપાશ્રયમાં જણાવી હતી તે પ્રમાણે ધ્યાન ધરતા હશે અને તે ક્રિયા ચાલુ રાખશે કે જેથી આત્માનું શ્રેય થાય. ધ્યાન ધરતી વખતે પોતાનું નામ તથા જાત તથા લીંગ તથા આકૃતિ બુલી જવી. સર્વે શુભાશુભ વિચારો આવતા અંધ કરવા હું આત્મા છું એવો વિચાર દ્રઢ કરવો. આનંદ અને જ્ઞાન તેજ માફ રૂપ છે એવા વિચારમાં લીન થઈ બીજા વિચારોને હટાવી દેવા અને પોતાના સ્વરૂપની યાદી કરવી. દુનીયા સાથે હું કોઈ પણ સંબંધવાળો નથી. આજ સુધી કલ્પાએકા સર્વ સંબંધ બ્રાંતિ રૂપ છે. એવો દ્રઢ નિશ્ચય કરી નાખવો પોતાનું નામ અને રૂપ ત્રીજા પુરૂષની પેઠે જોવું સર્વમાં હું સાક્ષી રૂપ છું. નામ અને મોહના રૂપના વિકલ્પ ન થવા જોઈએ. કીર્તી અને અપકીર્તી મરી જવી જોઈએ. પોતાના રૂપે જે બહારથી માન્યા હોય તે રૂપે મરી જવું આત્માના સ્વરૂપમાં લીન થઈ જવું. શયતાનને મનમાં પેસવા ના દેવો. એક કલાક અગર બે કલાક એવી

(૮૬)

રીતે ધ્યાન ધરવું કે આપણે દુનીયામાં હોઈએજ નહિ. એકલા આત્મારૂપે હોઈ શકીએ એવીરીતે દરરોજ એક બે કલાક અભ્યાસ કરવો. શ્રી વીતરાગ ધર્મની આરાધના કરશો. પ્રમાદમાં સમય ન સુમાવતાં આત્માનો આનંદ પ્રાપ્ત કરવા પ્રયત્ન કરવો. જાગૃત ધર્મને ધાર્મિક કાર્યોમાં લક્ષ આપશો. એજ

અમથાલાલ, મણીલાલ, શેઠ ડાહ્યાભાઈ, પુનમચંદ ગાંધી, કેશવલાલ, કુલચંદ, યુલાખીદાસ વીગેરે સર્વને ધર્મલાલ.

ૐ શાંતિ: શાંતિ શાંતિ:

વિ. સં. ૧૯૮૦ પોષ વદી ૨
મુકામ પ્રાંતીજ. લેખક બુદ્ધિસાગર.

શ્રી સુરત પ્રિય શિષ્ય જયંતીલાલ ઉત્સવલાલ યોગ્ય ધર્મલાલ. તમારી તરફથી લગ્ન પત્રિકા મળી, તમારી નવી જીવંતી પોષ. વદી ૫ થી શરૂ થશે, તમારો અદ્વયર્થનો જળહળતો અગ્નિરથ; નિજ આશ્રમને છેલ્લે વિરામ-સ્થાને સહેજ ઉભો રહે તે સમયે. સૌભાગ્યાકાંક્ષી સહચરીને પ્રેમપૂર્વક નૂતન સ્વરૂપ પામેલા રથમાં; લઈ ગ્રહસ્થાશ્રમને માર્ગે જીવન-યાત્રાના ઉર્ધ્વકેમમાં સાનંદ આગળ વધશો. સૂર્ય ચંદ્ર સમા તમે ઉભય, સંસારરૂપી અવનિતુ; રક્ષણ કરી, સંસારને દિપાવી, સ્વદ્રષ્ટાંતે અન્ય સંસારને પ્રપુલ્ક કરશો મન વાણી અને કાયાના યોગ વડે પ્રભુના ચવિત્ર માર્ગમાં આરોહીને સહચરીને સ્વજીવનના ઐક્યે પ્રભુદ્વારમાં પ્રવેશાવશો. ખન્નેનું સુંખદુઃખમાં આત્મૈક્ય સદા પ્રવર્તે અને ખન્નેના હૃદયમાં શુદ્ધાનંદ પ્રભુનું પ્રાકટ્ય થાઓ. સર્વ પ્રકારની સ્થિતિમાં પરસ્પરમાં આત્મૈક્ય અને દુઃખ-સહનરૂપ તપ પ્રગટવું જોઈએ અને એવું તપ પ્રકટાવો જેથી વિપત્તિની વાદળી સરી જઈ આનંદલાભુ પ્રકાશે. પરસ્પરમાં “હુ” “તુ” નો ભેદ ન રહે અને ચામડીના રૂપરંગે સુખની બુદ્ધિ ન રહે, વ્યક્રિગત બાહ્ય-સુખની વાંચનાનો સ્વાર્થ

(૮૭)

ન રહે એવી રીતે જીવનયાત્રાનું લગ્ન તમને પરમાત્મ સાક્ષાત-
કારવાળું જણાવ્યો અને એવી પ્રવૃત્તિ થાવ્યો. દેહ અને મનનો પ્રેમ
વિશુદ્ધ થતાં શુદ્ધાત્મ પ્રેમ પરિણમ્યો. પરસ્પર ભિન્ન વિરુદ્ધ વિચાર,
મતભેદનો આત્મૈક્યમાં લય થાવ્યો, અને તેમાંથી વિચાર વિવિધતા
ના નૂતન-જીવનરસોદ્ધિમાં મગ્ન થઇને બ્રહ્મ-સાગરમાં ઝીલો.
તમારા માર્ગમાં સફળતા તારક પ્રકાશકની સહાય મળે. પરસ્પરને
કામાર્થે નહીં પણ આત્માર્થે ચાહીને આત્મરૂપે બને. જ્ઞાનદર્શન
ચારીત્રમય આંતર પવિત્ર જીવનને સત્યે બાહ્યજીવને જીવે.
इत्येवममाशिर्वादः फलदोभवन्नु.

*શ્રી કાવીઠાના ભક્ત શ્રાવકોનો ગુરૂશ્રીપરનો પત્ર.

શ્રી. જી.

શ્રી પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય નમા:

શ્રી ગુરૂચોનમા:

સ્વસ્તીશ્રી પાદરા નગરે મહાશુભસ્થાને પરમપૂજ્ય, પરમ
ઉપકારો, અનેક શુદ્ધ ગુણુ કરી બિરાજમાન, એક વિધ અસંજમના
ટાળણુદાર, દ્વિવિધ ધર્મના પ્રરૂપક, ત્રણુ તત્વના જાણુ, ચાર કષાયના
જીતનાર, પંચમહાવૃત્તના પાલણુદાર, છકાયના સંરક્ષક, સાતભય
નિવારક, આઠ મહના ટાળણુદાર, નવવિધ બ્રહ્મચર્યના પાલણુદાર,
દશવિધ યતિધર્મના પાળવા તથા પ્રરૂપવાવાળા, અગીઆર અંગના
જાણુ, બારભેદે તપસ્યાના કરણુદાર, તેર કાઠીયાના નિવારક, ચૌદ
ગુણુ સ્થાનકના જાણુ, પંદર ભેદે સિદ્ધના જાણુ, સોલ કષાયના

* નોંધ. આ ગ્રંથમાં ગુરૂશ્રીએ બીજા પર લખેલા પત્રોજ લેવા
જોઇએ પણ આ પત્ર ભક્ત શ્રાવકોએ ગુરૂશ્રીને લખેલ જતાં ભક્તિપૂર્ણ
અને બીજાઓને અનુકરણ કરવા યોગ્ય હોવાથી દાખલ કરવા યોગ્ય
ધાર્યો છે.

મા. હી.

(૮૮)

જીવક, સત્તર ભેદે સંયમના આરાધક, અઠાર સહસ્ર શિલાંગ રથના ઘોરી, કાઉસ્સગના ઓગણીશ દોષ ટાળણુહાર, વિશવસાની દયા પાલનહાર, એકવીશ પ્રકારે મિથ્યાત્વના ટાળણુહાર, આવીશ પરિસહના જીતનાર, ત્રેવીશ વિષયના ટાળનાર, ચોવીશ તિર્થંકરની આજ્ઞાના પ્રતિપાલક, પચિશ ભાવનાના ભાવિક, છવીશ સર્ગનાબ્જ, સાધુજીના સતાવીશ ગુણે કરી શોભીતા, ચંદ્રની પેરે શિતળ, સુર્યની પેરે તેજવંત, મેઝની પેરે અચળ, સમુદ્રની પેરે ગંભિર, કલ્પવૃક્ષની પેરે સુખદાયક, નહિં માયા નહિં મમતા, સર્વ પરિગ્રહના ત્યાગી, બેતાલીશ દોષ રહિત શુદ્ધ આહારના ખપી, કર્મરૂપ રોગ ટાળતને વૈદ્ય સમાન, સ્વભાવરાગી, પરભાવ ત્યાગી, આતમગુણે કરી બિરાજમાન, સ્વસમય તથા પર સમયના બજી, અધ્યાત્મ શૈલીમાં પ્રવીણ, આ પંચમકાળમાં મોટા સિંહ સમાન શુદ્ધમાર્ગના બતાવનાર, મિથ્યાત્વરૂપ પાશથી છોડાવનાર, એવા અનેક ગુણે કરી બિરાજમાન મુનિ મહારાજ શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી, શ્રી બુદ્ધિ સાગરજી મહારાજ ગુરૂ સુખ સાગરજી મહારાજ, મુનિ ન્યાય સાગરજી મહારાજ આદિ મહારાજની સદાયે ચિરંજીવી હોજો.

એતાન શ્રી કાર્તિકેથી લી. બાલ સેવકે રતનચંદ તથા જીવેરચંદ આદિ સંઘની વંદના નમસ્કાર ૧૦૦૮ વાર વાંચશોજી વિશેષ અત્રે શ્રી દેવગુરૂ—ધર્મ પસાયથી સુખ-શાતા વર્તે છે. આપની સદા સુખ શાતા ઇચ્છીએ છીએ. તેજ રીને જ્ઞાન અતિશયના પરિબળથી પ્રવર્તમાન હશે તે સેવકપર કૃપા કરી પત્ર દ્વારાએ દર્શાવશોજી. વિશેષમાં આ બાલજીવને પરમ ગુરૂમહારાજ શ્રી શ્રી શ્રી હુકમ મુનિજી મહારાજની તરફથી તેમની જ્ઞાનમય અમૃતવાણીથી શુદ્ધ ઉપદેશનો લાભ થયેલો તેહને કાળની બહુલતા માને બાળજીવને સંસારના આલંબનથી, મોહના પ્રબળથી મંદતા થયેલી, તેને આપના દેહિપ્યમાન જ્ઞાન બળથી બચત કરવા ઉપદેશેલા તે આલંબનથી કાળ નિર્ગમન થાય છે. વિશેષ હાલમાં સર્વ

(૮૯)

પર્વમાં ઉત્તમોત્તમ એવાં શ્રી પર્યુષણુ પર્વ આનંદપૂર્વક થયાં છે. તેમાં શ્રી સાંવત્સરીક પ્રતિક્રમણુ આદિ અતિચાર આલોચણુનો ભોગ એાછા પુણ્યના ભોગથી સદ્ગુણના અભાવે બની આવ્યેા નથી. પરંતુ સ્વામિભાઈએના સમિપ થયેલો, આજ દિવસ પર્યંત અવિનય આશાતના અસત્કારાદિક જે જે દોષો થયા હોય તે મનવચન કાયાએ કરી ત્રિકરણુયોગે ખમાવ્યા છે પરમગુરૂ મહારાજ પ્રત્યે આજ પર્યંત આ ખાલજીવથી જે કાંઈ અવિનય આશાતના બાણતાં અબાણતાં ત્રિકરણુ યોગેકરી આત્મ પ્રદેશથી થઈ હોય તે અથવા લખવામાં અવિનય થયેા હોય તે સર્વે અતિ અતિ નમૃતા પૂર્વક ખમાવું છું. વળી પરમ ગુરૂ સમીપ વાસી સ્વામિ ભાઈએની સાથે ત્રિવિધિ ત્રિવિધિ કરી ખમાવું છું. ને ફરીથી ન કરવાના ભાવ ધ્વંજી છું તે આપ કૃપા દષ્ટિથી સ્વિકારશોજી. વિશેષમાં આ ખાલજીવને કોઈ અંતરાયના ઉદયથી આપ મહાત્મા પુરૂષોની અતિ અતિ ઉત્તમોત્તમ આત્મદ્રવ્યની વિશુદ્ધ ન્યાયપૂર્વક સમિતિ ગુપ્તિએ સહિત નય-નિક્ષેપા યુક્ત જ્ઞાન ધારાની અમૃત તુલ્ય પ્રરૂપણુનો કર્મની બહુલતા એ અલાભ છે તે અતિ ખેદકારક છે. પરંતુ ધન્ય છે આપના સમિપવાસી અમારા સ્વામિભાઈએને જે અમૃત તુલ્ય જ્ઞાન વાણીથી ઉપદેશ ધારાની દેશનાને સ્મરણુ મનન કરી આત્માના અધ્યવસાયને ઉજવળ કરે છે. તેએને ધન્યવાદ હો. વળી ધન્ય છે તે સ્થળોને કે જ્યાં પરમ ગુરૂમહારાજ બિરાજ્યા છે. તે સ્થળના ભવિ પ્રાણીએને કૃત કૃત્યને ધન્ય છે. વળી ધન્ય છે મારા મિત્ર મંડળને જે સદ્ગુરૂ સાહેબના વિનયને વશ રહ્યા છે. વળી ધન્ય છે તે ભાઈએ તથા બાઈએને કે તેમના પુન્ય પ્રભાવથી જ્યાં સુધી મહાત્મા ગુરૂમહારાજની સ્થિતિ હશે. ત્યાં સુધી આત્મના ઉજવળ પ્રદેશથી જ્ઞાન વાણીને ગહગહી રહ્યા છે. તેથી તેએને ધન્ય છે. વિશેષમાં આ બાળજીવને દર્શનના તથા પ્રરૂપણુના અલાભમાં જેટલો કાળ જાય છે તેટલો વૃથા છે. જ્યારે ઉદયગત્ સમયે દેશના ને દર્શનનો લાભ લઈશ તે સમયને કૃતાર્થ માનીશ વળી ક્ષેત્ર દર્શનાએ દર્શનનો લાભ આપશોજી. એવી આશા છે. એજ આ

(૬૦)

બાળલવની યાચના છે. સંવત ૧૯૫૮ ના ભાદરવા સુદ ૫. દા. બાળસેવક રતનચંદના યથાયોગ્ય મન વચન કાયાના ત્રિકરણ યોગે એક હઠાર ને આઠવાર વંદના અવધારશોભ. ને આ બાળ-લવને અલપ વંદના લખતાં જે જે અશુદ્ધ લખાયું હશે તથા અવિનય થયો હોય તે મારી મૂઠતાત્રું કારણ જાણી ક્ષમા કરશોભ.

એજ વિનંતી દા. રતનચંદ.

આ બાળલવથી વંદના કરતાં જે કાંઈ અવિનય થયો હશે તેની ક્ષમા ચાચુ છું. તે આપ કૃપાળુ સ્વીકારશોભ ને વંદના ૧૦૦૮ અવધારશોભ. ને જે સમયે દર્શનનો તથા ઉપદેશનો લાભ થશે તે સમયને કૃતાર્થ માનીશું. એજ વિનંતી દા. જવેર.

સુરખી ધર્મસ્નેહિ શ્રી મોહનલાલભ ઇ હર્મિયંદલાલને વિનંતી કે આપ આ પત્ર સદ્ગુણ સાહેબજીની સેવામાં પ્રકાશ કરાવશોભ. એજ વિનંતી.

મુ. પાદરા, લે. બુદ્ધિસાગર.

શ્રીયુત મહાશય ભક્તહૃદય પ્રાણલાલ વક્ષી યોગ્ય ધર્મલાભ. વિ. આપકા હૃદયોદ્ધારકી કવિતા પઢ કર બહુત આનન્દ હુવા.

કોઈ વચ્ચત પાદરાકરકી સાથ મિલનેકી જરૂર પૂર્ણ કરની.

શુદ્ધાત્મસાગરે સ્નાનં કર્તવ્યં પૂર્ણ રાગતઃ
 યત્રનિમજ્જનાચ્ચિત્ત શુદ્ધિઃ શીઘ્રં પ્રજાયતે =||
 ભક્તાનાં ભક્તિરૂપોઽસ્તિ જ્ઞાનરૂપોઽસ્તિ વેતૃણામ્
 યોગિનાં કર્મરૂપોઽસ્તિ શુદ્ધાત્મૈવ હૃદિ સ્થિતઃ ||
 શુદ્ધાત્મનઃ પ્રકાશેન પિપ્પ્લવ્રજ્ઞાપ્પ્લવ્રદર્શનમ્
 માષિતં પ્રાણલાભાર્થં બુદ્ધિસાગરમ્પ્રિણા =||

